

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**MOŽNOSTI DAVČNEGA OPTIMIRANJA PRI IZBIRI PRAVNE
OBLIKE GOSPODARSKIH SUBJEKTOV**

Ljubljana, oktober 2007

ANDREJA RETELJ

IZJAVA

Študentka Andreja Retelj izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Majde Kokotec – Novak, in skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 5.10.2007.

KAZALO

1 UVOD	1
1.1 Opredelitev problema, namen in cilj dela	1
1.2 Metode proučevanja in zasnova dela.....	4
2 PRAVNE OBLIKE GOSPODARSKIH SUBJEKTOV	6
2.1 Pravna podlaga	7
2.2 Pravne oblike gospodarskih subjektov in njihove značilnosti.....	8
2.2.1 Osebne družbe	10
2.2.2 Kapitalske družbe	13
2.2.3 Podjetnik posameznik (s.p.).....	19
2.3 Dileme pri odločanju za posamezno pravno obliko	20
2.4 Sklepne ugotovitve	25
3 OBDAVČITEV GOSPODARSKIH DRUŽB Z VIDIKA ZAKONA O DAVKU OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB (ZDDPO)	25
3.1 Predmet in obdobje obdavčitve.....	26
3.2 Davčni prihodki in povezava s poslovnimi prihodki.....	27
3.3 Davčni odhodki in povezava s poslovnimi odhodki	28
3.4 Davčna izguba in pokrivanje izgube ter zamenjava kapitalskih deležev.....	30
3.5 Olajšava za vlaganja, vključno z vlaganji v raziskave in razvoj ter za donacije	30
3.6 Obveznost obračunavanja in plačevanja davka	31
3.7 Odložene obveznosti in odložene terjatve za davek od dohodkov pravnih oseb	32
3.7.1 Stalne razlike med računovodskim in davčnim dobičkom.....	32
3.7.2 Začasne razlike med računovodskim in davčnim dobičkom v skladu z ZDDPO-2.....	34
3.7.3 Odložene obveznosti in odložene terjatve za davek od dohodkov.....	34
3.8 Sklepne ugotovitve	36
4 OBDAVČITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA (S.P.)	36
4.1 Obdavčitev in računovodenje samostojnega podjetnika posameznika	37
4.1.1 Računovodenje.....	37
4.1.2 Obdavčitev.....	40
4.2 Značilnosti dohodnine in davka od dohodka iz dejavnosti	41
4.2.1 Značilnosti dohodnine.....	41
4.2.2 Značilnosti davka od dohodka iz dejavnosti.....	44
4.3 Davčni prihodki in povezava s poslovnimi prihodki.....	45
4.4 Davčni odhodki in povezava s poslovnimi odhodki	46
4.5 Davčna izguba.....	47
4.6 Davčne olajšave.....	48

4.7	Obveznost obračunavanja in plačevanja davka.....	48
4.8	Sklepne ugotovitve	49
5	DAVKI IN PRISPEVKI, KI SO SKUPNI VSEM GOSPODARSKIM SUBJEKTOM...	50
5.1	Prispevki za socialno varnost	50
5.2	Davek na izplačane plače	54
5.3	Sklepne ugotovitve	55
6	PRIMERJAVA OBDAVČITVE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA IN DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO NA IZBRANEM PRIMERU.....	55
6.1	Predstavitev gradbene panoge	55
6.2	Predstavitev podjetja Gradbenik, d.o.o.	59
6.3	Obračun davka od dohodkov pravnih oseb po ZDDPO–2.....	60
6.4	Predpostavke za Gradbenik, s.p.	65
6.5	Izračun davka od dohodka iz dejavnosti po ZDoh–2	66
6.6	Razlike med obdavčitvijo Gradbenika, d.o.o. in Gradbenika, s.p.	70
6.7	Sklepne ugotovitve	72
7	OPTIMIRANJE DAVČNE OSNOVE Z IZBIRO UGODNEJŠE PRAVNE OBLIKE....	72
7.1	Pomen optimiranja davčne osnove	74
7.2	Metode zmanjševanja davčne osnove.....	77
7.3	Metode povečevanja davčne osnove	78
7.4	Model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik	80
	7.4.1 <i>Model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik na podlagi praktičnega primera</i>	80
	7.4.2 <i>Točka preloma obdavčitve dobička</i>	82
7.5	Uporabnost modela	84
8	SKLEPNE UGOTOVITVE.....	85
	SLOVAR TUJIH IZRAZOV	88
	LITERATURA.....	90
	VIRI.....	93
	PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Načini vodenja poslovnih knjig in njihove vrste.....	38
Tabela 2: Vrste zavezancev in načini njihovega obdavčevanja.....	40
Tabela 3: Dohodninska lestvica za leto 2007.....	41
Tabela 4: Višina prispevkov za socialno varnost glede na višino davčne osnove.....	53
Tabela 5: Stopnje davka na izplačane plače za leti 2007 in 2008.....	54
Tabela 6: Obrazec za obračun davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2006.....	61
Tabela 7: Obrazec za obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti za leto 2006..	66
Tabela 8: Primerjava obdavčitve med samostojnim podjetnikom in enoosebno družbo z omejeno odgovornostjo.	71
Tabela 9: Model optimiranja davčne osnove med samostojnim podjetnikom in enoosebno družbo z omejeno odgovornostjo.	81
Tabela 10: Razlike med samostojnim podjetnikom in družbo z omejeno odgovornostjo.	82
Tabela 11: Razlike med obdavčitvijo samostojnega podjetnika in lastnikom družbe z omejeno odgovornostjo.	83

KAZALO SLIK

Slika 1: Število ustanovitev in ukinitvev poslovnih subjektov v Sloveniji po skupinah pravnoorganizacijskih oblik v obdobju od 1.1.2007 do 31.3.2007.	23
Slika 2: Shema ustanovitve in registracije samostojnega podjetnika in družbe z omejeno odgovornostjo.	24
Slika 3: Razdelitev zasebnikov po ZDoh–2 in ZGD–1.	37
Slika 4: Vrste poslovnih knjig pri dvostavnem knjigovodstvu.....	39
Slika 5: Prikaz skupne višine izračunanega davka za s.p. in d.o.o. in njune razlike.....	84

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema, namen in cilj dela

Pri izbiri pravne oblike gospodarskega subjekta je pomembnih veliko različnih dejavnikov, kot so vrsta in obseg dejavnosti, začetni kapital, zapletenost oziroma enostavnost pridobitve raznih soglasij in dovoljenj, zahtevnost oziroma enostavnost vodenja poslovnih knjig, ki jo predpisuje zakonodaja, zapletenost oziroma enostavnost poslovanja in mnogi drugi dejavniki. Zelo pomembno vprašanje pri izbiri pravne oblike pa je vprašanje obdavčitve posamezne pravne oblike. Strokovnjaki, zlasti v tujini, veliko proučujejo, kakšne so možnosti davčnega optimiranja pri izbiri pravne oblike gospodarskih subjektov. Avtorica Holtova (Holt, 2001) ugotavlja, da je upoštevanje primernosti pravne oblike gospodarskega subjekta oziroma podjetja ena najpomembnejših komponent pri davčnih odločitvah v podjetjih.

Pri obdavčitvi gospodarskih subjektov sta najpomembnejša Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, ki določa način obdavčitve dohodkov oziroma dobička gospodarskih družb in Zakon o dohodnini, v katerem je opredeljena obdavčitev dejavnosti, ki je značilna pri obdavčitvi podjetnika posameznika.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je bil sprejet Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju: ZDDPO–1), ki je nadomestil Zakon o davku od dobička pravnih oseb. ZDDPO–1 je začel veljati s 1.1.2005, nekatere določbe pa že s 1.5.2004. Kot posledica priprav na vstop Slovenije v Evropsko unijo, pa se je spremenil tudi Zakon o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh–1), ki se je začel uporabljati s 1.1.2005, nekatere določbe pa že s 1.5.2004. Oba zakona sta posledica zaveze Slovenije, da bo do vstopa v Evropsko unijo uskladila obdavčenje pravnih in fizičnih oseb ter v svojo zakonodajo vnesla evropske smernice (90/434/EGS, 90/435/EGS in 2003/49/ES), kakor tudi Kodeks ravnanja na področju podjetniškega obdavčenja, na podlagi katerega bi se odpravljale ugodnosti, ki predstavljajo škodljivo davčno konkurenco (Kranjec, 2003). Tako naj bi bil storjen korak v smislu harmonizacije slovenske davčne zakonodaje na področju obdavčitve davka od dohodkov in davka od dohodka iz dejavnosti, vendar je potrebno poudariti, da je področje harmonizacije neposrednih davkov v Evropi velik problem zaradi davčne suverenosti posameznih držav. Kot ugotavljajo strokovnjaki na področju davkov, je pričakovati razvoj v smeri znižanja davčnih stopenj in širjenja davčnih osnov (Wacker, 2000). Takšno smer razvoja je doživel tudi naš Zakon o davku od dohodkov, kjer je prišlo do znižanja davčne stopnje, ta bo leta 2010 znašala 20 %, hkrati pa se širi davčna osnova – zlasti so se skrčile davčne olajšave oziroma ugodnosti na področju investicij. Omenjena značilnost je vsebovana predvsem v zadnji spremembi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb– ZDDPO–2, ki je začel veljati s 1.1. 2007 (Ur. l. RS št. 117/06).

Zakon od dohodnini (ZDoh–1) je doživljal enako usodo kot ZDDPO, saj se je v letu po objavi spremenil kar trikrat. Namen sprememb ZDoh–1 pa je bil slediti in čim hitreje implementirati evropsko davčno zakonodajo. V Uradnem listu 117/06 pa je bil objavljen ZDoh–2, ki je združil dotedanje popravke ZDoh–1 in hkrati implementiral evropske smernice (2003/48/ES, 90/434/EGS, 2004/66/ES in 2005/19/ES). Bistvena sprememba ZDoh–2 je nova davčna lestvica, saj so iz sedanjih petih razredov s stopnjami 16 %, 33 %, 37 %, 41 % in 50 % nastali trije razredi s stopnjami 16 %, 27 % in 41 %. Omenjena sprememba Zakona o dohodnini bo zlasti vplivala na obdavčitev samostojnega podjetnika posameznika z vidika obdavčitve dohodka iz dejavnosti.

Tako hitro se spreminjajoča zakonodaja otežuje že tako težko poslovanje gospodarskih subjektov na trgu, saj ne morejo na dolgi rok predvideti, kakšne bodo njihove davčne obveznosti. To pa jih lahko v današnjem poslovnem, vse bolj globalnem in korporacijskem svetu, spravi na kolena. Predvsem so ranljivi samostojni podjetniki posamezniki, ki ponavadi nimajo dovolj časa, ne znanja in še manj energije, da bi vsak dan spremljali hitro se spreminjajočo davčno zakonodajo, pa tudi če bi jo, se ne morejo tako hitro prilagoditi, da bi lahko izkoristili čim več možnih ugodnosti, ki jih ta ponuja. Problemi pa nastanejo zlasti takrat, ko se želi podjetnik, ki meni, da je preveč obdavčen ali pa prevelik, spremeniti pravno in organizacijsko obliko svoje dejavnosti. Pri tem se pojavlja vprašanje, katero pravno obliko naj izbere, ali naj postane enoosebna ali večosebna kapitalska ali osebna družba, ali naj bo družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba, družba z omejeno odgovornostjo, komanditna delniška družba ali delniška družba ali pa naj bo še nadalje podjetnik posameznik ter kakšne bodo posledice, seveda tudi z davčnega vidika. To so vprašanja, ki mučijo gospodarske subjekte in bi želeli čim bolj natančne odgovore nanje. Z njimi pa se soočajo tudi tisti, ki bodo s svojo dejavnostjo šele začeli.

Glede na vsa odprta vprašanja bo vsak gospodarski subjekt na trgu skušal opredeliti optimalno davčno politiko in optimirati svojo davčno osnovo tudi skozi izbiro davčno ugodnejše pravne oblike. Saj sta dobra priprava in planiranje davčnih obveznosti pogoj za minimizacijo davčnih obveznosti (Yeager, 2001, Cincinnati Business Courier). Pri optimiranju davčne politike in posledično tudi davčne osnove so vsekakor v slabšem položaju manjša podjetja in samostojni podjetniki, saj se s to problematiko ukvarja le računovodstvo, ki je usmerjeno predvsem v knjigovodstvo. Tako se davčne odločitve sprejemajo navadno ob koncu leta, ko se v grobem že vidi, kakšen bo dobiček. Tovrstno ravnanje pa obojim onemogoča boljše izkoriščanje dovoljenih davčnih olajšav (omenjeni problem je izpostavil tudi Poutziouris, 1998). Problematiko davčnega optimiranja in tudi davčnega zaobidenja v velikih podjetjih pa obravnavajo avtorji Plesko (2004), Weisbach (2003) in Slemrod (2004). Dobra poslovna politika, ki vključuje tudi dobro davčno politiko z davčnim optimiranjem in obratno, je ključ do zdrave rasti in razvoja podjetja ali dejavnosti (Holman, 2000, Birmingham Business Journal).

Namen magistrskega dela je proučiti, katere so možnosti in vplivni dejavniki za optimiranje davčne osnove z izbiro ugodnejše pravne oblike. Pri tem je treba analizirati značilnosti obdavčitve tako glede gospodarskih družb kot tudi samostojnega podjetnika posameznika, pri čemer je potrebno upoštevati aktualno gospodarsko in davčno zakonodajo, kakor tudi teoretična izhodišča.

Cilji magistrskega dela so:

- proučiti osnovne značilnosti pravnih oblik gospodarskih subjektov in dileme pri odločanju za posamezno pravno obliko;
- proučiti obdavčitev gospodarskih družb z vidika Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb;
- proučiti obdavčitev samostojnega podjetnika posameznika z vidika davka od dohodka iz dejavnosti;
- proučiti davke in prispevke, ki so skupni vsem gospodarskim subjektom;
- izdelati primerjavo obdavčitve samostojnega podjetnika posameznika in družbe z omejeno odgovornostjo na izbranem primeru;
- predstaviti optimiranje davčne osnove z izbiro najugodnejše pravne oblike;
- navesti nekaj metod oziroma načinov zmanjševanja ali pa povečevanja davčne osnove;
- zasnovati model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik in
- opredeliti, v katerih primerih je bolje imeti družbo in v katerih primerih ostati samostojni podjetnik.

Delo je namenjeno vsem, ki se že ukvarjajo s podjetništvom in tistim, ki šele razmišljajo o tem, da bi postali sam svoj gospodar, vendar ne vedo, ali naj odprejo enoosebno družbo ali naj postanejo samostojni podjetnik. Namenjeno pa je seveda vsem drugim, ki jih zanima to področje, tako zasebno kot tudi poslovno, saj bo v delu povzeta aktualna zakonodaja na področju obdavčitve gospodarskih subjektov.

Hipoteza magistrskega dela je, da je pri velikem podjetniku posamezniku z davčnega vidika ugodnejše, če se preoblikuje v enoosebno družbo z omejeno odgovornostjo. Za utemeljitev te hipoteze sem proučila družbo in podjetnika posameznika iz gradbeništva. Ker so v gradbeništvu, predvsem pri manjših gospodarskih subjektih, zaradi močne konkurence zelo težki pogoji, je potrebno s strokovnim pristopom ugotoviti vse posledice davčne zakonodaje na njihovo poslovanje in morebitno preoblikovanje, da bo možno ugotoviti, kje so kakršne koli možnosti davčnega optimiranja in s tem ustvarjanja davčnih prihrankov.

Hipotezo sem najprej začela razvijati skozi raziskovanje relevantne davčne zakonodaje in jo nato razvila na praktičnem primeru, kjer sem jo poskušala potrditi. Da pa bi jo lahko potrdila, sem predpostavljala, da lastnik v enoosebni družbi, poleg dobička, ki ga ta izkazuje,

prejme tudi izplačilo dela doseženega dobička. Tako sem prišla do modela optimiranja davčne osnove, ki bo podlaga za izbiro davčno ugodnejše pravnoorganizacijske oblike.

1.2 Metode proučevanja in zasnova dela

Glede na izbrano tematsko področje, namen in cilj magistrskega dela sem uporabila naslednje metode:

- raziskovanje teoretičnih in zakonskih podlag v zvezi z opredelitvijo posameznih pravnih oblik, v zvezi z davkom od dohodkov pravnih oseb oziroma družb in v zvezi z obdavčitvijo samostojnega podjetnika posameznika ter njegove opredelitve;
- prikaz posledic najnovjših sprememb Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb na poslovanje podjetja v gradbeništvu;
- prikaz sprememb zakonodaje na področju obdavčenja dohodka iz dejavnosti pri samostojnem podjetniku, pri čemer bo poudarek na zakonu o dohodnini;
- prikaz primerjave obdavčitve samostojnega podjetnika posameznika in enoosebne družbe z omejeno odgovornostjo in
- zasnova modela možnosti davčnega optimiranja z izbiro pravne oblike.

Pri pisanju sem uporabila tako deskriptivni kot analitični pristop k raziskovanju. V prvem delu sem uporabila deskriptivni pristop, s pomočjo katerega sem predstavila pravne oblike gospodarskih subjektov skupaj z njihovimi značilnostmi in dilemami, ki se pojavljajo pri izbiri posamezne oblike, obdavčitev pravnih oseb s predstavitvijo ZDDPO–2, obdavčitev samostojnega podjetnika posameznika s pravnimi podlagami za računovodenje in njegovo obdavčitev, ki jo predstavlja dohodnina ter kratek oris davkov in prispevkov, ki so skupni vsem gospodarskim subjektom.

Z deskriptivnim pristopom sem predstavila tudi značilnosti panoge gradbeništva, izbranega podjetja oziroma družbe in samostojnega podjetnika posameznika ter možne metode optimiranja davčne osnove. Analitični pristop sem uporabila pri izdelavi davčnih bilanc, ki bodo temeljile na že obravnavanih predpisih. Ta pristop sem uporabila tudi pri iskanju razlik med različnimi obdavčitvami, ki veljajo za podjetja oziroma družbe in samostojne podjetnike posameznike, kakor tudi pri sestavitvi lastnega modela optimiranja davčne osnove tako za enoosebno kapitalsko družbo, torej Gradbenik, d.o.o., kot za samostojnega podjetnika – Gradbenik, s.p.. V okviru deskriptivnega pristopa sem uporabila metodo kompilacije, kar pomeni, da sem povzemala opazovanja, spoznanja, stališča in sklepe drugih avtorjev. Uporabila sem tudi metodo komparacije, saj sem na podlagi spoznanj, do katerih sem prišla z metodo kompilacije, prikazala učinke sprememb davčne zakonodaje tako pri podjetju Gradbenik, d.o.o. kot tudi pri samostojnem podjetniku Gradbenik, s.p.. Pri analitičnem pristopu sem uporabila metodo indukcije, saj sem prej proučeno teorijo predstavila v praksi,

pri čemer sem prikazala posledice različne zakonodaje na poslovanje enoosebne kapitalske družbe v gradbeništvu in na samostojnega podjetnika.

Pri teoretičnem delu sem se naslonila na strokovno domačo in tujo literaturo, ki obravnava tovrstno problematiko. V nalogo pa sem vključila tudi relevantne podatke in informacije iz internih virov podjetja Gradbenik.

Magistrsko delo sem razdelila na osem poglavij, od katerih je zadnje in prvih pet namenjenih teoretičnem prikazu, šesto in sedmo pa predstavljata praktični del.

Prvo poglavje je uvodno in predstavlja okvir magistrskega dela. Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi različnih pravnih oblik gospodarskih subjektov, njihovi pravni podlagi, značilnostim in dilemam, ki se pojavljajo pri njihovi izbiri. V tretjem poglavju pa sem predstavila sam Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, kjer sem posebej izpostavila njegove zadnje spremembe. V tem okviru sem predstavila tudi odložene davke. Četrto poglavje je namenjeno predstavitvi samostojnega podjetnika posameznika, njegovem računovodenju, predvsem pa obdavčitvi v obliki dohodnine, ki sem jo tudi na kratko predstavila. Peto poglavje na kratko predstavi tiste davke in prispevke, ki so skupni vsem gospodarskim subjektom, torej tako za samostojnega podjetnika posameznika kot tudi za družbe. Šesto poglavje je namenjeno praktični predstavitvi v predhodnih poglavjih predstavljene obdavčitve enoosebne kapitalske družbe – d.o.o.-ja in samostojnega podjetnika posameznika. Najprej sem na kratko predstavila gradbeno dejavnost in dejavnost podjetja Gradbenik, d.o.o. Nato sem prikazala njegovo obdavčitev, pri kateri sem izhajala iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ki sem jih umestila v priloge. Na njihovi podlagi sem izdelala davčni obračun po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2). V nadaljevanju sem podala predpostavke za samostojnega podjetnika posameznika, kar pomeni, da sem navedla prilagoditve bilanc podjetja Gradbenik, d.o.o., na podlagi katerih sem predstavila njegovo obdavčitev. Na podlagi tako obravnavanih obračunov sem predstavila razlike med njimi. V sedmem poglavju sem prikazala optimiranje davčne osnove družbe in samostojnega podjetnika v gradbeništvu. V okviru tega sem predstavila nekatere metode in taktike za zmanjševanje oziroma za povečevanje davčne osnove. Podala pa sem tudi lasten model optimiranja davčnih obveznosti ter navedla njegovo uporabnost. V zadnjem poglavju pa sem povzela ugotovitve, do katerih sem prišla pri obravnavanih temah v magistrskem delu.

Pri pisanju dela sem uporabljala izrazoslovje, ki je značilno tako za panogo, obravnavano področje kot tudi za samo podjetje. Pri strokovnih izrazih sem pripisala tudi angleški prevod izraza, seveda, kjer bo to smiselno.

2 PRAVNE OBLIKE GOSPODARSKIH SUBJEKTOV

Pravo je eden od najstarejših družbenih pojavov, ki se neprekinjeno spreminja in se s tem prilagaja razvoju posameznih družb in celotne civilizacije.

Pravni red je vedno seštevek abstraktnih oz. splošnih pravnih norm, to je predpisov, ki veljajo na določenem prostoru in v določenem času, pri čemer pa velja, da so pravne norme pravila obveznega družbenega ravnanja in vedenja, katerih izvajanje je zagotovljeno z državno prisilo.

Vedno pa morajo biti vsi zakoni, predpisi in drugi pravni akti, preden začnejo veljati in s tem obvezno uporabljati, objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije, pri čemer je lahko datum njihove veljavnosti dan objave ali pa kasnejši datum. Zakoni, predpisi in drugi pravni akti ne smejo veljati, če niso bili objavljeni v Uradnem listu, ravno tako ne morejo imeti retroaktivne veljavnosti zaradi pravne varnosti, razen če to zahteva javna korist, kar je v zakonu ali drugem pravnem aktu izrecno zapisano, in če se s tem ne posega v že pridobljene pravice.

Pravo se ne bi moglo niti razviti, če ne bi bilo družbenih razmerij med ljudmi. Kar pomeni, da so pravna razmerja v bistvu družbena razmerja, ki so pravno urejena, torej zapisana v obliki pravic in obveznosti vsakega udeleženca v tem razmerju. Vsako pravno razmerje pa ima dve sestavini. Prva je predmet pravnega razmerja, ki predstavlja namen vzpostavitve pravnega razmerja, to so ponavadi pravice in stvari. Druga sestavina pa sta najmanj dva pravna subjekta (fizični osebi ali/in pravni osebi). Sta temelj oz. začetnika pravnega razmerja.

Pravni subjekt, ki je eden od pobudnikov vzpostavitve pravnega razmerja, je nosilec pravic in obveznosti iz tega razmerja, kar pomeni, da so pravno sposobni.

Pravni subjekti se delijo na fizične in pravne osebe. Fizične osebe se pravno sposobne od rojstva dalje, pravne pa v trenutku vzpostavitve družbene tvorbe, ki ji pravni red priznava to sposobnost. Pri fizičnih osebah je pravni red vpeljal še poslovno sposobnost, kajti človek je v različnih časovnih obdobjih različno pravno sposoben (npr. dojenčki, otroci, mladostniki, umsko prizadeti ljudje) (povzeto po Mežnar, 2000, str. 29–33 in Kukec, 2005, str. 35–39).

Pravni subjekti, tako fizične kot tudi pravne osebe, so predmet magistrskega dela oziroma bolj natančno, predmet so njihova medsebojna razmerja in odločitve, ki jih sprejemajo, da čim bolj uresničujejo tisto, zaradi česar so tudi na trgu, to je doseganje maksimalnega možnega dobička oziroma tolikšnega dobička, ki jim zagotavlja rast in razvoj njihove dejavnosti ali podjetja oz. organizacije.

2.1 Pravna podlaga

Gospodarsko pravo je skupek pravnih norm in načel, ki urejajo status gospodarskih subjektov, njihove pravne posle in ostala razmerja na trgu (povzeto po Kukec, 2005, str. 50–52).

Najpomembnejši vir, poleg Ustave Republike Slovenije, gospodarskega statusnega prava je Zakon o gospodarskih družbah, ki je bil prvič sprejet leta 1993 kot nadomestilo takrat veljavnega Zakona o podjetjih. Od prvega sprejetja pa do danes je bil zakon osemkrat dopolnjen in končno, tudi zaradi zavez ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo in s tem tudi sprememb na področju Slovenskih računovodskih standardov, v spremenjeni in dopoljeni obliki objavljen v Uradnem listu št. 42/06, novi Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju: ZGD–1). Novi ZGD–1 se uporablja od maja 2006 dalje.

Gospodarski subjekt (ang. business entity) je podjetnik, ki je po ZGD–1 fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.

Gospodarska družba (ang. commercial company) je, po 3. členu ZGD–1, vsaka pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja (delno ali v celoti) pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost, pri čemer se slednja opravlja zaradi pridobivanja dobička. Organizirajo se lahko v eni od naslednjih pravnih oblik:

- *osebna družba* – sem sodi družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.), komanditna družba (k.d.) in tiha družba (t.d.);
- *kapitalska družba* – sem sodi družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.), delniška družba (d.d.), komanditna delniška družba (k.d.d.) in evropska delniška družba (SE).

Ustanovitelj družbe ali gospodarskega interesnega združenja je, po ZGD–1, lahko vsaka pravna ali fizična oseba, če zakon ne določa drugače. Vpis družb v sodni register učinkuje nasproti tretjim osebam šele z dnevom objave v Uradnem listu.

4. člen ZGD–1 določa, da so vse družbe, razen tihe, pravne osebe, ki so lahko lastnice premičnin in nepremičnin, ki lahko pridobivajo pravice in prevzemajo obveznosti ter se lahko tožijo ali so tožene. 5. člen ZGD–1 določa, da družbe z vpisom v sodni register pridobijo lastnost pravne osebe. Pred tem vpisom pa se za razmerja med družbeniki uporablja pravila o civilnopravni družbeni pogodbi. 6. člen ZGD–1 določa, da lahko družbe začnejo z opravljanjem dejavnosti z dnem vpisa v sodni register, opravlja pa lahko le tiste, ki so določene v statutu ali družbeni pogodbi. Prav tako lahko opravlja le tiste dejavnosti, ki niso z zakonom prepovedane.

ZGD–1 je sestavljen iz naslednjih delov (Hočevar, 2007, del 3, poglavje 3, str. 2): skupne določbe (1.–70. člen), podjetnik (71.–75. člen), družbe (76.–526. člen), povezane družbe (527.–562. člen), gospodarsko interesno združenje (563.–578. člen), statusno preoblikovanje družb

(579.–673. člen), tuja podjetja (674.–683. člen), nadzor nad izvajanjem zakona (684. člen), kazenske določbe (685.–691. člen), prehodne določbe (692.–709. člen)

ZGD–1 pa ni edini zakonski predpis, ki ga morajo podjetja oziroma podjetniki upoštevati oziroma izpolnjevati. Zlasti pomembni so naslednji:

- Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO–2) (Uradni list št. 117/06),
- Zakon o sodnem registru (ZSReg–UPB2) (Uradni list št. 54/07),
- Zakon o gospodarskih javnih službah (ZGJS) (Uradni list št. 32/93, 30/98, 127/06),
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) (Uradni list št. 54/99, 110/99, 50/02, 93/02, 31/07),
- Zakon o revidiranju (ZRev–1) (Uradni list št. 11/01, 118/05, 42/06),
- Zakon o plačilnem prometu (ZPlaP–UPB4) (Uradni list št. 110/06, 131/06),
- Zakon o delovnih razmerjih (ZDR) (Uradni list št. 42/02, 79/06, 46/07),
- Zakon o davku na izplačane plače (ZDIP–UPB2) (Uradni list št. 21/06),
- Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV) (Uradni list št. 5/96, 18/96, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99, 81/00, 97/01),
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ–UPB4) (Uradni list št. 72/06),
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ–1–UPB4) (Uradni list št. 109/06, 112/06, 114/06),
- Zakon o dohodnini (ZDoh–2) (Uradni list št. 117/06),
- Slovenski računovodski standardi (SRS 2006) (Uradni list št. 118/05).

V nadaljevanju bom predstavila posamezne pravne oblike gospodarskih subjektov in njihove značilnosti.

2.2 Pravne oblike gospodarskih subjektov in njihove značilnosti

Posameznik, ki želi uresničiti svoje ideje na trgu, bodisi kot družba bodisi kot podjetnik, je v hudi dilemi, kaj naj izbere. Pri tem se postavlja vprašanje, kje bo imel čim manj administracije in čim manj davkov in kje bo lahko čim hitreje rasel in se razvijal. Katera pravna in organizacijska oblika je zanj najboljša? Malo lažje je tistim, ki so že podjetniki ali družba, vendar so se odločili, da se bodo preoblikovali iz podjetnika v družbo ali obratno. Tu imajo na voljo pravne oblike kot jih določa ZGD–1 in jih bom v nadaljevanju tudi predstavila.

ZGD–1 določa, da imamo osebne in kapitalske družbe ter samostojnega podjetnika posameznika oziroma kot navaja zakon podjetnika.

Gospodarski subjekti se od ostalih pravnih subjektov ločijo po naslednjih skupnih statusno pravnih značilnostih (Mežnar, 2006, str. 72–78):

- *dejavnost* – opravlja se lahko le tista, ki je vpisana v register (sodni ali AJPES) in ki se po zakonu lahko opravlja, osnovni motiv je dobiček;
- *pravna osebnost in odgovornost za obveznosti* – pri popolni odgovornosti, ki velja za vse vrste družb in podjetnika, vsaka pravna oseba odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem; za osebne družbe pa velja še poroštvena odgovornost, pri kateri družbeniki subsidiarno odgovarjajo za obveznosti družbe; če pa pride do zlorabe pravne osebe (spregled pravne osebnosti), pa so za obveznosti družbe odgovorni tudi njeni družbeniki;
- *firma* – je ime, s katerim družba posluje in brez nje ne more nastati, niti se vpisati v register, v njej mora biti oznaka, ki nakazuje dejavnost družbe; firma ima obvezne (označba dejavnosti, navedba oblike družbe) in dodatne sestavine (niso obvezne, ne smejo pa biti take, da spravljajo v zmoto glede vrste dejavnosti ali obsega poslovanja ali zamenjave s drugo firmo);
firma ne sme vsebovati imen ali znakov tujih držav ali mednarodnih organizacij, prav tako ne sme vsebovati besed ali znakov, ki nasprotujejo zakonu ali morali, ki vsebujejo znane blagovne ali storitvene znake nekoga drugega ter ne sme vsebovati ali posnemati uradnih znakov;
firmo se mora uporabljati v taki obliki kot je vpisana v register (dolgi in kratki naziv firme); firma mora biti v slovenskem jeziku, prevod pa se uporablja le skupaj s firmo v slovenskem jeziku;
- *sedež družbe* – je kraj, ki je kot sedež družbe vpisan v register, pri čemer je to kraj, kjer družba opravlja dejavnost ali kjer se vodijo vsi glavni posli ali kraj, kjer deluje poslovodstvo družbe;
- *zastopanje in predstavljanje družbe* – zastopanje je nujna sestavina družbe kot pravne osebe, saj le tako lahko izrazi svojo voljo; zastopniki so osebe določene s strani zakona ali akta o ustanovitvi družbe na podlagi zakona; pri predstavljanju družbe gre le za nastopanje v imenu družbe pred pristojnimi državnimi organi v razmerjih, ki niso premoženjskopravne narave;
- *poslovna skrivnost* – družba s predpisom (pisnim sklepom) določi, kateri podatki se štejejo za poslovno skrivnost ob omejitvi, da to ne smejo biti podatki, ki so po zakonu javni ali o kršitvi zakona in dobrih poslovnih običajev ter načine njihovega varovanja in odgovorne za varovanje;
- *vpis v sodni register* – vodi ga sodišče in se vanj vpisujejo podatki, določeni z zakonom; prijavo za vpis družbe v register (v 15 dneh po izpolnitvi pogojev za vpis) poda oseba, ki je po zakonu ali njenih aktih upravičena za zastopanje, če ni v zakonu določeno drugače;
- *poslovne knjige in letno poročilo* – družbe in podjetniki morajo voditi poslovne knjige (po sistemu dvostavnega knjigovodstva, če zakon ne določa drugače) in jih enkrat

letno zaključiti v skladu z ZGD–1, SRS–ji sli MSRP, pri čemer se lahko poslovno leto razlikuje od koledarskega, vendar ne sme biti daljše od dvanajstih mesecev ter po zaključku poslovnega leta sestaviti letno poročilo (v treh oziroma v štirih mesecih za konsolidirana letna poročila).

V nadaljevanju bodo predstavljene značilnosti osebnih in kapitalskih družb ter samostojnega podjetnika posameznika v skladu z določili ZGD–1.

2.2.1 Osebne družbe

Med osebne družbe se uvrščajo družba z neomejeno odgovornostjo (ang. private unlimited company), komanditna družba (ang. limited partnership) in tiha družba (ang. dormant partnership).

Družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.)

Ustanovitev

Ustanovi se s pogodbo med družbeniki. Je družba dveh ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki za obveznosti družbe odgovarjajo z vsem svojim premoženjem.

Prijava za vpis v register mora vsebovati tudi ime, priimek ter prebivališče ali firmo in sedež vsakega družbenika, podati pa jo morajo vsi družbeniki.

Pravna razmerja med družbeniki

Se uredijo z družbeno pogodbo (ang. contract of partnership). Če ni drugače dogovorjeno, morajo družbeniki vplačati enake vložke, bodisi v denarju, stvareh, pravicah ali storitvah. Vsi družbeniki morajo izpolnjevati prevzete obveznosti s skrbnostjo dobrega gospodarja in so odgovorni za škodo, nastalo namenoma ali iz malomarnosti.

Vsi družbeniki so dolžni in upravičeni voditi posle družbe, razen če so z družbeno pogodbo to prenesli na enega ali več družbenikov. Družbenik, ki vodi posle, mora družbi dajati potrebna poročila, jo na zahtevo obveščati o stanju poslov ter ji predložiti obračune. Vsak družbenik ima pravico do vpogleda v njene knjige, listine in ostalo dokumentacijo. Družbeniki, ki vodijo posle, morajo vse odločitve sprejemati soglasno, če z družbeno pogodbo ni določeno drugače.

Pri delitvi dobička vsakemu družbeniku pripada najprej delež v višini 5 % njegovega kapitalskega deleža, razen če dobiček tega ne omogoča, se ti deleži ustrezno zmanjšajo. Po enakem ključu se deli tudi izguba. Vsak družbenik lahko v lastno breme dvigne denar iz blagajne družbe v višini svojih 5 % v preteklem poslovnem letu ugotovljenega kapitalskega

deleža. Družbenik ne sme brez privolitve drugih družbenikov zmanjšati svojega kapitalskega deleža niti ne more brez njihovega soglasja prosto razpolagati.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Če ni z družbeno pogodbo izvzet, ima pravico do zastopanja vsak družbenik, razen če sodišče, na predlog ostalih družbenikov odvzame to pravico, zaradi hujših kršitev obveznosti ali nesposobnosti pravnega zastopanja.

Vsi družbeniki subsidiarno odgovarjajo z vsem svojim premoženjem, upnikom družbe za njene obveznosti. Drugačni dogovori so brez pravnega učinka. Ob prenehanju članstva družbenika je ta odgovoren za obveznosti družbe do trenutka objave vpisa prenehanja članstva.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Družba preneha s pretekom časa, za katerega je bila ustanovljena, s stečajem (ang. bankruptcy), s sklepom družbenikov, s smrtjo ali prenehanjem družbenika, če družbena pogodba ne določa drugače, z odpovedjo, na podlagi sodne odločbe, če se število družbenikov zmanjša na manj kot dva in v ostalih primerih v skladu z zakonom. Prenehanje družbe morajo prijaviti v register vsi družbeniki, razen če družba preneha zaradi stečaja.

Likvidacija družbe in zastaranje

Likvidacijo, če z družbeno pogodbo ali s sklepom ni določeno drugače, opravljajo kot likvidacijski upravitelji vsi družbeniki, ki se morajo v takem primeru vsi vpisati v register kot likvidacijski upravitelji. Lahko jih, na predlog druge osebe, imenuje tudi sodišče. Omejitve pooblastil likvidacijskih upraviteljev proti tretjim osebam nimajo pravnih učinkov. K svojemu podpisu in dosedanji firmi morajo dodati pristavek »v likvidaciji«. Upravitelji morajo sestaviti začetni in končni likvidacijski obračun. Po poplačilu vseh dolgov družbe, si družbeniki preostalo premoženje razdelijo v skladu z višino kapitalskih deležev posameznega družbenika. Po končani likvidaciji morajo upravitelji prijaviti izbris družbe iz registra, poslovne knjige in ostalo dokumentacijo pa izročijo v hrambo enemu od družbenikov ali tretji osebi.

Terjatve do družbenikov iz obveznosti družbe zastarajo v petih letih po vpisu prenehanja družbe ali izstopa družbenika, razen če terjatev do družbe zastara v krajšem roku. Pretrganje zastaranja učinkuje tudi proti družbenikom.

Po podatkih AJPES-a je bilo na dan 31.3.2007 registriranih 2.665 družb z neomejeno odgovornostjo.

Komanditna družba (k.d.)

Ustanovitev

Je družba dveh ali več oseb, v kateri je najmanj en družbenik odgovoren za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar, ang. general partner) in najmanj en družbenik, ki ni odgovoren z vsem svojim premoženjem (komanditist, ang. limited partner). Če ni določeno drugače, se uporabljajo določbe zakona, ki veljajo za d.n.o.. Prijava za vpis v register mora vsebovati tudi ime, priimek, prebivališče ali firmo in sedež vsakega družbenika ter podatke o komanditistih in njihovih vložkih.

Pravna razmerja med družbeniki

Urejajo se z družbeno pogodbo. Komanditist ni upravičen voditi poslov družbe niti ne sme nasprotovati poslovanju komplementarjev, če to ne presega običajnega obsega dejavnosti družbe. V nasprotnem primeru je odgovoren kot komplementar. Komanditist ima pravico zahtevati prepis letnega poročila ter kontrolnega pregleda poslovnih knjig in knjigovodskih listin. Njegov dobiček se pripisuje njegovemu kapitalskemu deležu toliko časa, dokler ne doseže zneska njegovega določenega vložka. Pri izgubi pa sodeluje le do višine svojega kapitalskega deleža in neplačanega vložka. Dobiček se deli po enakih principih kot v d.n.o.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Komanditist ni upravičen zastopati družbe, lahko pa se mu podeli prokura ali posebno pooblastilo. Upnikom družbe je odgovoren le do višine svojega kapitalskega deleža. Po vpisu družbe v register velja v razmerju do upnikov družbe za njegov vložek tisti, ki je vpisan v register. Prav tako ni v nobenem primeru dolžan vrniti, kar prejme v dobri veri kot dobiček na podlagi letnega obračuna. Zmanjšanje njegovega vložka brez vpisa v register je brez pravnih učinkov nasproti upnikom družbe.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Zaradi komanditistove smrti družba ne preneha. Preneha samo, če umre ali preneha edini komplementar. Ostale določbe so smiselno enake kot pri d.n.o.

Likvidacija družbe in zastaranje

Smiselno enako kot pri d.n.o.

Po podatkih AJPES-a je bilo na dan 31.3.2007 registriranih 1.108 komanditnih družb.

Tiha družba (t.d.)

Ustanovitev

Nastane s pogodbo, na podlagi katere tihi družbenik s premoženjskim vložkom v podjetje nekoga drugega (to je nosilec tihe družbe) pridobi pravico do udeležbe pri njegovem dobičku.

Pravna razmerja med družbeniki

Med njima velja pogodba, če ZGD–1 ne določa drugače. Na koncu poslovnega leta mora nosilec izračunati dobiček ali izgubo in tihemu družbeniku izplačati dobiček, ki mu pripada na podlagi njegovega vložka. Pri izgubi je slednji udeležen le do višine njegovega vložka, niti ni dolžan vrniti že izplačanega dobička zaradi tekoče nastale izgube. Dobiček, ki ga tihi družbenik ne prevzame, ne poveča njegovega vložka. Prav tako ima pravico zahtevati prepis letnega poročila in vpogled v poslovne knjige in knjigovodske listine.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Nosilec tihe družbe nastopa v pravnem prometu in je izključni nosilec vseh pravic in obveznosti iz poslovanja tihe družbe. Ime in priimek tihega družbenika ne sme biti v firmi nosilca, sicer slednji, ki je za to vedel ali bi moral vedeti, odgovoren upnikom za obveznosti nosilca družbe solidarno z vsem svojim premoženjem.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Preneha s pretekom časa, za katerega je bila ustanovljena, s sporazumom med nosilcem in tihim družbenikom, z opustitvijo dejavnosti nosilca, s smrtjo ali prenehanjem nosilca, razen če pogodba ne določa kaj drugega, z odpovedjo tihega družbenika ali na podlagi sodne odločbe.

Likvidacija družbe in zastaranje

Če tiha družba ne preneha zaradi stečaja nosilca, mora ta napraviti obračun s tihim družbenikom in mu njegov vložek izplačati v denarju, razen če sta se s pogodbo dogovorila drugače.

Tiha družba je zelo redka v praksi, zato je, po podatkih AJ PES-a, na dan 31.3.2007 ni bilo registrirane nobene.

2.2.2 Kapitalske družbe

Mednje sodijo delniška družba (d.d., ang. joint-stock company, public limited company), komanditna delniška družba (k.d.d., ang. partnership limited by shares ali partnership with stockholders ali limited partnership with share capital), družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o., ang. limited liability company) in evropska delniška družba (SE, ang. Societas Europaea).

Delniška družba (d.d.)

Ustanovitev

Je družba, ki ima ustanovni kapital razdeljen na delnice. Ustanovi jo lahko ena ali več fizičnih ali pravnih oseb, ki sprejmejo statut v obliki notarskega zapisa. Ustanovni kapital se glasi na nominalni znesek v eurih, ki se ga potem razdeli na kosovne delnice, ki izražajo enak delež v skupnem kapitalu. Minimalni kapital znaša 25.000 eurov.

Pravna razmerja med družbeniki

Organi družbe morajo delničarje ob enakih pogojih enako obravnavati. Družba ima lahko enotirni (upravo in skupščino) ali dvotirni (upravo, nadzorni svet in skupščino) sistem upravljanja. Uprava (ang. management) ima funkcijo poslovanja in zastopanja. Član uprave je lahko le fizična oseba, ki se jo imenuje za maksimalno dobo šestih let. Nadzorni svet (ang. supervisory board) ima minimalno tri člane. Njegova funkcija je nadziranje vodenja poslov družbe. Najpomembnejša pristojnost je imenovanje in odpoklic uprave. Skupščina (ang. assembly) je najvišji organ delniške družbe, na kateri njeni delničarji uresničujejo svoje pravice v zadevah družbe.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Družba je odgovorna upnikom z vsem svojim premoženjem, delničarji pa niso odgovorni. Uprava vodi posle družbe samostojno in na lastno odgovornost.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Družba preneha s pretekom časa, za katerega je bila ustanovljena, s sklepom skupščine (sprejet z minimalno tričetrtinsko večino zastopanega osnovnega kapitala, statut lahko določi večjo večino), če poslovodstvo ne deluje več kot 12 mesecev, če sodišče ugotovi ničnost kapitalne družbe, s stečajem, na podlagi sodne odločbe, z združitvijo v kakšno drugo družbo ali če se zmanjša kapital pod zakonsko določeni minimum. Sklep o prenehanju družbe in s tem njene likvidacije sprejme skupščina.

Likvidacija družbe in zastaranje

Začetek likvidacije se vpiše v register, družba pa mora poleg firme uporabljati še pristavek »v likvidaciji«. Likvidacijski upravitelji (eden ali več) so člani poslovodstva, če statut, skupščina ali sklep o likvidaciji ne določa drugače. Poslovne knjige, knjigovodske dokumentacije in dokumentacije o likvidacijskem postopku imajo upniki in delničarji pravico vpogledati še tri leta po končanem likvidacijskem postopku. Družba lahko preneha po rednem ali skrajšanem postopku.

Po podatkih AJPES-a je bilo na dan 31.3.2007 registriranih 1.099 delniških družb.

Komanditna delniška družba (k.d.d.)

Ustanovitev

Je družba, pri kateri je najmanj en družbenik odgovoren za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar), komanditni delničarji, ki imajo delež v osnovnem kapitalu, pa niso odgovorni. Statut družbe mora sprejeti najmanj pet oseb. V njem se navedejo osnovni kapital in število delnic, ki jih prevzamejo komanditni delničarji. Družbeniki, ki sprejmejo statut, so ustanovitelji družbe. Ob vpisu družbe v register se namesto članov uprave vpišejo vsi komplementarji in obseg njihovih upravičenj za zastopanje.

Pravna razmerja med družbeniki

Obvezna organa sta uprava in skupščina, fakultativni pa je odbor komanditnih delničarjev. Razmerja med komplementarji in komanditnimi delničarji so urejena enako kot pri delniški družbi.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Komplementarji so odgovorni za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Enako kot pri komanditni družbi.

Likvidacija družbe in zastaranje

Enako kot pri komanditni družbi.

Po podatkih AJPEŠ-a je bilo na dan 31.3.2007 registrirana samo ena komanditna delniška družba.

Družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.)

Ustanovitev

Je družba, katere osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov. Njihova vrednost je lahko različna. Na njegovi podlagi in sorazmerno z njegovo vrednostjo v osnovnem kapitalu pridobi družbenik svoj poslovni delež, ki je izražen v odstotkih. Vsak družbenik ob ustanovitvi prispeva le en osnovni vložek in ima le en poslovni delež. Za obveznosti družbe družbeniki niso odgovorni.

Družbo lahko ustanovi ena ali več pravnih ali fizičnih oseb, ki postanejo z ustanovitvijo družbe družbeniki. Družba ima lahko največ 50 družbenikov, več pa le z dovoljenjem ministra za gospodarstvo. Družba se ustanovi s pogodbo, ki je sklenjena v notarski obliki ali na posebnem obrazcu, v fizični ali elektronski obliki (preko portala VEM – Vse na enem mestu). Pogodba mora vsebovati ime, priimek in prebivališče ali firmo in sedež vsakega

družbenika, firmo, sedež in dejavnost firme, navedbo zneska osnovnega kapitala in vsakega osnovnega vložka posebej, navedbo družbenika za vsak osnovni vložek in njegov poslovni delež, čas delovanja družbe, če je ustanovljena za določen čas, morebitne druge obveznosti, ki jih imajo družbeniki poleg vplačila osnovnega vložka in morebitne obveznosti družbe do družbenikov.

Osnovni kapital znaša najmanj 7.500 eurov, vsak osnovni vložek pa najmanj 50 eurov. Ta je lahko zagotovljen v denarju kot stvarni vložek ali kot stvarni prevzem. Če znaša skupna vrednost stvarnih vložkov več kot 100.000 eurov, morajo družbeniki, ki jih prispevajo, na svoje stroške zagotoviti, da jih oceni revizor, ki izda poročilo o stvarnih vložkih. Poslovodja prijavi družbo za vpis v register pri registrskemu organu ali na točki VEM. Ta mora vsebovati izvirnik ali overjen prepis pogodbe, seznam družbenikov in navedbo vložkov, ki so jih prevzeli, poročilo o stvarnih vložkih, potrdilo banke o depozitu denarnih vložkov z izjavo banke, da lahko družba s sredstvi prosto razpolaga (za resničnost izjave je banka odgovorna družbi) in poročilo pooblaščenega revizorja o vrednosti stvarnih vložkov.

Pravna razmerja med družbeniki

Poslovni delež lahko pripada eni ali več osebam, ki v tem primeru skupno uresničujejo pravice in so odgovorne za obveznosti iz poslovnega deleža. Ti se lahko odsvojijo (v tem primeru je potrebna pogodba v obliki notarskega zapisa) in dedujejo. Premoženje, ki je potrebno za ohranitev osnovnega kapitala, se družbenikom ne sme izplačati.

Družbeniki imajo pravico do sorazmernega deleža v bilančnem dobičku, kakor je ta ugotovljen v letni pogodbi, če ni z družbeno pogodbo dogovorjeno drugače. Družbenik, ki je v času, ko bi morali družbeniki kot dobri gospodarji zagotoviti družbi lastni kapital, namesto tega dal družbi posojilo, ne more proti družbi uveljavljati zahtevka za vračilo posojila v stečajnem postopku ali postopku prisilne poravnave. V teh primerih se posojilo smatra kot premoženje družbe. Družba ne more pridobiti vseh poslovnih deležev.

Družbeniki odločajo o:

- sprejetju letne bilance stanja in izkaza poslovnega izida in uporabi bilančnega dobička,
- zahtevi za vplačilo osnovnih vložkov,
- vračanju naknadnih vplačil,
- delitvi in prenehanju poslovnih deležev,
- postavitvi in odpoklicu poslovodij,
- ukrepih za pregled in nadzor dela poslovodij,
- postavitvi prokurista in poslovnega pooblaščenca,
- uveljavljanju zahtevkov družbe proti poslovodjem ali družbenikom v zvezi s povračilom škode, nastale pri ustanavljanju ali poslovođenju,
- zastopanju družbe v sodnih postopkih proti poslovodjem in
- drugih zadevah, za katere to določa ZGD-1 ali družbena pogodba.

Družbeniki sprejmejo sklepe na skupščini (skliče jo poslovodja), kjer pomeni vsako dopolnjenje 50 eurov osnovnega vložka družbenika en glas. Skupščina odloča po povečanju ali zmanjšanju osnovnega kapitala, vendar ne pod zakonsko minimalno višino. Družbeniki na skupščini odločajo o spremembi družbene pogodbe s tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov. Sklep o njeni spremembi mora, razen pri spremembi sedeža, firme ali dejavnosti, potrditi notar. Sprememba družbene pogodbe začne veljati z dnem vpisa v register. Poslovodja mora na zahtevo družbenika podati informacije o zadevah družbe in mu dovoliti vpogled v poslovne knjige in ostalo dokumentacijo.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Družba je odgovorna upnikom z vsem svojim premoženjem, družbeniki pa niso odgovorni. Poslovodja zastopa družbo in vodi njene posle na lastno odgovornost.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Družba preneha s pretekom časa, za katerega je bila ustanovljena, če tako sklenejo družbeniki z vsaj tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov, če sodišče ugotovi ničnost kapitalske družbe, s stečajem, s sodno odločbo, z združitvijo v kakšno drugo družbo ali če se osnovni kapital zniža pod zakonsko določen znesek.

Vsak družbenik lahko iz družbe izstopi ali pa je iz nje izključen. Pogoje in načine izstopa in izključitve določa družbena pogodba.

Likvidacija družbe in zastaranje

Za postopek likvidacije, prenehanja po skrajšanem postopku, uveljavljanje ničnosti in izpodbojnosti sklepov skupščine se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za delniško družbo.

Po podatkih AJPEŠ-a je bilo na dan 31.3.2007 registriranih 44.278 družb z omejeno odgovornostjo. V tej številki so zajete tudi enoosebne družbe.

Enoosebna družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.)

Ustanovitev

Družbo ustanovi ena sama oseba, to je ustanovitelj, s sprejemom akta o ustanovitvi, ki ni nujno, da je v notarski obliki, saj je lahko na posebnem obrazcu ali v elektronski obliki. Ostalo enako kot pri d.o.o.

Pravna razmerja družbenika do družbe

Pravni posli, ki jih sklene ta družbenik v imenu družbe s samim seboj kot drugo pogodbeno stranko, morajo biti v pisni obliki brez prisotnosti kolizijskega zastopnika.

Ustanovitelj samostojno odloča o vsem, o čemer odločajo družbeniki v večosebni d.o.o., pri čemer mora vse svoje odločitve zapisati v knjigo sklepov, ki jo potrди notar, najpozneje do vpisa v register. Sklepi, ki niso vpisani v to knjigo, nimajo pravnega učinka.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Smiselno enako kot pri večosebni d.o.o.

Prenehanje družbe

Smiselno enako kot pri večosebni d.o.o.

Likvidacija družbe in zastaranje

Smiselno enako kot pri večosebni d.o.o.

Evropska delniška družba (SE)

Ustanovitev

Je pravna oseba z minimalnim ustanovnim kapitalom v višini 120.000 eurov. Družba se vpiše v register, pri tem pa se uporabljajo določbe, ki veljajo za delniško družbo. Se lahko ustanovi z združitvijo dveh ali več obstoječih delniških družb z najmanj dvema različnima članicama Evropske unije, z oblikovanjem holdinške SE, ki ima v lasti delnice oziroma poslovne deleže najmanj dveh družb, ki sta se kot pobudnici prizadevali za njeno ustanovitev, z oblikovanjem SE kot hčerinske družbe, pri čemer sta ustanovitelja najmanj dve pravni osebi. V vseh primerih ustanovitve SE pa mora biti ena od družb ustanoviteljic iz držav Evropske unije.

Pravna razmerja med družbeniki

Družba ima lahko enotirni (upravo in skupščino) ali dvotirni (upravo, nadzorni svet in skupščino) sistem upravljanja.

Pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Enako kot pri delniški družbi in po Uredbi 2157/2001/ES – Statut evropske delniške družbe.

Prenehanje družbe in izločitev družbenikov

Enako kot pri delniški družbi in po Uredbi 2157/2001/ES – Statut evropske delniške družbe.

Likvidacija družbe in zastaranje

Enako kot pri delniški družbi in po Uredbi 2157/2001/ES – Statut evropske delniške družbe.

Po podatkih AJPEŠ-a ni bilo na dan 31.3.2007 registriranih nobenih SE.

2.2.3 Podjetnik posameznik (s.p.)

Ustanovitev

Samostojni podjetnik posameznik (ang. sole trader ali independent contractor ali independent entrepreneur) je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Je gospodarski subjekt, vendar ne pravna oseba. Zanj se smiselno uporabljajo naslednje določbe ZGD-1: o dejavnosti (6. člen), firmi (12.–23. člen), sedežu (29.–30. člen), podružnici (31. člen), prokuri (33.–37. člen) in o poslovni skrivnosti (39.–40. člen).

Podjetnik lahko začne opravljati dejavnost, ko je pri AJPES-u vpisan v Poslovni register Slovenije. V prijavi mora navesti:

- predlagan datum vpisa, ki je kasnejši od dneva vložitve prijave za vpis in ni daljši od treh mesecev od dneva vložitve prijave,
- firmo podjetnika in podatke o sedežu,
- podatke o skrajšani firmi, če jo ima,
- podatke o podjetniku: ime, priimek, EMŠO, prebivališče, davčna številka,
- podatke o zastopniku: ime, priimek, EMŠO, prebivališče, davčna številka,
- navedbo dejavnosti, ki jih bo opravljal,
- podatke o drugih delih podjetnika kot enotah poslovnega registra v skladu z zakonom in
- njegovo izjavo, da nima neporavnanih dospelih obveznosti iz njegovih prejšnjih poslovanj.

Posebne določbe o podjetniku

Firma podjetnika vsebuje njegovo ime in priimek, skrajšano oznako, da gre za podjetnika (s.p.), oznako dejavnosti in morebitne druge sestavine. Podjetnik lahko uporablja tudi skrajšano firmo, ki vsebuje vsaj njegovo ime in priimek in oznako s.p. Če podjetnik podjetje proda ali vloži v drugo družbo, se firma podjetnika uporablja tudi v novi družbi le, če se podjetnik s tem strinja.

Prokura ne preneha s smrtjo ali izgubo poslovne sposobnosti podjetnika. Lahko imenuje zastopnika za primer smrti, ki je od trenutka njegove smrti pooblaščen za opravljanje vseh pravnih dejanj, ki spadajo v njegovo redno poslovanje, pri čemer lahko dedič tako pooblastilo vsak čas prekliče. Podelitev in odvzem tega pooblastila se mora vpisati v Poslovni register Slovenije.

Pravna razmerja podjetnika do tretjih oseb

Podjetnik jamči za obveznosti svojega podjetja z vsem svojim premoženjem. Če podjetnik umre, lahko podjetnikov dedič, ki nadaljuje zapustnikovo podjetje, v firmi še vedno uporablja

njegovo ime in priimek. Z nadaljevanjem zapustnikovega podjetja preidejo na njegovega dediča vse pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem.

Vodenje poslovnih knjig

Podjetnik, ki ustreza merilom za majhne družbe, vodi poslovne knjige in sestavlja računovodske izkaze v skladu s posebnim računovodskim standardom – SRS 39 – Računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih. Lahko pa v skladu s SRS 39 vodi knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva, če ni v zadnjem poslovnem letu prekoračil dveh od treh naslednjih meril (velja tudi za podjetnika, ki je šele začel z dejavnostjo – v tem primeru velja za tekoče leto):

- povprečno število delavcev ne presega tri,
- letni prihodki so nižji od 42.000 eurov,
- povprečna vrednost aktive, izračunana kot polovica seštevka vrednosti aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta, ne presega 25.000 eurov.

Sprememba in prenehanje opravljanja dejavnosti

Podjetnik mora vsako spremembo podatkov, ki se nanašajo na firmo, sedež, zastopnika, o podjetniku samem, o opravljanju dejavnosti, javiti AJPES-u v 15 dneh po nastanku spremembe. Podjetnik mora vsaj tri mesece pred prijavo prenehanja opravljanja dejavnosti, na primeren način (pisno, v sredstvih javnega obveščanja) objaviti, da bo prenehal z dejavnostjo ter navesti datum prenehanja. AJPES po uradni dolžnosti izbriše podjetnika iz Poslovnega registra v naslednjih primerih: če se ta statusno preoblikuje v družbo, če podjetnik v dveh zaporednih letih ne predloži letnega poročila, na podlagi obvestila pristojnega organa, da je s pravnomočnim aktom ugotovil smrt podjetnika (njegov dedič pa ni v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o dedovanju obvestil AJPES-a o nadaljevanju zapustnikove dejavnosti), izgonu podjetnika iz Slovenije, ob ugotovitvi, da je podjetnik podal neresnično izjavo o poravnosti dospelih obveznosti iz prejšnjih poslovanj ter pri prepovedi opravljanja podjetnikove dejavnosti, ker je ugotovil, da ta ne izpolnjuje pogojev za njeno opravljanje ali pa je ne opravlja.

Po podatkih AJPES-a je bilo na dan 31.3.2007 registriranih 64.946 samostojnih podjetnikov.

2.3 Dileme pri odločanju za posamezno pravno obliko

Vsak bodoči podjetnik, ki želi iti na svoje, je postavljen pred večjo finančno in zasebno odločitev v življenju. Kajti zapustiti dokaj varno okrilje delovnega razmerja pri delodajalcu in postati sam svoj šef, ne da bi vedel ali bo v tem času sploh imel kaj dohodkov za preživetje ali ne, je zelo velika in tvegana odločitev. Napačne odločitve so velikokrat že pripeljale do finančnih in psihičnih zlomov, tako komaj nastalih kot že uveljavljenih podjetnikov.

Bodoči podjetniki zaradi tega začnejo svojo poslovno pot kot samostojni podjetniki posamezniki, saj za začetek dejavnosti ne rabijo ustanovnega kapitala, dovolj je že prijava dejavnosti preko točke VEM oziroma z vpisom v Poslovni register Slovenije. Vendar pa se vsi ne odločijo za to obliko oziroma so že podjetniki, pa bi se radi preoblikovali v družbo.

Svobodo izbire dejavnosti in oblike, v kateri jo bo podjetnik opravljajal, je zagotovljena že v Ustavi, in sicer v 74. členu. Saj je podjetništvo bistvo sistema svobodnega trga, kajti nastajanje novih podjetij daje trgu vitalnost, ki ga ne dosega nobeden drug sistem. Poleg tega nova in nastajajoča podjetja ustvarjajo velik delež inovativnih proizvodov, ki spreminjajo način življenja in celoten svet, hkrati pa ustvarjajo nova delovna mesta in generirajo gospodarsko rast; kar se že kaže v hitrem nastajanju velikega števila malih podjetij, ki izkoriščajo tržne niše ter neokretnost in togost velikih korporacij, ki na njihov račun izgubljajo bitko na trgu. Iz tega sledi, da je podjetništvo dinamičen proces ustvarjanja dodane vrednosti, ki je neločljivo povezan z načinom ravnanja posameznikov, to je podjetnikov, ki prevzamejo iniciativo za nove proizvode, storitve in načine poslovanja, ki organizirajo in reorganizirajo družbene in ekonomske mehanizme za boljšo izrabo virov in sredstev ter prevzemajo tveganje za mogoči neuspeh podviga (Glas, 2000, str. 9).

Podjetništvo in podjetniki imajo izjemen pomen za razvoj in rast sodobnih razvitih gospodarstev, zato jim države in vlade posvečajo vedno večjo pozornost (Rus, 2002, str. 79–103).

Kako pomembno je podjetništvo, nam povedo naslednji podatki, ki veljajo za leto 2006. Izmed 45.330 družb, ki so oddale letna poročila AJPES-u, je bilo za 1,7 % velikih, 1,6 % srednjih, 3,9 % majhnih in kar 92,8 % mikro družb (razporeditev je narejena na podlagi 55. člena ZGD-1). Skupaj so zaposlovale 478.839 delavcev ali štiri odstotke več kot predhodno leto in ustvarile za 66.856 milijonov eurov prihodkov. Družbe so uspele povečati kazalnik gospodarnosti iz 1,04 na 1,05, kar pomeni, da so prihodki naraščali hitreje od odhodkov, iz sicer so slednji narasli le za 13 %, medtem ko so prihodki za 14 %. Ob tem so ugotovile za 26 % višji čisti dobiček kot leta 2005 oziroma za 3.136 milijonov eurov. Slednjega je ugotovilo 66,8 % vseh družb oziroma kar 30.294. Te družbe so imele kar za 41 % večji čisti dobiček kot leto poprej oziroma za 2.571 milijonov eurov. Družbe so ustvarile 10 % več dodane vrednosti glede na leto 2005 oziroma 14.917 milijonov eurov (AJPES, maj 2007).

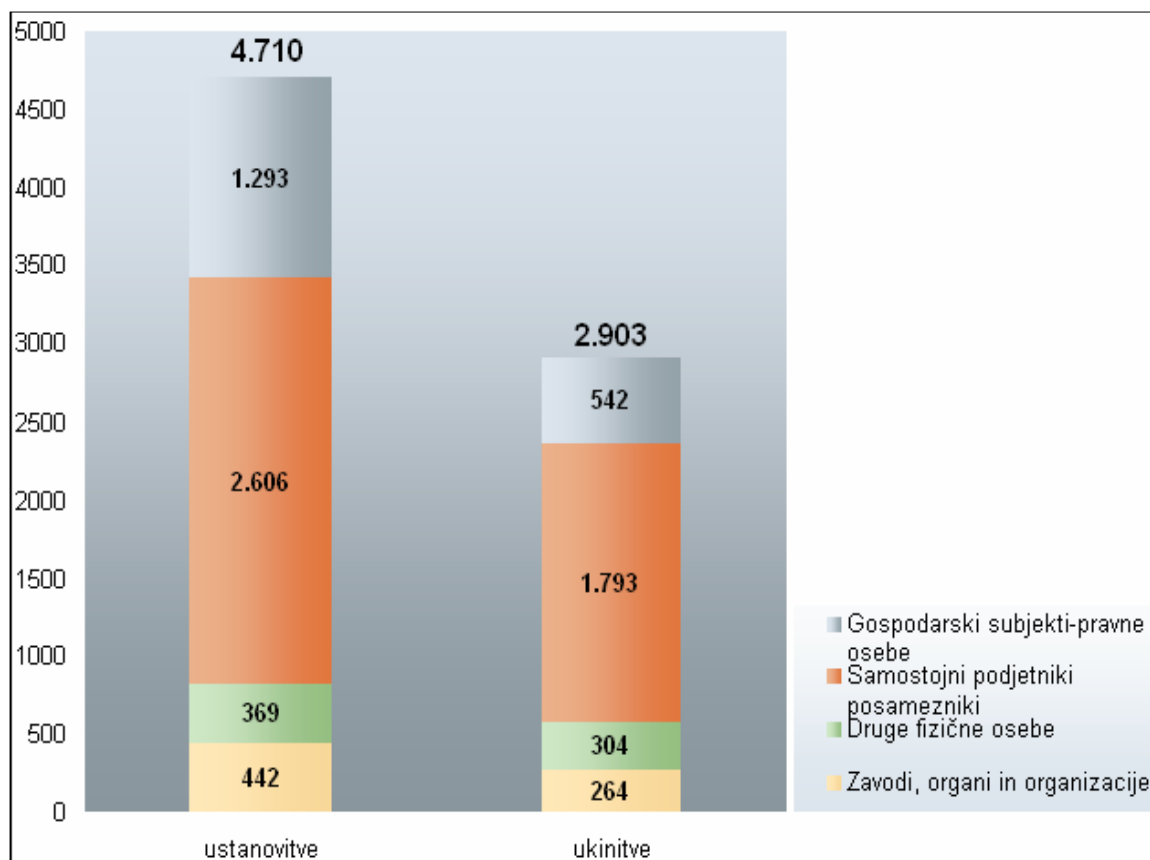
Kakšno pravno in organizacijsko obliko bo bodoči ali že obstoječi podjetnik izbral, je odvisno od mnogih dejavnikov, npr. (s spremembami povzeto po Keramat, 2004, str. 27):

- o vrste in obsega dejavnosti, ki jo želi opravljati – nekatere vrste dejavnosti se lahko opravljajo le v določenih pravnih oblikah ali pa so zanje predpisane omejitve (npr. pri gostinstvu, zdravstvu, gradbeništvu, kmetijstvu, prevoznijstvu, ipd);

- odgovornosti oziroma neodgovornosti za obveznosti družbe – pri osebnih družbah odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, pri kapitalskih pa zanje odgovarja družba z vsem svojim premoženjem in ne njeni družbeniki;
- morebitne minimalne višine zakonsko predpisanega začetnega kapitala in možnosti spreminjanja njegove velikosti – pri osebnih družbah in samostojnem podjetniku ni začetnega kapitala, pri kapitalskih pa je, in sicer pri d.o.o. 7.500 eurov, pri d.d. pa 25.000 eurov, SE ima pa 120.000 eurov;
- enostavnosti oziroma zapletenosti vpisa v ustrezn register, ki se kaže v številu dokazil, ki jih mora podjetnik priložiti k vlogi za vpis v register;
- višine vpisnih stroškov v register in ustanovnih stroškov;
- zapletenosti pridobivanja posameznih dovoljenj in soglasij za začetek poslovanja družbe ali opravljanja dejavnosti ter s tem povezane višine stroškov zanje;
- načina vodenja poslovnih knjig in ostalih zakonsko predpisanih poslovnih poročil – enostavno ali dvostavno knjigovodstvo – vezano na velikost podjetnika; ta pa se določa v skladu z 55. členom ZGD–1, ki družbe razvršča na mikro, majhne, srednje in velike in to na podlagi povprečnega števila delavcev v poslovnem letu, čistih prihodkov od prodaje in vrednosti aktive;
- enostavnosti poslovanja;
- možnosti do udeležbe v dobičku;
- možnosti, ki jih ponuja določena pravna oblika za primer smrti, upokojitve, prodaje, prevzema, spojitve, pripojitve, vstopa ali izstopa novih oziroma obstoječih družbenikov, ter finančne in v prvi vrsti davčne posledice teh dejanj;
- predvsem pa od višine obdavčitve, ki jo ta oblika prinaša.

Odgovornost vsakega novega in tudi že obstoječega podjetnika je, da ugotovi, katera pravnoorganizacijska oblika je zanj prava oziroma za obseg njegove dejavnosti, kajti od tega je odvisno, ali bo uspel na trgu oziroma poslu ali ne. Dinamika ustanavljanja in zapiranja družb je prikazana na spodnji sliki, ki prikazuje obdobje od 1.1. do 31.3.2007. V tem času je bilo skupno ustanovljenih 4.710, zaprtih pa 2.903 družbe. Pri ustanovitvah so vodili samostojni podjetniki, ki so odprli 55,3 % vseh novih družb oziroma 2.606. Na drugem mestu so s 1.293 ustanovitvami družbe z omejeno odgovornostjo, ki so predstavljale 27,5 % vseh ustanovitev. Samostojni podjetniki so vodili tudi v številu zaprtih družb, saj so predstavljali kar 61,7 % vseh ukinitvev oziroma zaprli so 1.793 družb. Na drugem mestu so zopet družbe z omejeno odgovornostjo z 542 ukinitvami oziroma z 18,7 % vseh zaprtih družb.

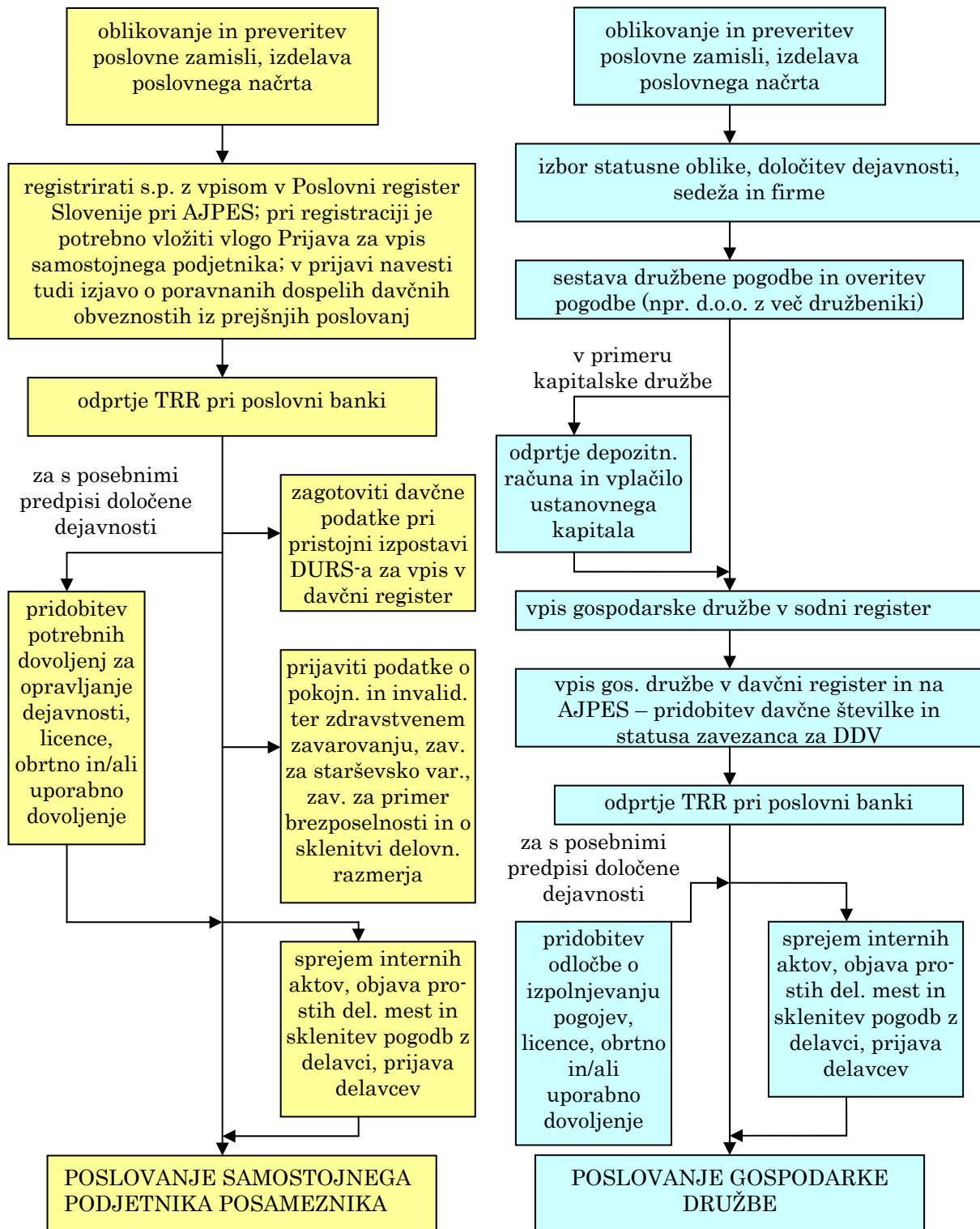
Slika 1: Število ustanovitev in ukinitvev poslovnih subjektov v Sloveniji po skupinah pravnoorganizacijskih oblik v obdobju od 1.1.2007 do 31.3.2007.

Vir: AJPES, Podatki iz Poslovnega registra Slovenije, 2007.

Veliko vlogo pri odločitvi o posamezni pravnoorganizacijski obliki igra tudi zapletenost postopka ustanavljanja in registracije družbe. S tem pa je pogojena tudi višina ustanovitvenih stroškov, ki so lahko skupaj z začetnim kapitalom zelo visoki. Slika 2 prikazuje postopek ustanovitve in registracije samostojnega podjetnika in družbe z omejeno odgovornostjo, katerima bom v naslednjih poglavjih namenila največ pozornosti.

Slika 2: Shema ustanovitve in registracije samostojnega podjetnika in družbe z omejeno odgovornostjo.

Vir: Od ideje do podjetja, 2006, str. 44.

Kot se iz zgornje slike vidi, je več dela pri ustanovitvi gospodarske družbe kot pa pri samostojnem podjetniku.

2.4 Sklepne ugotovitve

Vsak bodoči podjetnik, ki želi iti na svoje in vsi tisti, ki so že ustanovili svoje podjetje, se srečujejo z podobnimi problemi, s tem, da prvi ne vedo natančno, kako to v praksi poteka in koliko jih bo stalo ter ali bodo preživeli, drugi pa so, po njihovem mnenju, prerasli začetno oblikovane okvirje družbe in se morajo odločiti v kateri pravnoorganizacijski obliki želijo nadaljevati svoj posel. ZGD-1 obojim ponuja osebne in kapitalske družbe ter samostojnega podjetnika. Vsaka oblika ima predpisane in obvezne postopke ustanavljanja, registriranja, vodenja, upravljanja, izstopanja in vstopanja novih družbenikov, likvidiranja, ukinitve, prisilnih poravnjav in stečajev. Vsaka ima svoje prednosti in pomanjkljivosti. Pri osebnih družbah vsaj en družbenik jamči za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem. Te je tudi lažje ustanoviti, saj ni potreben začetni kapital. Pri kapitalskih družbah pa je postopek ustanovitve in registracije bolj zapleten in dolgotrajen, potreben pa je tudi minimalen, zakonsko predpisan, začetni kapital. Za razliko od osebnih družb, v kapitalskih družbah družbeniki ne odgovarjajo za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem.

V Sloveniji so med vsemi pravnoorganizacijskimi oblikami najbolj priljubljeni samostojni podjetniki, ki jih je bilo, po podatkih AJPEŠ-a, na dan 31.3.2007 kar 64.946 in pa družbe z omejeno odgovornostjo, ki jih je bilo kar 44.278.

3 OBDAVČITEV GOSPODARSKIH DRUŽB Z VIDIKA ZAKONA O DAVKU OD DOHODKOV PRAVNIH OSEB (ZDDPO)

Pri izbiri pravne oblike gospodarskega subjekta je pomembnih veliko različnih dejavnikov, kot so vrsta in obseg dejavnosti, začetni kapital, zapletenost oziroma enostavnost pridobitve raznih soglasij in dovoljenj, zahtevnost oziroma enostavnost vodenja poslovnih knjig, ki jo predpisuje zakonodaja, zapletenost oziroma enostavnost poslovanja in mnogi drugi dejavniki. Zelo pomembno vprašanje pri izbiri pravne oblike pa je vprašanje njene obdavčitve. Strokovnjaki, zlasti v tujini, veliko proučujejo, kakšne so možnosti davčnega optimiranja pri izbiri pravne oblike gospodarskih subjektov. Avtorica Holtova (Holt, 2001) ugotavlja, da je upoštevanje primernosti pravne oblike gospodarskega subjekta oziroma podjetja ena najpomembnejših komponent pri davčnih odločitvah v podjetjih.

Pri obdavčitvi gospodarskih subjektov sta najpomembnejša Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, ki določa način obdavčitve dohodkov oziroma dobička gospodarskih družb in Zakon o dohodnini, v katerem je opredeljena obdavčitev dejavnosti, ki je značilna pri obdavčitvi podjetnika posameznika.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je bil sprejet Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju: ZDDPO–1), ki je nadomestil Zakon o davku od dobička pravnih oseb. ZDDPO–1 je začel veljati s 1.1.2005, nekatere določbe pa že s 1.5.2004.

Kot posledica priprav na vstop Slovenije v Evropsko unijo, pa se je spremenil tudi Zakon o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh–1), ki se je začel uporabljati s 1.1.2005, nekatere določbe pa že s 1.5.2004. Oba zakona sta posledica zaveze Slovenije, da bo do vstopa v Evropsko unijo uskladila obdavčenje pravnih ter fizičnih oseb ter v svojo zakonodajo vnesla evropske smernice (90/434/EGS, 90/435/EGS in 2003/49/ES), kakor tudi Kodeks ravnanja na področju podjetniškega obdavčenja, na podlagi katerega bi se odpravljale ugodnosti, ki predstavljajo škodljivo davčno konkurenco (Kranjec, 2003). Tako naj bi bil storjen korak v smislu harmonizacije slovenske davčne zakonodaje na področju obdavčitve davka od dohodkov in davka od dohodka iz dejavnosti, vendar je potrebno poudariti, da je področje harmonizacije neposrednih davkov v Evropi velik problem zaradi davčne suverenosti posameznih držav. Kot ugotavljajo strokovnjaki na področju davkov, je pričakovati razvoj v smeri znižanja davčnih stopenj in širjenja davčnih osnov (Wacker, 2000). Takšno smer razvoja je doživel tudi naš Zakon o davku od dohodkov, kjer je prišlo do znižanja davčne stopnje, ta bo leta 2010 znašala 20 %, hkrati pa se širi davčna osnova – zlasti so se skrčile davčne olajšave oziroma ugodnosti zlasti na področju investicij. Omenjena značilnost je vsebovana predvsem v zadnji spremembi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb– ZDDPO–2, ki je začel veljati s 1.1. 2007 (Ur. l. RS št. 117/06). Novi ZDDPO–2 pa bi hkrati povečal davčno konkurenčnost naše države, v kar pa mnogi dvomijo (Kontarščak, 2007).

3.1 Predmet in obdobje obdavčitve

Prva sprememba novega ZDDPO–2 se nanaša na izbiro davčnega obdobja, ki je drugačno od poslovnega leta. V starem zakonu, to je ZDDPO–1B, je bila omejitev pet let, sedaj pa lahko davčni zavezanci spremenijo davčno obdobje po treh letih. Vedno morajo o tem obvestiti davčno upravo. Za zavezanca je ta ureditev ugodnejša, saj omogoča tudi davčno prilagajanje njihovega poslovanja, kar pomeni, da zavezanci, če je zanje tako ugodnejše, spreminjajo poslovno leto v skladu s spremenjenimi pogoji poslovanja. Ta sprememba pa velja, na osnovi prehodnih določb ZDDPO–2 (87. člen), tudi za zavezanca, ki so davčno obdobje spremenili v letu 2005 in 2006, ko je še veljal stari zakon (Žužek Roppa, november – december 2006, str. 35).

Predmet obdavčitve pa je, po 11. členu, dobiček rezidenta in nerezidenta (ang. non–resident), ki ga je dosegel z opravljanjem dejavnosti ali poslov v poslovni enoti ali preko nje, če se ta nahaja v Sloveniji in tisti njegovi dohodki, za katere je po 70. členu tega zakona, določena obveznost davčnega odtegljaja.

3.2 Davčni prihodki in povezava s poslovnimi prihodki

Davčni prihodki (ang. taxable income) niso nujno enakim poslovnim prihodkom, saj so lahko slednji višji ali nižji, kot pa so davčno priznani. Podjetje mora v vsakem primeru ugotoviti višino celotnih poslovnih prihodkov, v skladu s SRS–ji, posebej še v skladu s SRS 18 – Prihodki. Ta pravi, da se prihodki lahko pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano s povečanjem sredstev ali z zmanjšanjem dolga in je to povečanje mogoče zanesljivo izmeriti, pri čemer so prihodki povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev (npr. denarja ali terjatev zaradi prodaje blaga) ali zmanjšanj dolgov (npr. zaradi opustitve njihove poravnave). To pomeni, da preko poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala.

Za davčne namene pa se poslovni prihodki popravijo tako, da se jih zmanjša ali pa poveča. V nadaljevanju bom navedla, kateri prihodki se povečajo in kateri zmanjšajo.

Naslednji prihodki zmanjšujejo višino poslovnih prihodkov, kar pomeni, da se ne obdavčijo ali drugače povedano, zmanjša se davčna osnova (ang. tax base). Prvi takšni so prihodki pridobljeni s opravljanjem nepridobitne dejavnosti (ang. non–gainful employment). Tisti zavezanec, ki opravlja nepridobitno dejavnost kot del pridobitne dejavnosti in ki hkrati izpolnjuje 9. člen ZDDPO–2 (oprostitvev davka za zavezanca, ki je ustanovljen za opravljanje nepridobitne dejavnosti), si za ta del ustvarjenih prihodkov zmanjšajo poslovne prihodke. Drugi so prihodki za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij. Sem spadajo tisti prihodki, ki so nastali s črpanjem ali odpravljanjem že oblikovanih rezervacij nastalih pred letom 2005 in v letu 2005, ki so bile že obdavčene ob njihovem oblikovanju. Tretja vrsta izvzetih prihodkov so prihodki iz naslova odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala. Naslednji v vrsti so prihodki od prejetih dividend in drugih deležev iz dobička ter dohodki, ki so podobni dividendam iz 74. člena ZDDPO–2, razen skritih rezerv iz istega člena ZDDPO–2. Za zmanjšanje višine celotnih poslovnih prihodkov iz navedenega naslova, mora prejemnik – podjetje izpolnjevati enega od naslednjih treh pogojev, ki so opredeljeni v 24. členu:

- je zavezanec za davek po tem zakonu ali
- je za davčne namene rezident v državi članici EU v skladu s pravom te države in se v skladu z mednarodno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka, sklenjene z državo nečlanico EU, ne šteje kot rezident izven EU in je poleg tega zavezanec za enega od davkov, v zvezi s katerimi se uporablja skupen sistem obdavčenja, ki velja za matične družbe in odvisne družbe iz različnih držav članic EU, in jih določi finančni minister, kjer se za zavezanca ne šteje družba, ki je davka oproščena ali ima možnost izbire obdavčitve ali
- je zavezanec za davek od dohodkov oziroma dobička, primerljiv z davkom po tem zakonu, in ni rezident države, v primeru poslovne enote pa se ta ne nahaja v državi, v kateri je splošna oziroma povprečna nominalna stopnja obdavčitve dobička družb nižja od 12,5 %, in je država objavljena na seznamu v skladu z 8. členom tega zakona,

pri tem pa to ne velja za izplačevalca, ki je rezident druge države članice EU po 2. točki tega odstavka tega člena.

S tem se je odpravila dvojna obdavčitev prejetih dividend.

Šesto izvzetje prihodkov je znižanje prihodkov od kapitalskih dobičkov ali izgub (ang. capital gains, capital losses), pri odsvojitvi lastniških deležev, v višini 50 %, pri čemer pa morajo biti izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 26. člena ZDDPO–2. Zaradi možnosti zlorab zgornjih določb, pa je zakon predvidel nekaj varovalk, ki so zapisane od tretjega do petega odstavka istega člena. Sedmo so prihodki iz naslova odpisa dolgov v postopku prisilne poravnave (ang. debt enforcement) in to v delu, ki se nanaša na oblikovanje rezerv po zakonu, ki ureja finančno poslovanje podjetij, se ne vključijo v davčno osnovo.

Zadnja vrsta izvzetih prihodkov pa je izvzem prihodkov iz naslova enkrat že obdavčenih prihodkov. To določa 13. člen ZDDPO–2, ki odpravlja dvojno obdavčitev (ang. elimination of double taxation) ali neobdavčitev. Ta člen je bil dolgo pričakovan, saj ta določba pomeni, da podjetje, ki dobi npr. vrnjene zamudne obresti od davčne uprave, ki se knjižijo kot izredni prihodek, ne vključijo ponovno v davčno osnovo.

Zavezanec mora povečati poslovne prihodke zaradi transfernih cen (ang. transfer prices) med povezanimi osebami, pri čemer gre za povečanje premalo izkazanih prihodkov pri poslovanju med povezanimi osebami v skladu z določili 16. člena ZDDPO–2. Drugi primer povečanja poslovnih prihodkov za davčne namene je povečanje prihodkov od obresti za dana posojila povezanim osebam. Gre za premalo izkazane prihodke iz tega naslova v skladu z določili 19. člena že omenjenega zakona (povzeto po Žužek Roppa, 2007).

Tako prilagojeno višino poslovnih prihodkov uporabimo kot davčno priznane prihodke.

3.3 Davčni odhodki in povezava s poslovnimi odhodki

Tako kot poslovni prihodki niso nujno enaki davčnim prihodkom, tako tudi poslovni odhodki niso enaki davčnim odhodkom. Tudi tu mora podjetje najprej ugotoviti skupno višino poslovnih odhodkov, ki jih nato zmanjšuje ali pa povečuje glede na zahteve davčne zakonodaje.

Odhodki so, po SRS 17 – Odhodki, zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanja sredstev (npr. zalog blaga zaradi prodaje) ali povečanj dolgov (npr. zaradi zaračunanih obresti), ki prek poslovnega izida vplivajo na velikost kapitala. Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali s povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti.

Zavezanec bo zmanjšal poslovne odhodke v spodaj navedenih primerih. Prvo zmanjšanje je zaradi morebitnega opravljanja neprofitne dejavnosti. V tem primeru se poslovni odhodki, tako kot prihodki, izvzamejo, seveda ob upoštevanju pogojev iz 9. člena ZDDPO–2. Drugo je zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami. Kar pomeni, da mora zavezanec, v skladu z 16. členom ZDDPO–2, zmanjšati preveč izkazane odhodke iz tega naslova. Kajti ti odhodki so davčno priznani največ do višine primerljivih tržnih cen. Te pa so v tem členu naštet, in sicer so to metoda primerljivih prostih cen (ang. comparable uncontrolled price method – CUP), preprodajnih cen (ang. resale price method – RPM), dodatka na stroške (ang. cost plus method – CPM), metoda porazdelitve dobička (ang. profit split method – PSM) ali metoda stopnje čistega dobička (ang. transactional net margin method – TNMM). Tretje zmanjšanje je na račun odhodkov za obresti od posojil povezanih oseb. Gre za premalo oziroma preveč izkazane odhodke iz tega naslova v skladu z določili 19. člena omenjenega zakona. Naslednje zmanjšanje so odhodki od prevrednotenja kratkoročnih finančnih naložb in inštrumentov, kadar so ti posledica oslabitve. Največja kategorija nepriznanih odhodkov pa so odhodki (v skladu z 29. členom ZDDPO–2), ki niso potrebni za pridobitev prihodkov. To so odhodki, za katere glede na dejstva in okoliščine izhaja, da niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti in niso posledica opravljanja dejavnosti ali imajo značaj privatnosti ali niso skladni z običajno poslovno prakso. Slednji so tisti, ki niso običajni pri poslovanju v posamezni dejavnosti glede na pretekle in druge izkušnje in primerjavo z drugimi dejavnostmi ter dejstvi in okoliščinami, razen tistih odhodkov, nastalih zaradi izrednih in redkih dogodkov (npr. naravne nesreče). 30. člen ZDDPO–2 taksativno našteva kateri so nepriznani odhodki. Ti so:

- dohodki, ki so podobni dividendam, vključno s prikritim izplačilom dobička;
- odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let;
- stroški, ki se nanašajo na privatno življenje, primeroma za zabavo, oddih, šport in rekreacijo, vključno s pripadajočim davkom na dodano vrednost;
- stroški prisilne izterjave davkov ali drugih dajatev;
- kazni, ki jih izreče pristojni organ;
- davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba;
- davek na dodano vrednost, ki ga zavezanec v skladu z zakonom, ki ureja davek na dodano vrednost, ni uveljavil kot odbitek vstopnega davka, čeprav je imel to pravico po zakonu, ki ureja davek na dodano vrednost;
- obresti:
 - od nepravčasno plačanih davkov ali drugih dajatev;
 - od posojil, prejetih od oseb, ki imajo sedež, kraj dejanskega delovanja posloводства ali prebivališče v državah, razen držav članic EU, v katerih je splošna oziroma povprečna nominalna stopnja obdavčitve dobička nižja od 12,5 % in je država objavljena na seznamu v skladu z 8. členom tega zakona;
- donacije;
- podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi, dane fizičnim ali pravnim osebam

zato, da nastane oziroma ne nastane določen dogodek, ki drugače ne bi, primeroma, da se hitreje ali ugodneje opravi ali se opusti določeno dejanje.

Tako prilagojeni poslovni odhodki postanejo davčno priznani odhodki, ki se odštejejo od davčno priznanih prihodkov.

3.4 Davčna izguba in pokrivanje izgube ter zamenjava kapitalskih deležev

Novi ZDDPO–2 je prinesel pozitivno določbo v obliki 36. člena, ki odpravlja omejitev prenosa davčne izgube iz sedmih let v ZDDPO–1B na nedoločen čas. To pravico pa zavezanec izgubi, če:

- se posredno ali neposredno lastništvo spremeni za več kot 50 % glede na stanje lastništva na začetku davčnega obdobja in
- zavezanec:
 - že dve leti pred spremembo lastništva ne opravlja dejavnosti ali
 - dve leti pred ali po spremembi lastništva bistveno spremeni dejavnost.

V primeru bistvene spremembe dejavnosti pred potekom dveh let po spremembi lastništva bo zavezanec moral povečati davčno osnovo za že izkoriščeno olajšavo. Ta člen velja tudi za izgube iz davčnih obdobj od leta 2000 do leta 2006. To pa ne velja za izgubi iz leta 2005 in 2006, v kolikor je v letu 2006 prišlo do 25 % posrednega ali neposrednega lastništva (peti odstavek 29. člena ZDDPO–1).

Pri zamenjavi kapitalskih deležev je prišlo do sprememb, saj je ZDDPO–1B določal, da mora družba prevzemnica imeti v letu 2007 najmanj 15 % vrednosti kapitala prevzete družbe ali večino glasovalnih pravic. Novi ZDDPO–2, v 44. členu, pa tega odstotka ne določa več, ampak zahteva, da ima družba prevzemnica po zamenjavi kapitalskih deležev ali z njihovo nadaljnjo pridobitvijo najmanj večino glasovalnih pravic v prevzeti družbi. Prevzem, ki ga opravi prevzemna družba preko priznane borze, se šteje kot en posel, če je izvršen v obdobju šestih mesecev. Poleg izdaje ali prenosa vrednostnih papirjev pa lahko prevzemna družba družbenikom prevzete družbe opravi plačilo (delno ali v celoti) v denarju do 10 % oziroma do največ 5 % (za manjšinske delničarje) nominalne vrednosti oziroma če te vrednosti ni, najmanjšega skupnega emisijskega zneska izdanih ali prenesenih vrednostnih papirjev.

3.5 Olajšava za vlaganja, vključno z vlaganji v raziskave in razvoj ter za donacije

Novi ZDDPO–2 ukinja zelo priljubljeno olajšavo, to je olajšava za investicije v opremo in neopredmetena osnovna sredstva. Ostale pa so še naslednje olajšave: za zaposlovanje invalidov, za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje (maksimalno 2.390 evrov letno),

za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju (maksimalno 20 % povprečne mesečne plače zaposlenih za vsak mesec izvajanja praktičnega dela vsake posamezne osebe v strokovnem izobraževanju) in naslednji dve olajšavi, ki ju bom bolj podrobno predstavila.

Prva je regijska razvojna davčna olajšava, ki jo lahko uveljavlja davčni zavezanec kot zmanjšanje davčne osnove v višini 30 % zneska vlaganj v raziskave in razvoj, če ima ta sedež ali opravlja dejavnost na tistih področjih države, ki ima bruto družbeni proizvod (v nadaljevanju: BDP) na prebivalca nižji od povprečja države do 15 % in do 40 %, če ima sedež ali opravlja dejavnost v tistih delih države, kjer je BDP na prebivalca nižji od povprečja države za več kot 15 %. V obeh primerih pa je zgornja meja davčna osnova. Če želi davčni zavezanec koristiti tovrstne olajšave, mora vlaganja v raziskave in razvoj opredeliti v poslovnem načrtu ali v posebnem razvojnem projektu oziroma programu. Določeno je tudi pooblastilo vladi, da z uredbo določi shemo za izvajanje regijske olajšave.

V končnih določbah oziroma v prvem odstavku 19. člena ZDDPO–1B je podan začetek uporabe regijske olajšave. Ta se prične uporabljati s 1. januarjem tistega leta, po katerem je le-to potrdila Evropska komisija, veljati pa začne z dnem njene potrditve pri Evropski komisiji. V drugem odstavku pa je podana dolžnost ministra za finance, da v Uradnem listu objavi dan uveljavitve in dan začetka uporabe regijske olajšave.

Zvišala pa se je tudi splošna olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj, in sicer iz 10 % na 20 %, vendar največ do višine davčne osnove. Tovrstna vlaganja v raziskave in razvoj pa obsegajo notranje raziskovalno – razvojne dejavnosti zavezanca in nakup raziskovalno – razvojnih storitev. Neizkoriščena olajšava se lahko prenaša v naslednjih pet davčnih obdobjih.

Druga je olajšava za donacije. Odstotek priznane olajšave se ni spremenil, še vedno je 0,3 % od obdavčenih prihodkov. Nova pa je dodatna 0,2 % olajšava od obdavčenih prihodkov. Ta velja za izplačila v denarju in v naravi za kulturne namene in za takšna izplačila prostovoljnemu društvu, ustanovljenemu za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki delujejo v javnem interesu. Neizkoriščena olajšava se lahko prenaša v naslednja tri davčna obdobja.

3.6 Obveznost obračunavanja in plačevanja davka

Po 68. členu ZDDPO–2 zavezanec sam izračuna in plača davek, razen v primerih iz 70. člena tega zakona, ko davek izračuna, odtegne in plača plačnik davka. Peti odstavek istega člena določa, da Banka Slovenije, čeprav je zavezanec po tem zakonu, ne izračunava in plačuje davka od dohodkov pravnih oseb. 69. člen tega zakona določa obveznost plačevanja akontacij med davčnim obdobjem za vse rezidente in nerezidente, razen v primerih, ko ta zakon ali

zakon, ki ureja davčni postopek, ne ureja drugače. Med letom plačane akontacije se po tretjem odstavku tega člena všttevajo v davčno obveznost, ki je izračunana na koncu davčnega obdobja.

3.7 Odložene obveznosti in odložene terjatve za davek od dohodkov pravnih oseb

Računovodski dobiček posameznega obdobja (ang. accounting profit) je dobiček, izkazan v računovodskih izkazih po računovodskih standardih in se praviloma razlikuje od obdavčljivega dobička (ang. taxable profit/income), ki predstavlja dobiček, ki je ugotovljen v skladu s veljavnimi davčnimi predpisi.

Pri tem pa je pomembno poznati vpliv poslovne bilance na davčno bilanco in obratno. Možna so naslednja razmerja (Kokotec–Novak, 2005, str. 3):

- davčna bilanca je sestavljena popolnoma neodvisno od poslovne bilance,
- poslovna bilanca je hkrati tudi davčna,
- poslovna bilanca predstavlja osnovo davčne bilance, kajti davčni predpisi določajo, kako je potrebno poslovno bilanco preurediti v davčno.

V Sloveniji je v veljavi zadnja možnost, zato podjetja veliko večino poslovnih dogodkov obravnavajo enako za računovodske in davčne namene. Nekaj poslovnih dogodkov pa je takih, ki jih računovodski standardi in davčna zakonodaja obravnavajo različno in so zaradi tega vzrok za nastanek razlik med računovodskim in obdavčljivim dobičkom.

Razlike med računovodskim in obdavčljivim dobičkom nastajajo zaradi dveh vzrokov (Žuran, 2006, str. 6):

- nekateri poslovni dogodki so vključeni samo v obračun računovodskega dobička ne pa v obračun davčnega oziroma so vključeni samo v obračun davčnega dobička, ne pa tudi v obračun računovodskega – to so stalne razlike (ang. permanent differences), ki se ne bodo povrnila ali izginile v naslednjih obdobjih;
- nekateri poslovni dogodki so vključeni tako v obračun računovodskega dobička kot tudi v obračun davčnega, vendar v različnih obdobjih – to sočasne razlike (ang. temporary differences), ki se imajo namen povrnila oziroma izginiti v naslednjih obdobjih.

3.7.1 Stalne razlike med računovodskim in davčnim dobičkom

Stalne razlike (ang. permanent differences in taxation) nastanejo zaradi davčno nepriznanih odhodkov in prihodkov. Davčno nepriznani odhodki so (Hieng, 2005, str. 125–126):

- tisti, ki niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti in niso posledica opravljanja dejavnosti,
- tisti, ki imajo naravo privatnosti (našteti so v 30. členu ZDDPO–2) in
- tisti, ki niso skladni z običajno poslovno prakso.

Za leto 2007 pa se pojavijo še naslednje stalne razlike:

- 50 % stroškov reprezentance,
- 50 % stroškov nadzornega sveta,
- dohodki, ki so podobni dividendam, vključno s prikritim izplačilom dobička,
- odhodki na podlagi kapitalske metode vrednotenja finančne naložbe,
- odhodki na podlagi prevrednotenja stroškov amortizacije in stroškov dela,
- odhodki, ki se nanašajo na prihodke od udeležbe v dobičku, ki se ne všteva v davčno osnovo,
- obresti od posojil med povezanimi osebami, kolikor presegajo obresti po priznani obrestni meri,
- obresti od posojila, prejetega od lastnika, kolikor posojilo presega predpisani večkratnik njegovega kapitalskega deleža,
- razlika med transfernimi in tržnimi cenami v razmerjih med povezanimi osebami,
- donacije, davek, plačan od posameznih dohodkov v tujini, ki presega največji dovoljeni znesek v skladu s 62. in 63. členom ZDDPO–2,
- izkoriščene davčne olajšave,
- stroški prisilne izterjave davkov ali drugih dajatev,
- kazni, ki jih izreče pristojni organ,
- razlike med tržnimi in transfernimi cenami v razmerjih med povezanimi osebami, ki povečujejo prihodke za davčne namene,
- razlike med obrestmi po priznani in dejanski obrestni meri od posojil med povezanimi osebami, ki prav tako povečujejo prihodke za davčne namene,
- odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let,
- davek na dodano vrednost, ki ga zavezanec v skladu z zakonom, ki ureja davek na dodano vrednost, ni uveljavil kot odbitek vstopnega davka, čeprav je imel to pravico po zakonu, ki ureja davek na dodano vrednost,
- davki, ki jih je plačal družbenik kot fizična oseba,
- podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi, dane fizičnim ali pravnim osebam zato, da nastane oziroma ne nastane določen dogodek, ki drugače ne bi, primeroma, da se hitreje ali ugodneje opravi ali se opusti določeno dejanje.

Stalne razlike nimajo davčnih učinkov v prihodnosti, ker so po svoji naravi dokončne in se računovodsko ne izkazujejo (Žuran, 2006, str. 16).

3.7.2 *Začasne razlike med računovodskim in davčnim dobičkom v skladu z ZDDPO* –2

Začasne razlike so tiste, ki bodo v prihodnjih obdobjih praviloma odpravljene. Sem sodijo (s spremembami povzeto po Hieng, 2005, str. 126):

- oblikovane rezervacije (razen v bankah in zavarovalnicah), ki se kot odhodek priznajo ob porabi ali odpravi;
- odhodki zaradi prevrednotenja sredstev (razen odhodkov, nastalih ob prevrednotenju denarnih sredstev, dolgov, terjatev in finančnih naložb zaradi spremembe tečaja tuje valute), ki se kot davčni odhodek priznajo ob prodaji ali drugačni odtujitvi sredstev;
- oblikovani popravki vrednosti terjatev, ki se kot odhodek priznajo ob odpisu terjatev, če so razlogi zanje utemeljeni;
- obračunani prihodki na podlagi kapitalske metode vrednotenja finančne naložbe v odvisno podjetje, če bodo ob plačilu deleža v dobičku izpolnjeni pogoji za zmanjšanje davčne osnove;
- davčne olajšave, ki jih ni mogoče v celoti izkoristiti v letu, ko je pravica za njihovo uveljavljanje pridobljena;
- davčne izgube, ki jih je mogoče izkoristiti za zmanjšanje davčne osnove, ob izpolnjevanju pogojev iz 36. člena ZDDPO–2;
- stroški amortizacije, ki so priznani v naslednjih davčnih obdobjih – razlika med davčno priznano in višjo ali nižjo poslovno amortizacijo.

Začasne razlike se razdelijo na *obdavčljive* (ang. taxable temporary differences) in na *odbitne* (ang. deductible temporary differences).

Obdavčljive začasne razlike so začasne razlike, ki kasneje povečujejo obdavčljive zneske in odložene davčne obveznosti (npr. amortizacija za davčne namene je višja od amortizacije za poslovne namene).

Odbitne začasne razlike so začasne razlike, ki kasneje zmanjšujejo obdavčljive zneske in povečujejo odložene davčne terjatve.

3.7.3 *Odložene obveznosti in odložene terjatve za davek od dohodkov*

Obe vrsti razlik vodijo do odloženih obveznosti in terjatev za davek od dohodkov pravnih oseb. Ločeno prikazovanje obojih je bilo uvedeno zaradi pomembnosti davka od dohodkov pravnih oseb oziroma njegovih odhodkov. Njegov način prikazovanja in merjenja pa vpliva tudi na izračun določenih kazalnikov (npr. EBIT – earning before interest and taxes oziroma dobiček pred finančnimi odhodki in davki).

V Pojasnilu 1 k SRS 19 (2001) in SRS 19 (2006) – Pripoznanje terjatev in obveznosti za odloženi davek je zapisano, da se navedene terjatve in obveznosti v knjigovodskih razvidih in računovodskih izkazih pripoznajo samo za pomembne oziroma bistvene zneske. To so pa tisti, katerih opustitev njihovega pripoznanja bi lahko vplivala na poslovne odločitve uporabnikov, ki temeljijo na predstavljenih računovodskih izkazih. Pri tem pa daje to pojasnilo podjetju možnost, da samo v svojih aktih določi naravo in stopnjo pomembnosti odloženih davkov.

Pri samem izračunu odloženega davka (ang. deferred tax) pa je bistvenega pomena razlikovanje med knjigovodsko in med davčno vrednostjo sredstva ali obveznosti.

Knjigovodska vrednost sredstva ali obveznosti je izkazana v bilanci stanja na dan izračunavanja odloženih davkov.

Davčna vrednost sredstva ali obveznosti je enaka znesku davčno priznanih odhodkov, ki bodo v prihodnjih davčnih obdobjih zniževali davčno osnovo. Razlika med njima pa so terjatve ali obveznosti za odloženi davek.

Terjatve za odloženi davek nastajajo zaradi odbitnih začasnih razlik, prenosa neizrabljenih davčnih izgub in davčnih dobropisov v prihodnja obdobja ter zaradi finančnih naložb v odvisna podjetja, pridružena podjetja ali podružnice in deležev v skupnih podvigih. Za slednje velja pogoj, da bodo te razlike odpravljene v predvidljivi prihodnosti in da bo na razpolago obdavčljivi dobiček. V skladu s SRS 19 se te terjatve ne diskontirajo. Podjetje jih lahko uveljavlja le v breme prihodnjih dobičkov, kar pomeni, da tista podjetja, ki poslujejo s tekočo davčno izgubo ali z zelo nizkim dobičkom, ne bo zadostilo pogojem za pripoznanje teh terjatev. Terjatve za odloženi davek se v bilanci stanja izkazujejo ločeno od drugih terjatev (Hieng, IKS 1–2/2007, 2007, str. 92–94).

Obveznosti za odloženi davek so nastale, v otvoritveni bilanci stanja za leto 2006, na dveh podlagah, in sicer na podlagi povečanja prenesenega poslovnega izida (podjetje ga mora postopoma, najkasneje v treh letih všteti v davčno osnovo) in na podlagi presežka iz prevrednotenja tistih sredstev, katerim je bilo odpravljeno pripoznanje in bodo zaradi tega povečali preneseni ali tekoči poslovni izid. V zaključni bilanci za leto 2006 pa je moralo podjetje pripoznati vse obdavčljive začasne razlike, razen tiste, ki izhajajo iz dobrega imena, katerega oslabitev se pri davčnem obračunu ne prizna in tiste, ki izhajajo iz začetnega pripoznanja sredstva ali obveznosti in ne izhajajo iz poslovne združitve ter ob nastanku ne vplivajo na računovodski in davčni dobiček. Obveznosti za odloženi davek se uveljavljajo ali v breme poslovnega izida (kot odhodek za davek) ali kot povečanje dobrega imena ali v breme presežka iz prevrednotenja, če se sredstva prevrednotijo (Hieng, IKS 1–2/2007, 2007, str. 120–126).

Namen odloženih davkov je dvojen, in sicer zgladitev nihanja čistega dobička zaradi spreminjanja vodenja poslovnih knjig ter davčnih predpisov in zaradi informiranja uporabnika o trenutno znanih bodočih davčnih obveznostih ali terjatvah (Kodrič, 2007, str. 6).

3.8 Sklepne ugotovitve

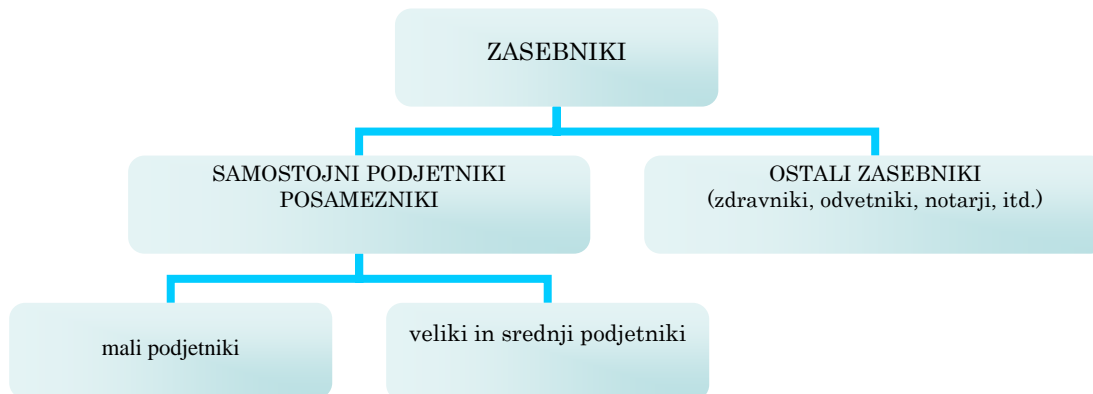
Davek od dohodkov pravnih oseb se je od sprejema Slovenije v Evropsko unijo nenehno spreminjal, kar pomeni, da davčni zavezanci – podjetja, niso imela veliko časa za prilagajanje, hkrati pa nikoli niso vedela, koliko časa bo posamezna ureditev veljala. Res pa je, da so te spremembe posledica prilagajanja slovenske davčne zakonodaje evropski ter razvijanje slednje, saj se je hitro odzivala na aktualne probleme v poslovni praksi. Davek pa je s seboj prinesel še odložene davke, ki jih v preteklosti nismo poznali in se bomo morali nanje navaditi. Zadnje spremembe tega zakona so prinesle nekaj pozitivnih določb in precej negativnih (npr. znižanje najvišjih davčno priznanih amortizacijskih stopenj in odprava olajšav za investicije) (Galič, 2007). Posebej slednje so povzročile veliko negotovanja in neodobranja ravno s strani gospodarstva, saj so se ukinile olajšave za investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva. Ta olajšava je zlasti veliko pomenila tistim podjetjem, ki so morala konstantno investirati v novo opremo, da so lahko zadovoljila zahtevam trga.

4 OBDAVČITEV SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA POSAMEZNIKA (S.P.)

Samostojni podjetnik posameznik je po ZGD–1 gospodarski subjekt in ne pravna oseba, ki za obveznosti svoje firme odgovarja z vsem svojim premoženjem. Ne sodi med osebne in ne med kapitalske družbe, pa čeprav se nekaj določb glede gospodarskih družb nanaša tudi na njega.

Zakon o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh–2) ne uporablja pojma samostojni podjetnik posameznik, temveč zasebnik. Slednji je širši pojem, saj zajema poleg samostojnega podjetnika tudi druge fizične osebe, ki prijavijo dejavnost na podlagi posebnih predpisov (npr. zdravniki, notarji, odvetniki, itd.). Razdelitev zasebnikov prikazuje spodnja slika.

Slika 3: Razdelitev zasebnikov po ZDoh–2 in ZGD–1.

Vir: Vera Zupančič: Knjigovodstvo po SRS 39 in obdavčitev zasebnikov, 2004, str. 16.

Na sliki se vidi delitev samostojnih podjetnikov na dve skupini, in sicer na male in na srednje ter velike. Na tej delitvi temelji tako njihovo obdavčenje kot tudi računovodenje. Oboje pa bom predstavila v nadaljevanju.

4.1 Obdavčitev in računovodenje samostojnega podjetnika posameznika

4.1.1 Računovodenje

54. člen ZGD–1 določa, da morajo biti poslovne knjige (ang. company's books / accounts) gospodarskih subjektov vodene po načelu dvostavnega knjigovodstva (ang. double–entry bookkeeping), če ni z zakonom določeno drugače. Vendar 73. člen dopušča možnost vodenja po načelu enostavnega knjigovodstva (ang. single–entry bookkeeping). Podjetnik pa mora pri tem izpolnjevati naslednja merila oziroma ne sme preseči dveh izmed njih v zadnjem poslovnem letu. To so:

- o povprečno število delavcev ni večje od treh,
- o letni prihodki morajo biti nižji od 42.000 eurov in
- o povprečna vrednost aktivne ne sme biti večja od 25.000 eurov.

Ta cenzus velja tudi za tiste podjetnike, ki so šele začeli z dejavnostjo in v začetnem letu ne zaposlujejo več kot treh delavcev.

Tako daje zakon podjetniku proste roke o vodenju poslovnih knjig, saj lahko slednji tudi ob izpolnjevanju zgornjih pogojev vodi poslovne knjige po načelih dvostavnega knjigovodstva. Vsi tisti, ki pa vodijo svoje knjige po načelih enostavnega knjigovodstva, pa morajo ob preseganju zgornjih kriterijev zagotoviti prehod na dvostavno knjigovodstvo, pri čemer jim za začetno stanje služi bilanca stanja, znotraj nje pa se morajo postavke skladati s stanji na popisnih listih. Ne glede na način vodenja poslovnih knjig mora podjetnik obvestiti pristojni davčni urad o izbranem načinu vodenja najkasneje do 31. decembra tekočega leta za

naslednje poslovno leto oziroma najpozneje osem dni po začetku poslovanja. Zakon mu ne daje možnosti medletnega spreminjanja načina vodenja knjig. Po katerih načinih pa je potrebno voditi poslovne knjige nam prikazuje spodnja tabela.

Tabela 1: Načini vodenja poslovnih knjig in njihove vrste.

POSLOVNE KNJIGE	
ENOSTAVNO KNJIGOVODSTVO	knjiga prihodkov in odhodkov
	knjiga ostalih terjatev
	knjiga ostalih obveznosti
	register opredmetenih osnovnih sredstev
DVOSTAVNO KNJIGOVODSTVO	temeljni knjigi:
	– glavna knjiga
	– dnevnik
	analitične in druge pomožne knjige

Vir: Povzeto po Juvan, 2007, str. 17 – 18.

V vsakem primeru so zasebniki dolžni voditi poslovne knjige za poslovne potrebe in kot tudi za davčne potrebe (Drobež, 2003, str. 20).

ZGD–1 družbe in podjetnike razvršča na mikro, majhne, srednje in velike. Kar pomeni, da tisti podjetniki, ki po teh merilih sodijo med srednja ali velika podjetja, morajo poleg določb, ki veljajo za podjetnike, upoštevati še tiste, ki veljajo za družbe teh velikosti. Enako velja tudi za računovodenje, pri katerem se morajo upoštevati ZGD–1 in SRS–ji.

Računovodenje sloni na temeljnih računovodskih predpostavkah, in sicer na časovni neomejenosti delovanja (predpostavlja se, da bo podjetje delovalo daljši čas in da nima namena prekiniti poslovanje) ter strogega upoštevanja poslovnega dogodka (poslovni dogodek se knjiži ob njegovem nastanku). Računovodski izkazi vseh gospodarskih subjektov morajo biti sestavljeni razumljivo, ustrezno, zanesljivo in primerljivo. Ne glede na to, po katerih načelih se vodijo knjige, morajo biti te vsaj enkrat letno, na zadnji dan poslovnega leta, zaključene, v primeru prenehanja dejavnosti pa na dan prenehanja. Po davčnih predpisih in v skladu z SRS–ji morajo biti glavna knjiga in dnevniki shranjeni trajno, ravno tako plače ali seznam plač. Vsa ostala poslovna dokumentacija in davčni obračuni pa najmanj deset let po letu zaključka.

Enostavno knjigovodstvo

Vodenje poslovnih knjig po tem načelu predstavlja poenostavitev tehnike evidentiranja poslovnih dogodkov, saj ni potrebno poznati številčnih kontov, ki jih potrebujemo v glavni knjigi pri dvostavnem knjigovodstvu. Pri tem načinu vodenja poslovnih knjig morajo

zasebniki upoštevati SRS 39 – Računovodske rešitve pri mali samostojnih podjetnikih posameznikih. Načela enostavnega knjigovodstva po SRS 39 pa so:

- stroški porabljenega materiala se lahko ugotavljajo s pomočjo metode posrednega ugotavljanja porabe s popisom,
- stroški amortizacije se lahko prikažejo kar v izkazu poslovnega izida,
- ugotavljanje poslovnega izida je le računsko po predpisani shemi,
- terjatev do podjetnika oziroma njegov kapital se ugotavlja le računsko, kot razlika med stanjem popisnih sredstev in obveznosti.

Zasebnik ureja računovodenje s sprejemanjem pisnih pravil – sklepi, ki so po SRS 39 predpisani in se hranijo 10 let.

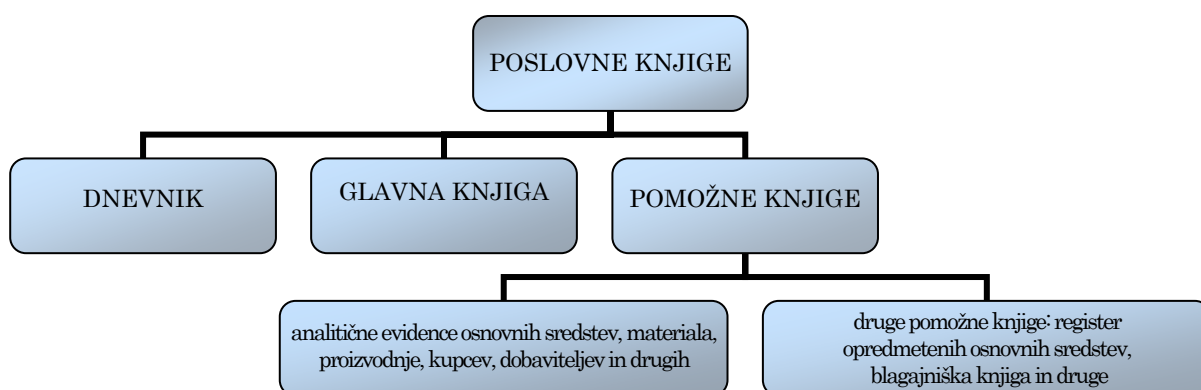
Letno poročilo pri tako vodenem knjigovodstvu oziroma pri majhnem zasebniku obsega bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida ter obračuni plač se hranijo trajno.

Dvostavno knjigovodstvo

Dvostavno knjigovodstvo je obvezno za vse gospodarske subjekte, razen zgoraj omenjenih izjem. Strokovna podlaga zanj so Slovenski računovodski standardi (SRS–ji), ki so obvezni. Niso pa vsi SRS–ji obvezni. Obvezni so Uvod v SRS, SRS 1–15 (obravnavajo ekonomske kategorije), SRS 17–18 in SRS 24–27. Ostali so neobvezni in predstavljajo pravila skrbnega računovodenja.

Pri tem načinu računovodenja poznamo temeljne in pomožne poslovne knjige. Njihovo razdelitev prikazuje spodnja slika.

Slika 4: Vrste poslovnih knjig pri dvostavnem knjigovodstvu.

Vir: Vera Zupancič: Knjigovodstvo po SRS 39 in obdavčitev zasebnikov, 2004, str. 31.

Pri dvostavnem knjigovodstvu je pomembno pravilno kontiranje, ki mora upoštevati osnovna pravila za knjiženje na kontih, ki izhajajo iz bilančnega ravnovesja (vsaka bilanca stanja ima aktivno – sredstva podjetja in pasivno stran – viri sredstev podjetja). To pa zahteva, da je

$$\text{aktiva} = \text{pasivi oziroma vsota postavk aktive} = \text{vsoti postavk pasive.}$$

Ker mora vsako knjiženje zagotoviti bilančno ravnovesje, mora imeti vsaka knjižba protiknjižbo. Iz tega sledi osem načelnih bilančnih sprememb, in sicer po štiri na strani sprememb postavk bilance stanja (ang. balance sheet) ter po štiri na strani izkaza poslovnega izida (ang. income statement) in bilance stanja.

4.1.2 Obdavčitev

Po ZDoh–2 je dohodek iz opravljanja dejavnosti eden izmed akontacijskih elementov dohodnine. Zasebniki so obdavčeni z dohodnino (ang. income tax) oziroma z davkom od dohodka iz dejavnosti (ang. business rate).

Način ugotavljanja davčne osnove za odmero davka od dohodka iz dejavnosti pa je odvisen od načina vodenja poslovnih knjig in izkazovanja dohodkov ter od njihove velikosti. Možne načine obdavčitve zasebnikov predstavlja spodnja tabela.

Tabela 2: Vrste zavezancev in načini njihovega obdavčevanja.

ZAVEZANEC	DAVEK OD DOHODKOV IZ DEJAVNOSTI
mali podjetniki in ostali zasebniki	odmera na podlagi davčne napovedi
veliki in srednji podjetniki	samoobdavčitev
zasebniki iz 48. člena ZDoh–2	ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov

Vir: prirejeno po Matjaž Kodrič: Praktikum dohodek iz dejavnosti, 2007.

Zasebniki morajo napoved za odmero davka predložiti najkasneje do 31. marca za preteklo leto oziroma v tridesetih dneh po prenehanju opravljanja dejavnosti (Recek, 2007, str. 6).

4.2 Značilnosti dohodnine in davka od dohodka iz dejavnosti

4.2.1 Značilnosti dohodnine

Zakon o dohodnini (v nadaljevanju: ZDoh-2) je bil sprejet v oktobru 2006, veljati pa je začel s 1.1.2007. Je del vladnega paketa davčne reforme za povečevanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in njegovega razbremenjevanja.

ZDoh-2 deli dohodke v dve skupini:

- dohodki, ki se všttevajo v letno davčno osnovo – sem sodijo:
 - dohodki iz zaposlitve,
 - dohodki iz dejavnosti,
 - dohodki iz premoženja in premoženjskih pravic,
- dohodki, ki se ne všttevajo v letno davčno osnovo in se obdavčujejo posebej:
 - obresti,
 - dividende in
 - kapitalski dobički.

Davčne stopnje in olajšave

Za leto 2007 velja naslednja dohodninska lestvica. Iz nje se izpelje mesečna lestvica, ki predstavlja eno dvanajstino letne.

Tabela 3: Dohodninska lestvica za leto 2007.

Letna davčna osnova	Letna stopnja davka
do 6.800 eurov	16 %
od 6.800 do 13.600 eurov	1.088 eurov + 27 % nad 6.800 eurov
nad 13.600 eurov	2.924 eurov + 41 % nad 13.600 eurov

Vir: ZDoh-2.

Da davčni zavezanec pride do obdavčljive letne osnove, mu zakon dovoljuje izrabo olajšav, ki predstavljajo nekakšen socialni korektiv oziroma nagrada za nekaj. Olajšave pa se lahko upoštevajo pri mesečnem izračunu akontacije ali pri letnem izračunu. Zapisane so od 111. do 118. člena ZDoh-2 in so naslednje:

- splošna letna olajšava: 2.800 eurov ali 233,33 eura na mesec;
- olajšava za vzdrževane družinske člane:
 - za prvega otroka je 2.066 eurov;
 - za drugega otroka se olajšava poveča za 180 eurov;
 - za tretjega otroka se olajšava poveča za 1.680 eurov;
 - za četrtega otroka se olajšava poveča za 3.180 eurov;

- za petega otroka se olajšava poveča za 4.680 eurov;
 - za vse naslednje otroke se olajšava poveča za 1.500 eurov glede na predhodnega;
 - za otroka s posebno nego: 7.468 eurov;
 - za vsakega vzdrževanega člana: 2.066 eurov;
- olajšava za starejše od 65 let: 1.205 eurov;
 - olajšava za 100 % invalide: 14.971 eurov letno;
 - olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje: 24 % prispevkov oziroma 5,844 % pokojnine oziroma maksimalno 2.390 eurov na leto;
 - 13,5 % zmanjšanje dohodnine od pokojnine, nadomestila iz obveznega zavarovanja in priznavalnine;
 - olajšava za opravljanje kulturne dejavnosti, za samostojne novinarje ob izpolnjevanju določenih pogojev: 15 % od prihodkov oziroma največ do 25.000 eurov;
 - olajšava za študente in dijake – rezidente do dopolnjenega 26. leta starosti pri dohodkih doseženih preko napotnic pooblaščenih organizacij ali Zavoda RS za zaposlovanje v višini splošne olajšave – 2.800 eurov.

Zavezanci za plačilo dohodnine

Zavezanec za plačilo dohodnine je vsaka fizična oseba, ki je rezident ali nerezident Slovenije. Rezidenti so zavezani plačevati dohodnino od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji in izven nje. Nerezidenti pa od tistih dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. Zakon določa, da je obdavčen vsak dohodek, v kolikor ni izrecno naveden kot neobdavčen ali oproščen.

Novosti ZDoh-2

ZDoh-2 je od 105. do 108. člena podrobneje opredelil dividendam podobne dohodke, ki jih je preimenoval v druge dohodke. Ti so:

- nagrade;
- darila nad vrednostjo 42 eurov za eno darilo, skupna vrednost daril od istega darovalca pa mora preseči 84 eurov;
- dobitki v tistih nagradnih igrah, ki niso igre na srečo in zahtevajo določeno znanje, spretnost ali naključje in presegajo vrednost 42 eurov;
- priznavalnine po zakonu o republiških priznavalninah in po zakonu o uresničevanju javnega interesa na področju kulture;
- kadrovske in druge vrste štipendij;
- družinske invalidnine in družinski dodatek po zakonu o vojnih invalidih;
- nadomestila, prejeta v zvezi z ustanovitvijo ali obremenitvijo pravice in drugi dohodki, doseženi s prenosom oziroma odstopom pravice na premoženju, ki je prenosljiva in katere vrednost je mogoče izraziti v denarju;

- aro, ki jo je prejel zavezanec ob sklenitvi pogodbe in ki je ne vrne stranki, ki ni izpolnila pogodbe, razen če gre za opravljanje dejavnosti;
- izplačila odkupne vrednosti v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in zakonom o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb;
- vsako nadomestilo, ki ga imetnik deleža prejme na podlagi lastniškega deleža, ki ne predstavlja njegovega zmanjšanja, pri čemer se za to nadomestilo šteje vsak proizvod, storitev ali druga ugodnost, ki jo imetniku deleža ali njegovemu družinskemu članu zagotovi plačnik ali povezana oseba in ki se ne šteje za dividendo po tem zakonu;
- dohodek, ki se ne šteje za dohodek iz zaposlitve, iz dejavnosti, iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice ter za dohodek iz kapitala in ni dohodek, ki se ne šteje za dohodek po tem zakonu oziroma ni dohodek, oproščen plačila dohodnine po tem zakonu.

Davčna osnova pri takšni vrsti dohodka je dejansko doseženi dohodek. Davek, ki se izračuna v takšnih primerih, pa se v primeru, da je nižji od 20 eurov, ne odtegne in plača. To določa 282. člen zakona o davčnem postopku (ZDavP-2), pri čemer velja to le za rezidente. V kolikor zavezanec prejema takšne dohodke mesečno, se lahko odloči, da se mu akontacija od takšnega dohodka obračunava na podlagi upoštevanja mesečnih stopenj in lestvice, splošne olajšave in/ali osebne olajšave ter posebne olajšave. Takšen obračun je možen ob pogoju, da zavezanec ne prejema drugega dohodka, od katerega se akontacija dohodnine izračunava na takšen način (npr. ob hkratnem prejemanju plače).

ZDoh-2 všteva med dohodke iz premoženja tiste dohodke, ki izvirajo iz:

- premoženjskih pravic – ob izplačilu se upošteva 10 % normiranih stroškov, akontacija dohodnine je 25 %, poroča se na obrazcu REK-2;
- oddajanja premoženja v najem – upoštevajo se 40 % normirani stroški (ne velja za kmetijsko in gozdno zemljišče) ali pa dejanski stroški, akontacija dohodnine je 25 %, poroča se na obrazcu REK-2.

Za dohodek iz zaposlitve se po ZDoh-2 šteje dohodek, ki je prejet iz pretekle in sedanje zaposlitve, v katero se vključujejo bonitete in vsaka izplačila, ki iz teh zaposlitev izhajajo. Zakon obravnava dohodke iz zaposlitve kot odvisna razmerja, katera vključujejo dohodke iz delovnega razmerja in dohodke iz drugih pogodbenih odvisnih razmerij.

ZDoh-2 v svojem 19. členu določa kateri dohodki so neobdavčeni. Prav tako določa, kateri dohodki so oproščeni plačila davka, pri čemer uvaja novost. S 1.1.2007 se ne bodo obdavčevale odškodnine na podlagi sodnih odločb zaradi osebnih poškodb ali škode na

osebнем premoženju, vključno z zamudnimi obrestmi. Sem pa ne sodijo odškodnine kot nadomestila za izgubljeni dohodek.

4.2.2 Značilnosti davka od dohodka iz dejavnosti

Po 46. členu ZDoh-2 se za dohodek iz dejavnosti šteje tisti dohodek, ki je dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanjem dejavnosti ne glede na namen in rezultat opravljanja dejavnosti. Opravljanje dejavnosti pomeni opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdarske dejavnosti, poklicne dejavnosti ali druge neodvisne samostojne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic. V naslednjem, to je 47. členu, pa je iz te definicije izvzet dohodek iz oddajanja premoženja v najem in dohodek iz prenosa premoženjske pravice. Izvzetje velja le v primeru, če teh dohodkov ne dosega fizična oseba v okviru svoje organizirane dejavnosti ali podjetja.

48. in 49. člen ZDoh-2 določata davčno osnovo za davek od dohodka iz dejavnosti. Možna sta dva načina izračuna obdavčljive osnove, in sicer:

- z upoštevanjem normiranih stroškov v višini 25 % ustvarjenih prihodkov, vendar morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:
 - če je zavezanec pričel z opravljanjem dejavnosti na novo ali
 - če zavezancu ni potrebno voditi poslovnih knjig in evidenc po drugih predpisih,
 - če zavezančevi prihodki iz dejavnosti v zadnjih zaporednih 12 mesecih, vključno z oktobrom tekočega leta, ne presegajo 42.000 eurov,
 - če ne zaposluje delavcev.
- z upoštevanjem dejanskih prihodkov in davčno priznanih odhodkov – v tem primeru je davčna osnova dobiček, davčna izguba se pokriva neomejeno dolgo, davčna stopnja (ang. tax rate) pa je progresivna.

Prenehanje in prenos dejavnosti

Prvi odstavek 51. člena ZDoh-2 navaja, da se za odtujitev sredstev, razen denarnih, šteje tudi prenehanje dejavnosti. Takšne odtujitve se štejejo kot transakcije med povezanimi osebami. To pa ne velja za tista sredstva, ki so bila iz gospodinjstva v dejavnost prenesena ob samem začetku dejavnosti ali kasneje, vendar pa jih je zavezanec pridobil pred pričetkom opravljanja dejavnosti.

Četrty odstavek istega člena navaja, v katerih primerih ne pride do navedenega davčnega učinka. Ta odstavek obravnava tudi možnost prenosa celotne dejavnosti ali dela podjetja na:

- drugo fizično osebo zaradi smrti, trajne nezmožnosti za delo ali upokojitve v skladu z veljavnimi predpisi ali na zakonca, otroka, posvojenca ali pastorka, ob izpolnjevanju naslednjih pogojev:
 - prenesena dejavnost se nadaljuje na ozemlju Slovenije;
 - obvezno ovrednotenje prevzetih sredstev in obveznosti, obračun amortizacije ter izračun dobičkov in izgub v zvezi s prejetimi sredstvi in obveznostmi na dan prenehanja opravljanja dejavnosti;
 - prevzame rezervacije, ki jih je oblikoval zavezanec in pogoje zanje;
- drugo družbo po ZGD–1 in ob izpolnjevanju naslednjih pogojev:
 - prevzemna pravna oseba je rezident;
 - obvezno ovrednotenje prevzetih sredstev in obveznosti, obračun amortizacije ter izračun dobičkov in izgub v zvezi s prejetimi sredstvi in obveznostmi na dan prenehanja opravljanja dejavnosti;
 - prevzame rezervacije, ki jih je oblikoval zavezanec in pogoje zanje;
 - fizična oseba mora imeti delež v podjetju najmanj 36 mesecev po prenosu in ga ne sme nominalno zmanjšati.

Neizpolnjevanje zgoraj navedenih pogojev v naslednjih petih letih (ne velja za lastništvo v družbi) pomeni obračun dodatnih davčnih obveznosti za nazaj, kot da do prenosa sploh ne bi prišlo. Priglasitev davčnemu organu je potrebna, če želi zavezanec opraviti davčno nevtralni prenos.

Pri preoblikovanju podjetnika posameznika v enoosebno družbo je postopek naslednji (Šubic, 2007):

- analiza o davčnem in računovodskem vidiku preoblikovanja,
- priprava in notarska overitev sklepa o preoblikovanju,
- priglasitev sklepa o preoblikovanju na pristojnem sodišču (rešeno v okoli 14 dneh),
- izbris samostojnega podjetnika in vpis družbe z omejeno odgovornostjo v register pri AJPES-u (traja en dan),
- vpis novo nastale družbe v davčni register in dodelitev nove davčne številke (okoli en teden).

4.3 Davčni prihodki in povezava s poslovnimi prihodki

Pri samostojnem podjetniku se ravno tako kot pri pravnih osebah razlikujejo poslovni prihodki od davčno priznanih. Najprej mora podjetnik ugotoviti višino poslovnih prihodkov, ki jih ugotovi iz izkaza poslovnega izida. Tako ugotovljeno višino poslovnih prihodkov podjetnik zmanjša ali poveča, da dobi obdavčljive prihodke.

Višino poslovnih prihodkov mora najprej zmanjšati za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij. Nato izvzame še prihodke nastale na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja in iz naslova odprave oslabitve, če se predhodna oslabitev ni upoštevala. Od tako prilagojene višine prihodkov izvzame še morebitne prihodke iz naslova dividend, obresti, dohodka iz vzajemnih skladov in podobnih dohodkov, ki se obdavčujejo kot dohodek iz premoženja. Tako zmanjšana višina prihodkov se poveča za morebitne prihodke zaradi transfernih cen med povezanimi osebami (upoštevajo se samo pozitivne razlike med prihodki, ki bi bili doseženi pri tržnih pogojih in dejansko zaračunanimi prihodki) ter za prihodke od obresti na dana posojila povezanim osebam (v primeru nižje pogodbeno dogovorjene in zaračunane obrestne mere). Tako prilagojena višina poslovnih dohodkov je enaka davčno priznani višini prihodkov.

4.4 Davčni odhodki in povezava s poslovnimi odhodki

Višina poslovnih odhodkov je ugotovljena v skladu z računovodskimi predpisi, vendar pa ni enaka davčno priznani višini, ki je lahko višja ali nižja od poslovne višine odhodkov. Prilagoditve so naslednje.

Poslovni odhodki se najprej zmanjšajo:

- zaradi transfernih cen med povezanimi osebami,
- zaradi odhodkov od obresti na prejeta posojila od povezanih oseb (v primeru pogodbeno dogovorjene višje obrestne mere od zadnje objavljene, v času odobritve posojila priznane obrestne mere),
- za oblikovane rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov,
- za odhodke od prevrednotenja sredstev in dolgov, razen če so posledica sprememb valutnega tečaja.

Od tako prilagojene višine odhodkov se izvzame še tiste, ki se nanašajo na izvzete prihodke na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja. Iz tako skrčenih poslovnih odhodkov se še zmanjšajo za:

- nepriznane odhodke za pokrivanje izgub iz preteklih let,
- nepriznane odhodke za kritje možnih izgub iz kočljivih pogodb,
- nepriznane odhodke, ki se nanašajo na privatno življenje – enako kot pri pravnih osebah v ZDDPO–2 v 29. in 30. členu,
- nepriznane odhodke za davke, podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi ter ostale nepriznane odhodke v skladu s 29. in 30. členom ZDDPO–2,
- nepriznane odhodke v višini 50 % reprezentance,

- nepriznane odhodke zaradi višje poslovne amortizacije, kot je davčno priznana, pri tem se upošteva metoda enakomernega časovnega amortiziranja in maksimalno davčno določene amortizacijske stopnje v skladu s 33. členom ZDDPO–2,
- nepriznane odhodke za amortizacijo dokončno amortiziranih sredstev,
- nepriznane odhodke za nagrade vajencem,
- nepriznane odhodke za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo – sem sodijo tisti odhodki, ki presegajo znesek iz Uredbe (Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo).

Tako prilagojena višina poslovnih odhodkov se poveča za:

- porabo rezervacij,
- odhodke iz prevrednotenja, ki se priznajo pri prodaji ali odtujitvi sredstev oziroma pri poravnavi ali odtujitvi dolgov,
- predhodne odpise terjatev, ki niso bili davčno priznani,
- odpis celotne nabavne vrednosti za opredmetena osnovna sredstva – velja za tista, katerih posamična nabavne vrednosti ne presegajo 500 eurov,
- razliko pri davčno priznani amortizaciji in nižji poslovni amortizaciji opredmetenih osnovnih sredstev,
- znesek izkoriščene davčne olajšave za znesek investicij, zaradi prodaje ali odtujitve ali prenosa sredstev izven Slovenije pred potekom treh let po letu uveljavljanja olajšav,
- znesek izkoriščene davčne olajšave zaradi predčasne prekinitve delovnega razmerja – v primeru sporazumne prekinitve zaposlitve ali če zavezanec delavcu odpove delovno razmerje,
- neporabljen del investicijskih rezerv.

Sedaj se je izoblikovala davčno priznana višina poslovnih odhodkov. Ti se sedaj odštejejo od davčno priznanih prihodkov. V primeru pozitivne razlike, dobimo dobiček oziroma davčno osnovo, na katero apliciramo davek od dohodka iz dejavnosti. Negativna razlika pa predstavlja davčno izgubo.

4.5 Davčna izguba

Davčna izguba je opredeljena, v 60. členu ZDoh–2, kot negativna davčna osnova, ki jo je mogoče prenašati neomejeno v prihodnja davčna obdobja. Najprej se vedno prenaša izguba starejšega datuma in le do višine vsakokratne davčne osnove. Izgube pa ni mogoče, v primeru prenehanja opravljanja dejavnosti, po šestem odstavku navedenega člena, prenesti na novega zasebnika ali pravno osebo. Te določbe pa ne veljajo za male podjetnike, katerim se ugotavlja davčna osnova na podlagi tretjega, četrtega, šestega in sedmega odstavka 48. člena tega zakona.

4.6 Davčne olajšave

Od 61. do 66. člena ZDoh–2 so opredeljene olajšave, ki se lahko uveljavljajo pri izračunu davka od dohodka iz dejavnosti. Tako je možno uveljavljanje naslednjih davčnih olajšav:

- 20 % zneska vloženega v vlaganja v sredstva za raziskave in razvoj, pri čemer se lahko neizkoriščena olajšava prenaša v naslednjih petih davčnih letih;
- regijska razvojna davčna olajšava, ki jo lahko uveljavlja davčni zavezanec kot zmanjšanje davčne osnove v višini 30 % zneska vlaganj v raziskave in razvoj, če ima ta sedež ali opravlja dejavnost na tistih področjih države, ki ima BDP na prebivalca nižji od povprečja države do 15 % in do 40 %, če ima sedež ali opravlja dejavnost v tistih delih države, kjer je BDP na prebivalca nižji od povprečja države za več kot 15 %. V obeh primerih pa je zgornja meja davčna osnova. Če želi davčni zavezanec koristiti tovrstne olajšave, mora vlaganja v raziskave in razvoj opredeliti v poslovnem načrtu ali v posebnem razvojnem projektu oziroma programu. Vlada ima pooblastilo, da z uredbo določi shemo za izvajanje te olajšave;
- olajšave za zaposlovanje invalidov po zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v višini 50 % izplačane plače te osebe oziroma 70 % izplačane plače za zaposlitev 100 % invalida;
- olajšave za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju vajencev, dijakov ali študentov, po učnih pogodbah, v višini 20 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec izvajanja praktičnega dela;
- olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje največ v višini 24% obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delojemalca – zavarovanca in ne več kot 2.390 eurov letno;
- olajšava za donacije v višini 0,3 % ustvarjenih obdavčljivih prihodkov in dodatna 0,2 % za različne namene v skladu z drugim odstavkom 66. člena.

67. člen ZDoh–2 pa določa, da te olajšave ne veljajo za tiste zavezance, katerim se davčna osnova uveljavlja na podlagi normiranih odhodkov v skladu s tretjim, četrtem, šestim in sedmim odstavkom 48. člena tega zakona.

4.7 Obveznost obračunavanja in plačevanja davka

ZDavP–2 v 295. členu predpisuje za tiste davčne zavezance, ki v skladu z ZDoh–2 ugotavljajo dohodnino na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, sami izračunavajo akontacijo dohodnine od dohodka iz dejavnosti, v davčnem obračunu, ki ga predpiše finančni minister. 296. člen istega zakona pa pravi, da se davčni obračun nanaša na davčno leto, ki je enako koledarskemu letu, razen v primerih prenehanja ali začetka opravljanja dejavnosti med letom, v primerih prenosa dejavnosti ali smrti davčnega zavezanca. Davčni obračun se mora

oddati najkasneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto. V primeru prenehanja opravljanja dejavnosti pa je potrebno davčni obračun predložiti najkasneje v tridesetih dneh od dneva prenehanja. 298. člen ZDavP–2 določa, da se predhodna akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti plačuje za davčno leto v znesku, ki je enak znesku akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti po zadnjem obračunu akontacije dohodnine. Tisti zavezanci, ki prehajajo iz normiranih odhodkov na dejanske prihodke in odhodke in tisti, ki so šele začeli z opravljanjem dejavnosti, pa predhodno akontacijo izračunajo sami, in sicer na podlagi predvidene višine davčne osnove tekočega davčnega leta. Po tretjem odstavku 298. člena istega zakona se predhodna akontacija plačuje v mesečnih (če znesek akontacije presega 400 eurov) ali trimesečnih obrokih (če znesek akontacije ne presega 400 eurov). Obroki predhodne akontacije dospejo v plačilo na zadnji dan obdobja, na katerega se nanašajo, in morajo biti plačani v desetih dneh po dospelosti. Če je višina predhodne akontacije na podlagi novega davčnega obračuna manjša, se obroki predhodne akontacije, ki bodo dospeli v plačilo do konca leta, sorazmerno zmanjšajo. Po 301. členu ZDavP–2 mora davčni zavezanec razliko med akontacijo dohodnine od dohodka iz dejavnosti, izračunano v davčnem obračunu, in predhodno akontacijo dohodnine in davčnim odtegljajem, plačati v 30 dneh od dneva predložitve davčnega obračuna.

V primeru, da davčni zavezanec ugotavlja davčno osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov, mora, po 305. členu ZDavP–2, akontacijo dohodnine od dohodka iz dejavnosti izračunati plačnik davka kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja. V tem primeru mora plačnik davka davčni odtegljaj izračunati in odtegniti hkrati z obračunom dohodka iz dejavnosti. Sedaj pa mora takšen davčni zavezanec oddati napoved za odmero akontacije dohodnine do 15. dne v mesecu za preteklo tromesečje.

4.8 Sklepne ugotovitve

Zakon od dohodnini (ZDoh–1) je doživljal enako usodo kot ZDDPO, saj se je v letu po objavi spremenil kar trikrat. Namen sprememb ZDoh–1 je bil slediti in čim hitreje implementirati evropsko davčno zakonodajo. V Uradnem listu 117/06 je bil objavljen ZDoh–2, ki je združil dotedanje popravke ZDoh–1 in hkrati implementiral evropske smernice (2003/48/ES, 90/434/EGS, 2004/66/ES in 2005/19/ES). Bistvena sprememba ZDoh–2 je nova davčna lestvica, saj so iz sedanjih petih razredov s stopnjami 16 %, 33 %, 37 %, 41 % in 50 % nastali trije razredi s stopnjami 16 %, 27 % in 41 %. Omenjena sprememba Zakona o dohodnini bo zlasti vplivala na obdavčitev samostojnega podjetnika posameznika z vidika obdavčitve dohodka iz dejavnosti.

Zakon o dohodnini je torej doživel številne spremembe in prinesel nekaj poenostavitev in pozitivnih določb. Podjetniki se pri sestavljanju davčnega obračuna, ravno tako kot

gospodarske družbe, soočajo z razlikami med poslovnimi prihodki in odhodki ter davčno priznanimi prihodki in odhodki, pri čemer imajo tisti zasebniki, ki izpolnjujejo zakonsko predpisane pogoje, možnost voditi knjige po načelu enostavnega knjigovodstva in/ali ugotavljati davčno osnovo za davek od dohodka iz dejavnosti na podlagi normiranih stroškov. Ti možnosti sta zelo dobrodošli za tiste zasebnike, ki nimajo velikega obsega poslovanja in se dejansko ukvarjajo z neko vrsto popoldanske dejavnosti. Večji zasebniki in samostojni podjetniki pa že razmišljajo ali se še splača biti s.p. ali ne. To pa je predvsem odvisno od tega, v kateri dohodninski razred se uvrsti njihova davčna osnova oziroma ugotovljen davčni dobiček. Višji je več dohodnine mora zavezanec plačati, pri tem pa mora upoštevati še vse ostale morebitne prihodke, ki jih ta doseže v davčnem letu.

5 DAVKI IN PRISPEVKI, KI SO SKUPNI VSEM GOSPODARSKIM SUBJEKTOM

V nadaljevanju predstavljeni davki in prispevki so skupni za vse gospodarske subjekte, tako za zasebnike kot tudi za gospodarske družbe. Sem sodijo prispevki za socialno varnost in davek na izplačane plače.

5.1 Prispevki za socialno varnost

Prispevke za socialno varnost ureja Zakon o prispevkih za socialno varnost (v nadaljevanju: ZPSV–C). Zakon določa obračunavanje in plačevanje ter stopnje prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje, porodniško varstvo in za zaposlovanje. Ti prispevki pa so bili uvedeni z naslednjimi zakoni:

- prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bil uveden z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ–1–UPB4);
- prispevek za zdravstveno zavarovanje je bil uveden z zakonom o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ–UPB4);
- prispevek za starševsko varstvo je bil uveden z zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP–UPB);
- prispevek za zaposlovanje je bil uveden z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (ZZZPB).

Po 2. členu ZPSV–C prispevke za socialno varnost plačujejo zaposleni, zavarovanci, delodajalci, Republika Slovenija, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in drugi zavezanci, v skladu z zgoraj omenjenimi zakoni. Prispevke se plačuje iz bruto plače in iz nadomestil plače za čas odsotnosti z dela, če zakon ne določa drugače.

Prispevki za socialno varnost se obračunavajo in plačujejo po tretjem členu ZPSV–C:

- pri jubilejnih nagradah, odpravninah in solidarnostnih pomočeh ter povračilih stroškov v delu, ki presegajo s predpisom vlade določen znesek teh prejemkov, ki se v skladu z zakonom o dohodnini ne všttevajo v osnovo za davek od osebnih prejemkov;
- od stimulacij in bonitet oziroma od osnove, ugotovljene v skladu z zakonom o dohodnini;
- pri regresih za letni dopust, v delu, ki presega 70 % poprečne plače predpreteklega meseca zaposlenih v Republiki Sloveniji; če se izplačilo regresa opravi v dveh ali več delih, se ob izplačilu naslednjega oziroma zadnjega dela regresa ugotovi celotna višina regresa in izvrši obračun prispevkov ter poračun plačanih prispevkov od posameznih delov regresa za letni dopust.

Tisti zavezanci, ki nimajo plač, pa plačujejo prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevke za starševsko varstvo in prispevke za zaposlovanje od osnove, od katere plačujejo prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Po določitih ZPSV–C se prispevki za socialno varnost plačujejo iz bruto plač in se imenujejo prispevki delojemalca ter na bruto plače, ki jih imenujemo prispevki delodajalcev. Prvi se obračunajo in plačajo iz bruto plače delavca. Druge pa obračuna na bruto plačo in plača delodajalec sam. Vsi prispevki in plače morajo biti v skladu z zakonom izplačane najkasneje do 18. v mesecu za pretekli mesec. Prispevki delodajalca na bruto plačo se obračunajo in plačajo v naslednjih odstotkih (8.–14. člen ZPSV–C) – skupna višina vseh prispevkov je 16,10 %:

- starševsko varstvo – 0,10 %,
- zdravstveno zavarovanje – 6,56 %,
- pokojninsko in invalidsko zavarovanje – 8,85 %,
- zaposlovanje – 0,06 %,
- poškodbe pri delu – 0,53 %.

Prispevki delojemalca iz bruto plače pa se obračunajo in plačajo v naslednjih odstotkih – skupna višina vseh prispevkov je 22,10 %:

- starševsko varstvo – 0,10 %,
- zdravstveno zavarovanje – 6,36 %,
- pokojninsko in invalidsko zavarovanje – 15,50 %,
- zaposlovanje – 0,14 %,
- poškodbe pri delu – 0,53 %.

Po zakonu spadajo samostojni podjetniki med tiste zavezance, ki ne prejemajo plač, vendar morajo vseeno plačevati prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za zdravstveno zavarovanje, za starševsko varstvo in prispevek za zaposlovanje. Ti prispevki morajo biti plačani najkasneje do 15. v mesecu za pretekli mesec.

V skladu s 15. členom ZPIZ–1–UPB4 se morajo obvezno zavarovati tiste osebe z edinim in glavnim poklicem v Sloveniji, ki:

- kot samostojni podjetniki posamezniki po zakonu o gospodarskih družbah opravljajo pridobitno dejavnost, vključno s fizičnimi osebami, ki se štejejo za obrtnike ali zasebne trgovce v skladu z zakonodajo, veljavno pred uveljavitvijo zakona o gospodarskih družbah;
- z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost ali dejavnost na področju medijev in so skladno z zakonom vpisane v register samostojnih dejavnosti, če je tak register predpisan;
- opravljajo samostojno dejavnost s področja zdravstva ali socialne varnosti: zdravstveno, klinično ali specialistično psihološko dejavnost, zasebno veterinarsko dejavnost ali drugo zasebno dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti ali farmacije, v skladu z zakonom;
- opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo;
- opravljajo odvetniško ali notarsko dejavnost v skladu z zakonom;
- samostojno opravljajo drugo dovoljeno dejavnost.

Po 207. členu ZPIZ–1–UPB4 predstavljajo osnovo za obračun in plačilo obveznih prispevkov samostojnih podjetnikov zavarovalne osnove, ki so določene v 209. členu istega zakona. Zavarovalna osnova po tem členu se določi glede na doseženi dobiček zavarovanca, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, razen razlike v obrestih, skladno z zakonom, ki ureja dohodnino, in sicer:

- če dosežena davčna osnova ne preseže minimalne letne plače zaposlenih v Sloveniji, najmanj v višini minimalne plače;
- če je davčna osnova med zneskom minimalne letne plače in povprečno letno plačo, najmanj v višini 60 % povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova;
- če je davčna osnova med eno in enoinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 90 % povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova;
- če je davčna osnova med enoinpolkratno in dvakratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,2 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova;
- če je davčna osnova med dvakratno in dvainpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,5 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova;
- če je davčna osnova med dvainpolkratno in trikratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,8 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa

zavarovalna osnova;

- če je davčna osnova med trikratno in triinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 2,1 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova;
- če je davčna osnova nad triinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 2,4 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova.

Na podlagi tega člena se oblikuje tabela prispevkov za socialno varnost glede na višino davčne osnove.

Tabela 4: Višina prispevkov za socialno varnost glede na višino davčne osnove.

DOSEŽENA OSNOVA V LETU 2006 v SIT		BRUTO ZAVAROVALNA OSNOVA v EUR	ZNESEK VSEH PRISPEVKOV v EUR
do minimalne plače za leto 2006	do 1.483.460	521,83	199,34
od minimalne do povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 1.483.460 do 3.487.620	742,45	283,6
od povprečne plače do 1,5–kratne povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 3.487.620 do 5.231.430	1.113,68	425,43
od 1,5–kratne do 2–kratne povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 5.231.430 do 6.975.240	1.484,90	567,23
od 2–kratne do 2,5–kratne povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 6.975.240 do 8.719.050	1.856,13	709,04
od 2,5–kratne do 3–kratne povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 8.719.050 do 10.462.860	2.227,36	850,83
od 3–kratne do 3,5–kratne povprečne plače zaposlenih v RS za 2006	od 10.462.860 do 12.206.670	2.598,58	992,65
nad 3,5–kratno povprečno plačo zaposlenih v RS za 2006	nad 12.206.670	2.969,81	1.134,47

Vir: Barlič, Obrtnik, 7–8/2007, str. 138.

Določitev prave zavarovalne osnove je mogoča ali na podlagi zadnje odmerne odločbe o davku iz dejavnosti ali na podlagi zadnjega obračuna akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti ali od zadnje dohodninske odločbe in glede na podatke o povprečni plači oziroma minimalni plači za tekoče leto. Za povprečno plačo se šteje zadnji objavljeni podatek Statističnega urada. Po 209. členu ZPIZ-1-UPB4 se prispevki plačujejo od osnov, ki veljajo v tekočem obdobju, pri čemer velja, da se zavarovanec ob vstopu v zavarovanje zavaruje najmanj v višini minimalne plače. Ta člen pa daje zavarovancu možnost podati zahtevek za znižanje zavarovalne osnove. To lahko stori, če oceni, da zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu poslovnemu izidu v tekočem poslovnem letu in bi plačevanje tolikšnih prispevkov lahko ogrozilo njegovo poslovanje. O njegovi zahtevi odloči Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

5.2 Davek na izplačane plače

Davek na izplačane plače so po zakonu o davku na izplačane plače (ZDIP-UPB2) dolžni obračunavati in plačevati tako pravne kot tudi fizične osebe, ki izplačujejo plače in so po ostalih zakonih zavezanci za plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za obvezno zdravstveno zavarovanje, za starševski prispevek in za zaposlovanje. Davek se obračunava in plačuje od bruto plače.

4. člen ZDIP-UPB2 določa stopnje davka za 2006, 2007 in 2008. S 1.1.2009 pa se ta davek ukinja in se ga ne obračunava niti ne plačuje. Za leto 2007 in 2008 so v spodnji tabeli prikazane stopnje davka, kot to določa 4. člen.

Tabela 5: Stopnje davka na izplačane plače za leti 2007 in 2008.

če znaša mesečna bruto plača zaposlenega	znaša stopnja davka za leto 2007	znaša stopnja davka za leto 2008
do 688,53 eurov	0 %	0 %
nad 688,53 do 1.669,17 eurov	2,3 %	1,1 %
nad 1.669,17 do 3.129,69 eurov	4,7 %	2,3 %
nad 3.129,69 eurov	8,9 %	4,4 %

Vir: 4. člen ZDIP-UPB2.

V primeru, da se plača izplača v več delih, se ob zadnjem izplačilu ugotovi mesečna višina plače in izvrši obračun davka hkrati pa tudi poračun davka od posameznih delov plače.

V skladu s 5. členom tega zakona se davek obračuna ob izplačilu plač, plačati pa ga je potrebno v šestih dneh po izplačilu. Vendar pa mora biti plačan pred naslednjim izplačilom

plač. Davek na izplačane plače je, po 6. členu ZDIP–UPB2, prihodek proračuna Slovenije, od katerega se ob nepravočasnem plačilu, v skladu s 9. členom, zaračunajo zamudne obresti. Nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem ter prisilno izterjavo davka ima davčni organ. 7. člen določa, da finančni minister predpiše obrazec, na katerem se poroča o obračunanem davku.

5.3 Sklepne ugotovitve

Prispevki za socialno varnost in davek na izplačane davke plačujejo vsi gospodarski subjekti, ne pa tiste fizične osebe, ki so v vlogi izplačevalcev. Prispevki za socialno varnost se plačujejo iz bruto plače – to so prispevki delojemalcev in pa na bruto plačo – to so prispevki delodajalcev. Skupna višina prvih je 16,10 %, drugih pa 22,10 %, kar skupaj zneso kar 38,20 %. Slovenske plače so zelo obdavčene, kar posledično pomeni, da nismo cenovno konkurenčni nasproti delovni sili iz novih članic Evropske unije.

Davek, ki ga plačuje izključno delodajalec na bruto plačo, pa je davek na izplačane plače. Ta davek je v bistvu kazen za delodajalca, ker je delavcu izplačal plačo. V skladu s sprejetim zakonom pa se te stopnje v letih 2007 in 2008 zmanjšujejo, s 1.1.2009 se davek ukine.

6 PRIMERJAVA OBDAVČITVE SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA IN DRUŽBE Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO NA IZBRANEM PRIMERU

V tem poglavju bom najprej predstavila gradbeno panogo in nato podjetje Gradbenik, d.o.o.. Zanj bom na podlagi bilance stanja in izkaza poslovnega izida, ki sem ju umestila v priloge, naredila davčni obračun po ZDDPO–2 za leto 2006. V naslednjem podpoglavju bom navedla vse predpostavke in prilagoditve družbe Gradbenik, d.o.o, da bom lahko pripravila izračun davka od dohodka iz dejavnosti za Gradbenik, s.p.. Na koncu pa bom opredelila razlike med obema obdavčitvama.

6.1 Predstavitev gradbene panoge

"Če je gospodarstvo podvozje in karoserija avtomobila, je gradbeništvo motor, ki ga poganja."
(Poslovanje gradbeništva in IGM v letu 2006, naslovnica)

To pomeni, da je gradbeništvo zelo pomembna gonilna moč gospodarstva in če se le-to nahaja v krizi, to občutijo vsi gospodarski subjekti.

Gradbena panoga se deli na:

- gradbeništvo – sem spadajo gradnja in rekonstrukcija stavb, investicijska in redna vzdrževalna dela, gradbeni inženirski objekti, pripravljalna in zaključna dela, itd. Po standardni klasifikaciji dejavnosti spada v skupino F 45;
- IGM – industrija gradbenega materiala – sem spadajo pridobivanje kamna, peska in glin, proizvodnja keramičnih strešnikov, opeke, itd., proizvodnja cementa, apna, mavca, proizvodnja izdelkov iz betona, mavca, cementa, obdelava naravnega kamna. Po standardni klasifikaciji dejavnosti spada v skupino D – predelovalne dejavnosti in podskupine 14.1., 14.2., 26.4–26.7.

Značilnosti panoge so predvsem:

- je izredno heterogena in fragmentirana dejavnost, ki je odvisna od velikega števila poklicev;
- večina gradbenih projektov je prototipskih;
- tesno je povezana z gospodarskim ciklom in nanjo vplivajo sezonske klimatske razmere;
- je geografsko najbolj razpršena panoga;
- je izrazito delovno intenzivna, vendar stroji zelo počasi nadomeščajo delovno silo;
- končni proizvodi so večinoma neprenosljivi in predstavljajo fizično infrastrukturo;
- investicije v opremo in delovne stroje imajo krajšo življenjsko dobo, kot v drugih panogah.

Najpogostejše težave, s katerimi se v gradbeništvu (tu mislim na celotno panogo) srečujejo, so (Mihelin, 2002, str. 9–11):

- *nezadovoljstvo z makroekonomskimi razmerami* – za gradbeništvo je najboljši vzgon naložbeni cikel. Ta se nadaljuje tako na avtocestnem programu kot pri drugi infrastrukturi. Povečuje se stanovanjska gradnja, industrija se posodablja in potrebuje nove objekte. Veliko se gradi v turizmu, trgovini, šolstvu, pa tudi poslovnih stavb še ni dovolj. Največji generator gradbenih del bo tako tudi v prihodnje avtocestni program, kateremu naj bi se pridružili energetika, železnice, komunikacijska infrastruktura, turistični objekti in stanovanjska gradnja. Nezadovoljstvo se kaže, ker ni državne podpore pri izvajanju investicijskih del, hkrati pa je država slovenski trg odprla za tujce brez vsakršnih omejitev. Torej je slovenski trg za tuje gradbince popolnoma odprt, slovenska podjetja in delavce pa povsod ovirajo z delovnimi in bivalnimi dovoljenji. Slovenska država bi gradbenikom morala omogočiti enake pogoje za nastop v tujini, kot jih imajo tuja podjetja v Sloveniji. Izboriti bi si morala vsaj reciprociteto.
- *ukrepi vlade* – sprejetje zakona o finančnem poslovanju podjetij, ki zaostre pogoje za izvajalce, ki delo dobijo na podlagi javnih naročil. Zahteva namreč dodatna jamstva, po drugi strani pa podaljšuje plačila, kar slabo vpliva na finančno sposobnost podjetij.

- *dolgotrajni in zbirokratizirani postopki za pridobivanje gradbenih dovoljenj in soglasij* – gradbena stroka že dolgo opozarja, da prostorsko–urbanistična politika ne sledi potrebam potencialnih domačih in tujih investitorjev. Izredno počasno urejanje pravnih postopkov glede pridobivanja investicijsko–tehnične dokumentacije z vsemi potrebnimi soglasji zavirajo začetek gradbenih del.
- *slaba plačilna disciplina* – neredna plačila in plačevanje s kompenzacijami povzročajo dodatno težavo. Marsikatero podjetje ali obrtnik se pritožuje, da mora na plačilo pravočasno opravljenega dela čakati dva do tri mesece, včasih tudi do pol leta. Nepravočasna plačila pa povzročajo nelikvidnost podjetij in lahko vodijo celo do prisilne poravnave ali stečaja.
- *konkurenčni boj* – problemi, s katerimi se gradbeništvo srečuje slabo vplivajo na njegov nadaljnji razvoj, so zlasti v pogosto neizprosni konkurenčni borbi, ki bi morala temeljiti na enakih pogojih poslovanja in s tem na pridobivanju prihodka za vse subjekte, ki se pojavljajo na gradbenem tržišču. Včasih se zdi, da so razni mali inženiringi spretnejši pri pridobivanju poslov pri še vedno nedodelani zakonodaji glede javnih naročil. Problem v slovenskem gradbeništvu je tudi nepreglednost ponudbenih cen, kar pomeni, da ponudbena cena pogosto ni enaka končni ceni, ampak gre za sposobnost izvajalca, da med gradnjo skuša dvigniti ceno prek različnih dodatnih del in pri tem tudi uspe.
- *zaposlovanje na črno* – tu ni tuje zaposlovanje na črno, ki neposredno ruši enake pogoje poslovanja. Zlasti to velja za razna mala gradbena podjetja in podjetnike posameznike, ki pogosto kršijo zakonska določila, ki urejajo to področje, in določila v zvezi z varstvom in zdravjem pri delu. V Državnem zboru so sprejeli Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC), ki je v uporabo stopil z 12.5.2001 in naj bi celovito uredil to področje. Delavci pogosto nasedajo obljubam in izplačilom na roko, kar se jim hudo maščuje, če zbolijo ali se poškodujejo. Delo za določen čas je praksa, ki sama po sebi ni škodljiva, če jo podjetniki ne izkoriščajo na škodo delavcev. Inšpektorjev je premalo, malih gradbenih podjetij pa preveč, da bi jih lahko obvladovali. Delo gradbenega delavca se premalo ceni, zato je slovenske delavce v gradbeništvu težko dobiti, še posebej, ker so pogoji dela težki.
- *pomanjkanje kvalificiranih in visoko kvalificiranih kadrov* – premalo gradbenih delavcev je tudi eden od problemov v gradbeni dejavnosti. Gradbena podjetja čutijo pomanjkanje gradbenih inženirjev za operativno delo. Zazijala je kadrovska luknja, ki je zaradi krize gradbeništva nastala v začetku devetdesetih let, ko se je vpis na gradbeno fakulteto zelo zmanjšal, potrebe pa so z zaostrovanjem pogojev za vodenje del v gradbeni operativi in povečanjem konjunktura narasle. Slovenska gradbena podjetja se srečujejo s pomanjkanjem delavcev vseh izobrazbenih profilov. Točnih števil, koliko delavcev bi slovenska podjetja ta trenutek potrebovala, ni, vendar pa gradbena dela za slovenske srednješolce in nezaposlene odrasle niso zanimiva. V slovenskem gradbeništvu so bili v vsem povojnem obdobju prisotni delavci iz drugih

jugoslovanskih republik. S krizo v začetku devetdesetih let se je njihovo število precej zmanjšalo, vendar je v slovenskih gradbenih podjetjih danes še precej teh delavcev, ki nimajo državljanstva, opravljajo pa operativno–izvajalska dela. Delajo predvsem na nekvalificiranih in priučenih delovnih mestih ter na delovnih mestih, ki zahtevajo poklicno izobrazbo. Poleg delavcev iz držav bivše Jugoslavije se v zadnjem času pojavljajo tudi delavci iz Slovaške, Romunije, Ukrajine in še nekaterih drugih držav. Ti potrebujejo delovna dovoljenja, ki jih podjetja v večini dobijo, vendar morajo včasih zaposlovati tudi nezaposlene domače delavce, ki na gradbiščih ne ostanejo dolgo.

- *nizke plače* – v panogi so plače glede na relativno težke pogoje dela in stalno povečevanje produktivnosti dela še vedno na nizkem nivoju. Finančni učinki povečevanja produktivnosti dela so se usmerjali v povečevanje poslovnih skladov in tehnične opremljenosti, manj pa v povečevanje plač, če je panoga hotela nadomestiti in obnoviti materialno bazo in ohraniti ter povečati svojo konkurenčno sposobnost, da bi lahko dosegla postavljene cilje.

Položaj gradbene panoge v Sloveniji

Gradbeništvo je v letu 2006 po podatkih statističnega urada (v nadaljevanju: SURS) zaposlovalo skoraj 70.000 delavcev, kar predstavlja 7,5 % več glede na leto 2005. V IGM pa so zaposlovali okoli 4.100 delavcev ali za 3,5 % manj glede na leto 2005.

Leto 2006 je bilo izredno uspešno za gradbeno panogo, saj je bila realna stopnja rasti dodane vrednosti v gradbeništvu kar 11,8 %, ostale dejavnosti pa so jo imele okoli 5,3 %. V tem letu je bilo v gradbeništvu 4.653 gospodarskih družb, kar predstavlja 10,3 % vseh družb, ki so ustvarile z 45.218 zaposlenimi, kar predstavlja 9,4 % vseh zaposlenih, 1.166.777 milijonov tolarjev prihodka (oziroma 4.869 milijonov eurov), kar predstavlja 7,3 % delež vseh ustvarjenih prihodkov gospodarskih družb. V letu 2006 je bilo v gradbeništvu tudi 10.995 samostojnih podjetnikov (njihov delež je 18,4 % vseh dejavnosti), ki so zaposlovali 13.814 zaposlenih, kar predstavlja 24 % vseh zaposlenih v dejavnostih in so ustvarili za 223.079 milijonov tolarjev prihodkov (oziroma 931 milijonov eurov), kar predstavlja 19,1 % delež (povzeto po Poslovanje gradbeništva in IGM v letu 2006, julij 2007).

Leto 2006 je bilo uspešno tudi za IGM saj je 188 gospodarskih družb z 4.089 zaposlenimi ustvarilo za 124.711 milijonov tolarjev oziroma 520 milijonov eurov prihodkov, kar predstavlja 2,3 % delež vseh ustvarjenih prihodkov predelovalnih dejavnosti.

Splošna klima v panogi se počasi izboljšuje, to pa predvsem zaradi povečanja stanovanjske gradnje in pa gradnje avtocestnega križa. Ta dejavnika bosta potegnili panogo iz recesije v konjunkturo, ob predpostavki, da se ne bodo bistveno poslabšali splošni gospodarski pogoji – tu mislim predvsem na zakonodajo in na cene goriv. Še vedno pa je pereč problem siva

ekonomija oziroma zaposlovanje na črno, saj je bilo leta 2003 kar 17 % BDP-ja ustvarjenega na ta način. Svoje doda tudi članstvo v EU, ki je prineslo omejitev števila delavcev, ki prihajajo iz držav zunaj EU – v našem primeru iz držav bivše Jugoslavije. To pomeni, da naša podjetja teh delavcev ne morejo več v neomejenem številu zaposlovati, temveč se morajo držati kvot oziroma morajo vnaprej zaprositi za dovoljenje za zaposlitev le-teh. Delavci iz drugih držav EU pa so dražji – tu mislim predvsem na Poljake in Slovake. Razlogi, ki botrujejo tako velikemu odstotku sive ekonomije so tudi zelo visoka obdavčitev plač, zaradi tega tudi majhne neto plače, nezaupanje v državo in mnogi drugi.

V Sloveniji vlada splošna finančna nedisciplina, ki je najizrazitejša ravno v gradbeni panogi. Podjetja morajo pogosto čakati na plačilo tudi do 180 in celo 210 dni. Neplačevanje pa se začne že pri državi, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti pravočasno oziroma samovoljno podaljšuje plačilne roke, kar ima za posledico splošno podaljšanje plačilnih rokov v celotni panogi. Podjetja, ki delajo za državo, od nje ne dobijo denarja v razumnem roku, tako tudi ne morejo poplačati svojih podizvajalcev, ti pa ne svojih. Tako dobimo efekt spirale, ki je vedno širša in čedalje močnejše vpliva na finančno stanje podjetij v panogi.

Prihodnost te panoge je v povečanju tehnološke opremljenosti podjetij, večji kakovosti in pa v izvozu v članice EU in na ozemlja nekdanje Jugoslavije. Vsa podjetja v panogi pričakujejo nadaljnjo rast poslov in pa izboljšanje plačilne discipline ter boljšo zaposlitveno in davčno politiko. Podjetja se bodo morala usmeriti v gradnjo poslovnih in stanovanjskih objektov. Slednjih zelo primanjkuje, tu pa se nahaja priložnost tudi za obrtnike in mala podjetja, da pridobijo več poslov. Pričakuje se nadaljevanje gradnje avtocestnega križa, pospešeno obnavljanje železniške infrastrukture in gradnja različnih centrov.

6.2 Predstavitev podjetja Gradbenik, d.o.o.

Podjetje, katerega bom predstavila, ne dovoli objave pravega imena firme, zato bom uporabila izmišljeno ime Gradbenik, d.o.o..

Njegovi glavni dejavnosti sta proizvodnja betona in betonskih izdelkov ter gradnja poslovnih objektov ter hiš. Ustanovitelj in lastnik podjetja je hkrati tudi direktor podjetja. Imamo torej opravka z enoosebno družbo. Gradbenik deluje na področju Dolenjske, Bele Krajine ter Suhe Krajine. Njegov najpomembnejši konkurent je CGP, d.d. Novo mesto in Beograd, d.d.. To podjetje je na dan 31.12.2006 zaposlovalo 39 ljudi. Razdeljeni so na dve dejavnosti, in sicer betonarna in gradnje. Upravo predstavljajo trije ljudje, to so direktor, njegov pomočnik in računovodkinja. Na betonarni dela enajst zaposlenih, od katerih je pet šoferjev avtomešalcev in avtočrpalk, dispečer, laborant, ostalih pet pa je na betonski galanteriji in vzdrževanju betonarne. Na gradnjah sta dva vodja projektov, štirje vodje gradbišč, ostalih 19 pa so gradbeni delavci (tesarji, zidarji, železokrivci, itd.). Vseh 19 delavcev je tujcev iz Bosne in

Hercegovine, ki imajo ali osebna delovna dovoljenja ali delovna dovoljenja za eno leto z možnostjo podaljševanja z obnavljanjem dovoljenja ali kot sezonci, ki pridejo direktno iz Bosne in Hercegovine in ki niso nikoli delali v Sloveniji ali pa nimajo ustrezne izobrazbe in ne dobijo drugačnega dovoljenja.

Za potrebe specialističnega dela bom njihove bilance nekoliko spremenila, tako da bom dodala nekaj poslovnih dogodkov, ki pa jih podjetje ni uporabilo.

Gradbenik, d.o.o. ne zaposluje študentov. V času sezone zaposluje za določen čas.

V letu 2006 je podjetje nabavilo za 928.863.041,08 SIT oziroma 3.462.957,11 eurov različnih osnovnih sredstev in drobnega inventarja. Med osnovnimi sredstvi ima dve avtočrpalki (za črpanje betona), tri avtomešalce (za prevoz betona), tri prekucnike, tri bagre, dva rovokopača, dva žerjava in osebni avtomobil. Ta se uporablja le v službene namene. Torej za prevoz kakšnih manjših rezervnih delov in podobno. Zaloge podjetje vrednoti po FIFO, kar pomeni first in first out oziroma prva dobava gre prva v proizvodnjo. Podjetje obračunava amortizacijo za osnovna sredstva po naslednjih amortizacijskih stopnjah:

- oprema, vozila, mehanizacija: 25 %,
- osebni avtomobili: 12,5 % (podjetje ima samo enega, ki pa je že v celoti amortiziran),
- računalniki in računalniška oprema: 50 %,
- drobni inventar: 100 % (amortizira ga v enem letu in ga ne odpiše takoj ob nabavi).

6.3 Obračun davka od dohodkov pravnih oseb po ZDDPO–2

Pri obračunu bom uporabljala bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Oba pa izhajata iz bruto bilance podjetja ali zaključnega lista (ang. trial balance), ki je preglednica začetnega stanja, prometa in končnega stanja na vseh uporabljenih kontih, na podlagi katere je mogoče, ob koncu obdobja, ugotoviti izenačenost debetnega in kreditnega prometa in s pomočjo katere se sestavita bilanca stanja in izkaz poslovnega izida (Turk, 2002, str. 831).

Pri izračunu davka od dohodkov pravnih oseb bom upoštevala ZDDPO–2, ki je začel veljati s 1.1.2007. Glede na to, da je davčni obračun za leto 2006, bodo zneski v tolarjih, zraven pa bom dodala še eno kolono, kjer bodo v eurih. Direktor, ki je edini družbenik, si je v letu 2006 izplačal del nerazporejenega dobička iz leta 2003, v skupni višini 1.500.000,00 tolarjev oziroma 6.259,39 eurov bruto. V njegovem imenu je podjetje obračunalo in odtegnilo dohodnino, ki je dokončna, in sicer v višini 20 %. Tako je direktor dobil 1.200.000,00 tolarjev oziroma 5.007,51 eurov izplačanega neto dobička. ZDDPO–2 določa, da ni potrebno vračati izkoriščenih davčnih olajšav za investicije v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva, če se deli dobiček pred potekom treh let po letu ugotovitve. Zato podjetju ni bilo potrebno povečati davčne osnove iz tega naslova. Povečalo pa je davčno osnovo za izkoriščeno

davčno olajšavo za nakup osnovnega sredstva, katerega je prodalo pred pretekom treh let po letu uveljavljanja le-te.

Tabela 6: Obrazec za obračun davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2006.

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
1.	PRIHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih, od tega:	735.467.030	3.069.050
1.1	Dohodki, od katerih je bil odtegnjen davek na viru, vključno z davčnim odtegljajem		
2.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – zmanjšanje (vsota 2.1 do 2.8)	0	0
2.1	Izvem prihodkov od nepridobitne dejavnosti		
2.2	Zmanjšanje prihodkov za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij		
2.3	Zmanjšanje prihodkov za že obdavčene prihodke zaradi odprave nepotrebnih rezervacij		
2.4	Izvem prihodkov iz naslova odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala		
2.5	Izvem prihodkov od udeležbe na dobičku		
2.6	Izvem prihodkov na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja		
2.7	Zmanjšanje prihodkov za oblikovane dodatne rezerve po 18. členu ZFPPod		
2.8	Izvem prihodkov zaradi predhodno nepriznanih odhodkov v skladu z 19. a členom		
3.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih prihodkov – povečanje (vsota 3.1 do 3.4)	0	0
3.1	Povečanje prihodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami		
3.2	Povečanje prihodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami rezidenti		
3.3	Povečanje prihodkov od obresti na dana posojila povezanim osebam		
3.4	Povečanje prihodkov zaradi odprave nepotrebnih rezervacij		
4.	DAVCNO PRIZNANI PRIHODKI (1–2 + 3)	735.467.030	3.069.050
5.	ODHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	625.008.979	2.608.116
6.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – zmanjšanje (vsota 6.1 do 6.35)	908.979	3.793
6.1	Izvem odhodkov od nepridobitne dejavnosti		
6.2	Zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami		
6.3	Zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami rezidenti		
6.4	Zmanjšanje odhodkov za obresti na prejeta posojila od povezanih oseb		
6.5	Zmanjšanje odhodkov za oblikovane rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov		
6.6	Zmanjšanje odhodkov iz naslova spl. prevrednotenja kapitala		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
6.7	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja sredstev in dolgov (razen odhodkov prevrednotenja dolgov, terjatev, fin. naložb, denarnih terjatev, ki se po SRS prevrednotujejo zaradi spremembe valutnega tečaja) in za odhodke zaradi uporabe kapitalske metode vrednotenja		
6.8	Izvem odh., ki se nanašajo na izvzete prihodke od udeležbe na dobičku		
6.9	Izvem odhodkov, ki se nanašajo na izvzete prihodke na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja		
6.10	Nepriznani odhodki za zneske, ki se obravnavajo kot naložbe		
6.11	Nepriznani odhodki, ki imajo naravo udeležbe v dobičku		
6.12	Nepriznani odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let		
6.13	Nepriznani odhodki za rezervacije za kritje možnih izgub		
6.14	Nepriznani odhodki za stroške, ki se nanašajo na privatno življenje (6.14.1 do 6.14.3)	0	0
6.14.1	Stroški, ki se nanašajo na privatno življenje lastnikov in povezanih oseb		
6.14.2	Stroški, ki se nanašajo na privatno življenje drugih oseb		
6.14.3	Stroški ugodnosti, ki jih delavcem zagotavlja delodajalec		
6.15	Nepriznani odh. za stroške prisilne izterjave davkov in drugih dajatev		
6.16	Nepriznani odhodki za kazni, ki jih izreče pristojni organ		
6.17	Nepriznani odhodki za davke		
6.18	Nepriznani odhodki za obresti od nepravčasno plačanih davkov ali drugih dajatev	517.625	2.160
6.19	Nepriznani odhodki za obresti od posojil, prejetih od oseb, določenih v 9. b točki prvega odstavka 21. člena		
6.20	Nepriznani odh. za podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi		
6.21	Nepriznani odhodki za donacije		
6.22	Drugi odhodki, ki se ne priznajo v skladu z 20. členom		
6.23	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov reprezentance	391.354	1.633
6.24	Nepriznani odhodki v višini 50 odstotkov stroškov nadzornega sveta		
6.25	Zmanjšanje odhodkov za učinke pri spremembi izbrane metode vrednotenja zalog pred potekom petih let		
6.26	Nepriznani odhodki za obresti od presežka posojil		
6.27	Nepriznani odhodki za obračunano amortizacijo, ki presega amortizacijo, obračunano po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanih stopenj, oziroma celotni znesek davčno priznane amortizacije		
6.28.	Nepriznani odhodki za amortizacijo dokončno amortiziranih sredstev		
6.29	Nepriznani odhodki za amortizacijo opredmetenih os. sred., katerih nabavna vrednost je bila predhodno odpisana in davčno priznana		
6.30	Nepriznani odhodki za posebne rezervacije pri bankah, ki presegajo višino, določeno z zakonom, ki ureja bančništvo		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
6.31	Nepriзнani odhodki za zavarovalno-tehnične rezervacije, ki presegajo višino ali zgornjo mejo, določeno z zakonom, ki ureja zavarovalništvo		
6.32	Nepriзнani odhodki za nagrade vajencem		
6.33	Nepriзнani odhodki za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo		
6.34	Nepriзнani odhodki za plače in druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo, ki se izplačajo na podlagi udeležbe v dobičku		
6.35	Zmanjšanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za davčne namene in amortizacijo, obračunano za poslovne namene		
7.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov – povečanje (vsota 7.1 do 7.6)	0	0
7.1	Povečanje odhodkov za porabo rezervacij		
7.2	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja, ki se priznajo ob prodaji oz. odtujitvi sredstev in ob poravnavi oziroma odtujitvi dolgov		
7.3	Povečanje odhodkov za predhodne odpise terjatev, ki niso bili davčno priznani		
7.4	Povečanje odh. za odpis celotne nabavne vred. za opredmetena os. sred.		
7.5	Povečanje odhodkov za razliko pri amortizaciji, do zneska, obračunanega po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanih stopenj		
7.6	Povečanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za poslovne namene in amortizacijo, obračunano za davčne namene		
8.	DAVCNO PRIZNANI ODHODKI (5–6 + 7)	624.100.000	2.604.323
9.	RAZLIKA med davčno priznanimi prihodki in odhodki (4–8)	111.367.030	464.726
10.	RAZLIKA med davčno priznanimi odhodki in prihodki (8–4)	0	0
11.	Sprememba davčne osnove pri prehodu na nov način računovodenja, pri spremembah računovodskih usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih (11.1–11.2+11.3–11.4+ 11.5)	0	0
11.1	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključi v davčno osnovo v tem obračunu		
11.2	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključi v davčno osnovo v tem obračunu		
11.3	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak		
11.4	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
11.5	Povečanje davčne osnove za znesek prevrednotovalnega popravka kapitala (presežka iz prevrednotenja) zaradi prevrednotenja gosp. kategorij, ki ga zavezanec prenese v preneseni poslovni izid		
12.	Povečanje davčne osnove za predhodno uveljavljene davčne olajšave (vsota 12.1 do 12.3)	2.100.700	8.766
12.1	Znesek izkoriščene davčne olajšave za znesek investicij, zaradi prodaje oz. odtujitve ali prenosa sredstev izven RS ali zaradi izgube pravice do uporabe opredmetenega osnovnega sredstva pri finančnem najemu	2.100.700	8.766
12.2	Znesek izkoriščene davčne olajšave za novozaposlene delavce zaradi predčasne prekinitve delovnega razmerja		
12.3	Neporabljeni del investicijskih rezerv		
13.	DAVCNA OSNOVA (9 + 11 + 12) ali (11 + 12 – 10), če > 0	113.467.730	473.492
14.	DAVCNA IZGUBA (11 + 12 – 10), če < 0	0	0
15.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave (vsota 15.1 do 15.13, vendar največ do višine davčne osnove iz zap. št. 13)	109.296.569	456.087
15.1	Zmanjšanje davčne osnove za prejete obresti od kratkoročnih in dolgoročnih vrednostnih papirjev, ki so jih do 8. aprila 1995 izdale Republika Slovenija, občine ali javna podjetja, ki so jih ustanovile Republika Slovenija ali občine		
15.2	Pokrivanje izgube		
15.3	Olajšava za investirani znesek v opremo in v neopredmetena dolgoročna sredstva	109.296.569	456.087
15.4	Olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj po prvem stavku drugega odstavka 49. člena		
15.5	Regijska olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj po drugem stavku drugega odstavka 49. člena		
15.6	Olajšava za zaposlovanje pripravnikov in brezposelnih oseb		
15.7	Olajšava za zaposlovanje doktorjev znanosti		
15.8	Olajšava za zaposlovanje invalidov		
15.9	Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje		
15.10	Olajšava za donacije – izplačila za humanitarne, invalidske, dobrodelne, znanstvene, vzgojno–izobraževalne, športne, kulturne, ekološke in religiozne namene		
15.11	Izplačila političnim strankam in reprezentativnim sindikatom		
15.12	Davčna ugodnost za začetno investicijo v ekonomski coni – vlaganja v osnovna sredstva		
15.13	Davčna ugodnost za odpiranje novih delovnih mest v ekonomski coni		
16.	OSNOVA ZA DAVEK (13 – 15)	4.171.161	17.406
17.	DAVEK (zap. št. 16 krat 25 odstotkov)	1.042.790	4.351
18.	Odbitek tujega davka		
19.	Povečanje davka zaradi sprememb odbitka tujega davka		
20.	DAVCNA OBVEZNOST (17 – 18 + 19)	1.042.790	4.351

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
21.	Zmanjšanje davčne obveznosti za plačani znesek odtegnjenega davka		
22.	Vplačane akontacije	1.037.779	4.331
23.	OBVEZNOST ZA DOPLACILO DAVKA (20 – 21 – 22), če > 0	5.011	21
24.	PREVEČ VPLAČANE AKONTACIJE (20 – 21 – 22), če < 0		
25.	OSNOVA ZA DOLOČITEV AKONTACIJE DAVKA	4.171.161	17.406
	Zneski v eurih s centi		
26.	Akontacija		4.351,49
27.	Mesečni obrok akontacije		362,62
28.	Trimesečni obrok akontacije		

Vir: Gradbenik, d.o.o., 2007.

Podjetje je po davčnem obračunu ugotovilo osnovo za davek v višini 4.171.161 tolarjev oziroma 17.406 eurov. Od tega je izračunalo akontacijo v višini 25 % davčne osnove, kar znese 1.042.790 tolarjev oziroma 4.351 eurov, razdeljenih na dvanajst mesečnih obrokov po 362,62 eurov. Po ZDDPO–2 morajo podjetja v letu 2007 plačevati akontacije davka v višini 25 % od ugotovljene davčne osnove v letu 2006, čeprav bodo v letu 2008, ko bodo ugotavljali davčne obveznosti upoštevali 23 %.

Podjetje in direktor sta morala plačati za 1.342.790 tolarjev oziroma 5.603,36 eurov davkov v obliki dokončne dohodnine (direktor) in v obliki davka od dohodkov pravnih oseb.

6.4 Predpostavke za Gradbenik, s.p.

Gradbenik, s.p., je izpeljan iz Gradbenika, d.o.o.. V prilogi so bilance, ki jih je moral sestaviti, ki so veliko krajše od bilanc, ki veljajo za družbe oziroma, ki jih sestavlja Gradbenik, d.o.o..

Največji razliki, ki se pojavljata v bilanci stanja, sta podjetnikov kapital in terjatve do podjetnika. Slednje pomeni, da je imel podjetnik presežek dolgov nad vsemi v poslovanje vključenimi stvarmi, pravicami in denarjem. To pomeni njegov negativni kapital, torej ga financirajo njegovi upniki. Na drugi strani pa je podjetnikov kapital, ki pomeni presežek njegovih dolgov nad vsemi v poslovanje vključenimi stvarmi, pravicami in denarjem. Gre za lastni vir financiranja.

V izkazih poslovnega izida pa je največja razlika, poleg tega, da je za podjetnike krajši, v odsotnosti postavke odloženi davki in pa davek od dobička. Slednja odsotnost je razumljiva, saj je podjetnik obdavčen z davkom od dohodka iz dejavnosti.

V nadaljevanju bom predstavila davčni obračun za samostojnega podjetnika posameznika – Gradbenik, s.p., ki pa sodi med majhne podjetnike.

6.5 Izračun davka od dohodka iz dejavnosti po ZDoh-2

Davek od dohodka iz dejavnosti je podoben davku od dohodka pravnih oseb, ima le nekaj specifičnih posebnosti, ki so vezane na fizično osebo. Zakonska podlaga za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti je drugi odstavek 295. člena ZDavP–2. Na tej podlagi je izdan tudi Pravilnik o obrazcu za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti (v nadaljevanju: Pravilnik). Ta določa:

- o obrazec za obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti;
- o metodologija za izpolnjevanje obrazca;
- o priloge k obrazcu;
- o metodologija za izpolnjevanje prilog k obrazcu in
- o način predložitve obrazca davčnemu organu (v papirni ali računalniški obliki).

Davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti ima pet funkcij, saj se na njegovi podlagi (Kodrič, 2007, str. 6):

- o ugotavlja letna davčna osnova in akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti;
- o ugotavlja znesek poročuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti;
- o določi višino predhodne akontacije za novo davčno obdobje;
- o ugotavlja znesek poročuna obrokov predhodne akontacije dohodnine za novo davčno leto, ki so do oddaje davčnega obračuna dospeli v plačilo in
- o se določi zavarovalna osnova za obračun prispevkov za socialno varnost zavezanca (v kolikor je zavarovan iz naslova opravljanja dejavnosti).

V nadaljevanju je predstavljen del obrazca za obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, in sicer tisti del, ki prikazuje postopek izračuna davčne osnove.

Tabela 7: Obrazec za obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti za leto 2006.

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
1.	PRIHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih , od tega:	735.467.029	3.069.050
1.1	Dohodki, od katerih je bil odtegnjen davek na viru, vključno z davčnim odtegljajem		
2.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih – zmanjšanja (vsota 2.1 do 2.5)	0	0
2.1	Zmanjšanje prih. za odpravo in porabo že obdavčenih rezervacij		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
2.2	Izvzem prihodkov na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja		
2.3	Izvzem prihodkov iz naslova odprave oslabitev, če se predhodna oslabitev ni upoštevala		
2.4	Izvzem prihodkov iz naslova dividend, obresti, doh. iz vzajemnih skladov, doh. iz odsvojitve lastniških deležev ali odsvojitve dolž. vred. papirjev, ki se obdavčujejo kot dohodek iz premoženja		
2.5	Izvzem prihodkov zaradi predhodno nepriznanih odhodkov v skladu z 19.a členom ZDDPO-1		
3.	Popravek prihodkov na raven davčno priznanih – povečanja (vsota 3.1 do 3.3)	0	0
3.1	Povečanje prih. zaradi transfernih cen med povezanimi osebami		
3.2	Povečanje prihodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami rezidenti		
3.3	Povečanje prih. od obresti na dana posojila povezanim osebam		
4.	DAVCNO PRIZNANI PRIHODKI (1 – 2 + 3)	735.467.029	3.069.050
5.	ODHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	625.009.039	2.608.117
6.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih – zmanjšanja (vsota 6.1 do 6.27)	3.889.829	16.232
6.1	Zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami		
6.2	Zmanjšanje odhodkov zaradi transfernih cen med povezanimi osebami rezidenti		
6.3	Zmanjšanje odhodkov od obresti na prejeta posojila od povezanih oseb		
6.4	Zmanjšanje odhodkov za oblikovane rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov		
6.5	Zmanjšanje odhodkov za odhodke prevrednotenja sredstev in dolgov (razen odhodkov prevrednotenja dolgov, terjatev, fin. naložb in denarnih terjatev, ki se po slovenskih rač. standardih prevrednotujejo zaradi spremembe valutnega tečaja)		
6.6	Izvzem odhodkov, ki se nanašajo na izvzete prihodke na podlagi mednarodnih pogodb o izogibanju dvojnega obdavčevanja		
6.7	Nepriznani odhodki za pokrivanje izgub iz preteklih let		
6.8	Nepriznani odhodki za rezervacije za kritje možnih izgub		
6.9	Nepriznani odh. za stroške, ki se nanašajo na privatno življenje	2.980.850	12.439
6.10	Nepriznani odh. za stroške prisilne izterjave davkov in drugih dajatev		
6.11	Nepriznani odhodki za kazni, ki jih izreče pristojni organ		
6.12	Nepriznani odhodki za davke		
6.13	Nepriznani odhodki za obresti od nepravčasno plačanih davkov ali drugih dajatev	517.625	2.160
6.14	Nepriznani odhodki za obresti od posojil, prejetih od oseb, določenih v 9.b točki prvega odstavka 21. čl. ZDDPO-1		
6.15	Nepriznani odh. za podkupnine in druge oblike premoženjskih koristi		
6.16	Nepriznani odhodki za donacije		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
6.17	Drugi odhodki, ki se ne priznajo v skladu z 20. členom ZDDPO-1		
6.18	Nepriзнani odh. v višini 50 odstotkov stroškov reprezentance	391.354	1.633
6.19	Zmanjšanje odhodkov za učinke ob spremembi izbrane metode vrednotenja zalog pred potekom petih let		
6.20	Nepriзнani odh. za obračunano amortizacijo, ki presega amo., obračunano po metodi enakomernega časovnega amor. in na podlagi predpisanih stopenj, oz. celotni znesek davčno priznane amortizacije		
6.21	Nepriзнani odh. za amortizacijo dokončno amortiziranih sred.		
6.22	Nepriзнani odh. za amortizacijo opredmetenih os. sred., katerih nabavna vred. je bila predhodno odpisana in davčno priznana		
6.23	Nepriзнani odhodki za nagrade vajencem		
6.24	Nepriзнani odhodki za druga izplačila v zvezi z zaposlitvijo		
6.25	Odhodki, nastali v zvezi s prihodki iz zap. št. 2.4		
6.26	Zmanjšanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za davčne namene, in amortizacijo, obračunano za poslovne namene		
6.27	Drugi nepriзнani odhodki		
7.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih – povečanja (vsota 7.1 do 7.6)	0	0
7.1	Povečanje odhodkov za porabo rezervacij		
7.2	Povečanje odhodkov za odhodke prevrednotenja, ki se priznajo ob prodaji oz. odtujitvi sred. in ob poravnavi oz. odtujitvi dolgov		
7.3	Povečanje odh. za predhodne odpise terjatev, ki niso bili davčno priznani		
7.4	Povečanje odhodkov za odpis celotne nabavne vrednosti za opredmetena osnovna sredstva		
7.5	Povečanje odhodkov za razliko pri amortizaciji do zneska, obračunanega po metodi enakomernega časovnega amortiziranja in na podlagi predpisanih stopenj		
7.6	Povečanje odhodkov v primeru prodaje ali drugačne odtujitve sredstva pred dokončno obračunano amortizacijo za znesek razlike med amortizacijo, obračunano za poslovne namene, in amortizacijo, obračunano za davčne namene		
8.	DAVCNO PRIZNANI ODHODKI (5 – 6 + 7)	621.119.210	2.591.885
9.	RAZLIKA med davčno priznanimi prihodki in odhodki (4 – 8)	114.347.819	477.165
10.	RAZLIKA med davčno priznanimi odhodki in prihodki (8 – 4)	0	0
11.	Sprememba davčne osnove pri prehodu na nov način računovodenja, pri spremembah račun. usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih (11.1 – 11.2 + 11.3 – 11.4 + 11.5)	0	0
11.1	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključijo v davčno osnovo v tem obračunu		
11.2	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi prehoda na spremenjen način sestavljanja računovodskih poročil, ki se vključijo v		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
	davčno osnovo v tem obračunu		
11.3	Povečanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak		
11.4	Zmanjšanje davčne osnove za znesek razlik zaradi sprememb računovodskih usmeritev in popravkov napak		
11.5	Povečanje davčne osnove za znesek prevrednotovalnega popravka kapitala zaradi prevrednotenja gospodarskih kategorij, ki ga zavezanec prenese v preneseni poslovni izid		
12	Povečanje davčne osnove (vsota 12.1 do 12.3)	2.100.700	8.766
12.1	Znesek izkoriščene davčne olajšave za znesek investicij, zaradi prodaje oz. odtujitve ali prenosa sred. izven RS, zaradi izgube pravice do uporabe opred. OS pri fin. najemu, zaradi prenosa sred. iz podjetja v gospodinjstvo in odtujitve sred., kakor je določeno s prvim odstavkom 38. čl. ZDoh-1	2.100.700	8.766
12.2	Znesek izkoriščene davčne olajšave za novozaposlene delavce zaradi predčasne prekinitve delovnega razmerja		
12.3	Neporabljeni del investicijskih rezerv		
13.	DAVCNA OSNOVA (9 + 11 + 12) ali (11+12-10), če je > 0	116.448.519	485.931
14.	DAVCNA IZGUBA (11 + 12 – 10), če je < 0	0	0
15.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave (vsota 15.1 do 15.11, vendar največ do višine davčne osnove iz zap. št. 13)	109.296.569	456.087
15.1	Pokrivanje izgube		
15.2	Olajšava za investirani znesek v opredmetena osnovna sredstva in v neopredmetena dolgoročna sredstva	109.296.569	456.087
15.3	Olajšava za zaposlovanje delavcev, ki prvič sklenejo delovno razmerje, in brezposelnih oseb		
15.4	Olajšava za zaposlovanje doktorjev znanosti		
15.5	Olajšava za zaposlovanje invalidov		
15.6	Olajšava za zavezanca invalida		
15.7	Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraž.		
15.8	Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje		
15.9	Olajšava za donacije – izplačila za humanitarne, dobrodelne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, kulturne, ekološke in religiozne namene		
15.10	Izplačila političnim strankam in reprezentativnim sindikatom		
15.11	Posebna osebna olajšava		
16.	OSNOVA ZA AKONTACIJO DOHODNINE (13 – 15)	7.151.950	29.845
17.	AKONTACIJA DOHODNINE		
	Izračun akontacije dohodnine od osnove za akontacijo dohodnine		
	Nad	Do	Znesek davka
	<u>5.247.940</u>	<u>7.151.950</u>	<u>2.393.007</u>
			Stopnja davka
			<u>41 %</u>
18.	Odbitek tujega davka		

Zap. št.	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR
19.	Povečanje davka zaradi spremembe odbitka tujega davka		
20.	DAVCNA OBVEZNOST (17 – 18 + 19)	2.393.007	9.986
21.	Zmanjšanje davčne obv. za plačani znesek odtegnjenega davka		
22.	Obračunana predhodna akontacija	1.037.779	4.331
23.	OBVEZNOST ZA DOPLACILO AKONTACIJE (20 – 21 – 22), če je > 0	1.355.228	5.655
24.	PREVEC OBRACUNANA PREDHODNA AKONTACIJA (20 – 21 – 22), če je < 0		
25.	OSNOVA ZA DOLOCITEV PREDHODNE AKONTACIJE	7.151.950,00	29.845
Zneski v eurih s centi			
26.	Predhodna akontacija	9.985,84	
27.	Mesečni obrok predhodne akontacije	832,15	
28.	Trimesečni obrok predhodne akontacije		

Vir: Lastni izračun.

Za obračun dohodnine za leto 2006 je še veljala stara dohodninska lestvica iz ZDoh–1. Kot se iz obračuna vidi, bi moral podjetnik plačati 2.393.007 tolarjev oziroma 9.986 eurov dohodnine. Zaradi visoke davčne osnove je padel v četrti razred z 41 % obdavčitvijo dohodka. Zanj to predstavlja veliko finančno obremenitev, saj mora doplačati premalo plačane akontacije, hkrati pa se mu poveča tudi mesečna akontacija dohodnine. Če pa bi tako osnovo ugotovil v davčnem letu 2007, pa bi bil ravno tako obdavčen z 41 % oziroma bi padel v zadnji, tretji dohodninski razred. Kar pomeni, da bi njegova dohodnina bila enaka dohodnini za leto 2006.

6.6 Razlike med obdavčitvijo Gradbenika, d.o.o. in Gradbenika, s.p.

Do sedaj sta bila obravnavana tako enoosebna družba z omejeno odgovornostjo kot samostojni podjetnik na praktičnem primeru. Za oba veljajo tako pravila računovodenja kot tudi davčna zakonodaja. Vendar je lahko pri majhnem samostojnem podjetniku to poenostavljeno, za druge pa veljajo ista pravila o računovodenju kot za družbe. Vsi samostojni podjetniki pa so podvrženi obdavčitvi po ZDoh–2 ter ZDavP–2.

Katera pravnoorganizacijska oblika je primerna za podjetnika, ni lahka dilema. Tu se mora upoštevati tako zapletenost računovodenja in davčnih predpisov kot tudi višina davčne obremenitve pri različnih obsegih poslovanja. Kot se vidi iz praktičnega primera, je za tako velikega podjetnika davčno veliko ugodneje, če se preoblikuje v kapitalsko družbo. Pri tem pa ne sme zanemariti davčnih učinkov preoblikovanja in se na podlagi tega odločiti ali se naj preoblikuje ali ne. Kratka primerjava davčne obremenitve med obema oblikama poslovanja

je podana v naslednji tabeli. Ta pregled jim je lahko v pomoč pri lažjem odločanju med obema oblikama.

Tabela 8: Primerjava obdavčitve med samostojnim podjetnikom in enoosebno družbo z omejeno odgovornostjo.

POSTAVKA	SAMOSTOJNI PODJETNIK	ENOSEBNA D.O.O.
Odhodki	ugotovljeni v skladu z računovodskimi predpisi	ugotovljeni v skladu z računovodskimi predpisi
Nepriзнani odhodki	54. in 55. čl. ZDoh–2 določata pet kategorij nepriznanih odh.	30. čl. ZDDPO–2 obravnava 10 kategorij nepriznanih odhodkov
Delno priznani odhodki	57. čl. ZDoh–2 določa štiri kategorije: stroški službenih potovanj, prehrane med delom, prevoz na/iz dela, dela na terenu	31. čl. ZDDPO–2 določa 50 % stroškov reprezentance in 50 % stroškov nadzornega sveta, amortizacija do predpisane višine amortizacijskih stopenj
Prispevki	obvezni prispevki za socialno varnost se v celoti priznajo kot odhodek	obvezni prispevki za socialno varnost se v celoti priznajo kot odhodek
Izguba	po 60. čl. ZDoh–2 neomejeno prenašanje	36. čl. ZDDPO–2 omogoča neomejeno prenašanje
Olajšava za investicije	20 % v raziskave in razvoj	20 % v raziskave in razvoj
Olajšava za zaposlovanje invalidov	62. čl. ZDoh–2 določa znižanje davčne osnove za 50 % oz. 70 % za 100 % invalida njegove izplačane plače	56. čl. ZDDPO–2 določa znižanje davčne osnove za 50 % oz. 70 % za 100 % invalida njegove izplačane plače
Olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje	65. čl. ZDoh–2 – maksimalno do 2.390 eurov na leto	58. čl. ZDDPO–2 – maksimalno do 2.390 eurov na leto
Olajšava za zaposlovanje vajencev	64. čl. ZDoh–2 določa znižanje 20 % povprečne plače zaposlenih	57. čl. ZDDPO–2 določa znižanje 20 % povpr. plače zaposlenih
Olajšava za zavezance invalide	63. čl. ZDoh–2 – 30 % ali 60 % povprečne mesečne plače zaposlenih na mesec, če ne zaposluje delavcev	–
Olajšava za donacije	66. čl. ZDoh–2 – 0,3 % in 0,2 % obdavčenih prihodkov, prenos v naslednja tri davčna obdobja	59. čl. ZDDPO–2 – 0,3 % in 0,2 % obdavčenih prihodkov, prenos v naslednja tri davčna obdobja
Davčna stopnja	122. čl. ZDoh–2 velja za 2007 – od 16 % do 41 %	60. čl., 97. čl. ZDDPO–2 – 23 % za leto 2007 do 20 % v 2010

Vir: Povzeto po Zupančič: Letno poročilo in obdavčitev dohodka iz dejavnosti zasebnikov za leto 2006, 2007.

Iz zgornje tabele se vidi, da je priznavanje odhodkov pri obeh podobno, razlika je le pri stopnji obdavčitve ugotovljene davčne osnove. Ta je pri družbi konstantna, in sicer velja za leto 2007 23 %, za 2008 22 % in tako vse do leta 2010, ko je stopnja 20 %. Pri podjetniku pa je obdavčitev progresivna po dohodninski lestvici od 16 % do 41 %. Tisti, ki se ne uvrstijo v prvi dohodninski razred, so krepko bolj obdavčeni, kot bi bili, če bi enak dobiček dosegli v družbi. Vendar moramo pri družbi še upoštevati obdavčitev lastnika, ki si je izplačal del nerazporejenega dobička v bruto znesku 1.500.000,00 SIT oziroma 6.259,39 eura. Njegova cedula obdavčitev v višini 20 % pomeni, da je njegov neto prejemek znašal 1.200.000,00 SIT oziroma 5.007,51 eura. Tako znaša skupna obdavčitev za leto 2006 23,7 %. V primerjavi s podjetnikom je ta davčna stopnja manjša od davčne stopnje v drugem dohodninskem razredu. Ta razlika pa se bo v letu 2007 še povečala, saj se znižuje davek od dohodkov pravnih oseb. Zaključek, ki ga ponuja zgornja tabela, je, da se velikim podjetnikom splača preračunati, ali ni davčno ugodneje poslovati prek enoosebne d.o.o. To velja še posebej takrat, kadar imajo ambicije po nadaljnji rasti in ne črpajo dobička iz svoje dejavnosti (Basle, 2007).

6.7 Sklepne ugotovitve

Za družbo in podjetnika posameznika je računovodenje in obdavčitev podobna, s to razliko, da je za slednjega, ob izpolnjevanju zakonskih pogojev, možna poenostavitev. Oba sta zavezana računovodenje urediti po Slovenskih računovodskih standardih, pri obdavčitvi pa upoštevati ZDoh-2 ali ZDDPO-2 in ZDavP-2. Pri praktičnem primerjanju obdavčitve obeh oblik sem ugotovila, da je Gradbenik, s.p., veliko bolj obdavčen z dohodnino kot Gradbenik, d.o.o.. Vzrok je v progresivni dohodninski lestvici, ki veliko bolj obdavčuje višje davčne osnove, kot pri pravnih osebah, kjer velja enaka stopnja, ne glede na višino davčne osnove.

7 OPTIMIRANJE DAVČNE OSNOVE Z IZBIRO UGODNEJŠE PRAVNE OBLIKE

Za pripravo poslovnega poročila o poslovanju podjetja potrebujemo računovodske informacije, ki pa so odvisne od izbora računovodskih metod. Odkar poznamo obdavčenje dobičkov, obstajajo tudi metode za njihovo izogibanje. Le-te so lahko predpisane oziroma dovoljene in pa nedovoljene. Podjetja, ki utegnejo izkazati visoke dobičke, se ponavadi poslužujejo obeh vrst metod, pri čemer je z različnimi raziskavami dokazano, da sta obe vrsti metod veliko bolje uporabljeni v velikih podjetjih.

Tako hitro se spreminjajoča zakonodaja otežuje že tako težko poslovanje gospodarskih subjektov na trgu, saj ne morejo na dolgi rok predvideti, kakšne bodo njihove davčne obveznosti. To pa jih lahko v današnjem poslovnem, vse bolj globalnem in korporacijskem

svetu, spravi na kolena. Predvsem so ranljivi samostojni podjetniki posamezniki, ki ponavadi nimajo dovolj časa ne znanja in še manj energije, da bi vsak dan spremljali hitro se spreminjajočo davčno zakonodajo, pa tudi če bi jo, se ne morejo tako hitro prilagoditi, da bi lahko izkoristili čim več možnih ugodnosti, ki jih ta ponuja. Problemi pa nastanejo zlasti takrat, ko se želi podjetnik, ki meni, da je preveč obdavčen ali pa prevelik, spremeniti pravno in organizacijsko obliko svoje dejavnosti. Pri tem se pojavlja vprašanje, katero pravno obliko naj izbere ali naj postane enoosebna ali več osebna kapitalska ali osebna družba, ali naj bo družba z neomejeno odgovornostjo, komanditna družba, družba z omejeno odgovornostjo, komanditna delniška družba ali delniška družba ali pa naj bo še nadalje podjetnik posameznik ter kakšne bodo posledice, seveda tudi z davčnega vidika. To so vprašanja, ki mučijo gospodarske subjekte in bi želeli čim bolj natančne odgovore nanje. Z njimi pa se soočajo tudi tisti, ki bodo s svojo dejavnostjo šele začeli.

Vsak gospodarski subjekt na trgu bo na vsa odprta vprašanja skušal odgovoriti s svojo optimalno davčno politiko in tako optimirati svojo davčno osnovo tudi skozi izbiro davčno ugodnejše pravne oblike. Saj sta dobra priprava in planiranje davčnih obveznosti pogoj za minimalizacijo davčnih obveznosti (Yeager, 2001, Cincinnati Business Courier). Pri optimiranju davčne politike in posledično tudi davčne osnove so vsekakor v slabšem položaju manjša podjetja in samostojni podjetniki, saj se s to problematiko ukvarja le računovodstvo, ki je usmerjeno predvsem v knjigovodstvo. Tako se davčne odločitve sprejemajo navadno ob koncu leta, ko se v grobem že vidi, kakšen bo dobiček. Tovrstno ravnanje pa obojim onemogoča boljše izkoriščanje dovoljenih davčnih olajšav (omenjeni problem je izpostavil tudi Poutziouris, 1998). Problematiko davčnega optimiranja in tudi davčnega zaobidenja v velikih podjetjih pa obravnavajo avtorji Plesko (2004), Gallego (2005), Weisbach (2003) in Slemrod (2004). Boljše je pri finančnih odločitvah, kjer se takoj vidi njihov učinek v izkazu poslovnega izida. Pri tovrstnih odločitvah ponavadi v podjetju že vnaprej predvidijo njihove posledice, ki pa jih upoštevajo pri izpeljavi finančnih transakcij. Tudi na tem področju obstaja veliko število nedovoljenih oziroma t. i. sivih možnosti. To so tiste, ki so sicer dovoljene, ampak samo v duhu (Šimunaci Boškin, 2005).

Dobra poslovna politika, ki vključuje tudi dobro davčno politiko z davčnim optimiranjem in obratno, je ključ do zdrave rasti in razvoja podjetja ali dejavnosti (Holman, 2000, Birmingham Business Journal).

Veliko raziskav, tako doma kot tudi v tujini, je prišlo do podobnih zaključkov. Skoraj vsa podjetja in pa samostojni podjetniki uporabljajo eno ali drugo vrsto metod za zniževanje ali povečevanje davčnih obveznosti. Izredno redka so podjetja, ki se ne poslužujejo vsaj zakonsko dovoljenih metod oblikovanja davčnih obveznosti.

V Sloveniji pa je tovrstna problematika bolj slabo raziskana. To dejstvo lahko pripišemo temu, da smo še do pred nekaj leti imeli drug družbeni in politični sistem, ki se s tem problemom ni ukvarjal. Sedaj se davčna uprava in tudi država trudita vzpostaviti red na tem področju, podjetja pa so, kot vedno, vsaj en korak pred njima. Dejstvo je, da neučinkovito pobiranje davkov vpliva na stanje duha v celotni družbi, kajti če velja prepričanje, da se lahko veliki vedno izogibajo davkom in to brez kazni, se to slej kot prej razširi po celotni gospodarski sferi, saj so vsi prepričani, da se tudi njihovi konkurenti na veliko izogibajo davkom.

7.1 Pomen optimiranja davčne osnove

Osnovni cilj vsakega podjetja je doseganje dobička. V tem okviru pa je pomen optimiranja davčne osnove v ohranitvi in povečanju doseženega dobička, to pa lahko dosežemo s pravilnim in dobrim poznavanjem hitro spreminjajoče se zakonodaje. Dolgoročni vidik davčnega optimiranja je bogatitev gospodarske družbe oziroma podjetja in šele na to lastnika kapitala. Kratkoročni vidik pa predstavlja le bogatitev lastnikov kapitala. Cilj optimiranja davčne osnove je zakonito izogibanje plačilu več davka, kot je potrebno oziroma njegovi preložitvi na kasnejše obdobje (Battersby, 2002). S tem podjetje doseže zadržanje dobička, ki ga nato nameni za reinvestiranje.

Avtorja Špes in Žužek Roppa (2006) primerjata davčno optimizacijo kot največjo adrenalinsko igro, v kateri prihaja do izraza vsa kreativnost, ustvarjalnost, vsestranskost in skupinsko oziroma individualno delo vseh vpletenih igralcev. Ravno zaradi vsega potrebnega znanja za izvajanje take igre, poimenujeta to optimizacijo kot umetnost poslovanja in za marsikaterega igralca tudi vrhunec podjetniške igre.

Optimiranje davčne osnove poteka na dva načina (Pernarčič, 2005, str. 24):

- z zakonitim in pravočasnim plačevanjem davčnih obveznosti, s katerim se izognemo dodatnemu plačilu davkov. Posledica nepravilnega in nepravočasnega plačevanja davčnih obveznosti so zakonite zamudne obresti, ki jih odmeri davčni organ, te pa ne zmanjšujejo davčne osnove, zmanjšujejo le likvidna sredstva v podjetju;
- z izvajanjem davčnih izogibov, ki jih davčni zavezanec izvede z izrabo davčnih olajšav, s spremembo dejavnosti, sedeža podjetja (npr. preoblikovanje s.p.–ja v d.o.o., prenos sedeža v občino z bolj ugodno podjetniško klimo, ...).

Davčni zavezanci imajo na voljo več načinov vplivanja na davčno osnovo, in sicer:

- z utajo davkov (ang. tax fraud), do katere pride, če ne posreduje davčnemu organu pravih in popolnih podatkov ali če si na drugačen način pridobi neupravičene davčne ugodnosti,
- z izoginitvijo davkom (ang. tax evasion),

- z davčnim zaobidenjem (ang. tax avoidance), ki je zakonsko dopustno dejanje in je zelo blizu davčnemu izogibu. Če se to dokaže, mora davčni zavezanec plačati zaobideni davek, kaznovan pa ni.

Za optimiranje davčne osnove so pomembni naslednji pogoji (Pernarčič, 2005, str. 24–25):

- makroekonomski – to so davčne olajšave, razvitost in urejenost davčnega svetovanja, pravna urejenost države,
- mikroekonomski – sem spadajo urejenost poslovanja davčnega zavezanca, cilji in želje lastnikov oziroma vodstva podjetja, struktura davčnih obveznosti podjetja, organiziranost poslovnih funkcij, kadrovska struktura zaposlenih, kapitalaska povezanost podjetij, davčna morala lastnikov, vodstva in ostalih zaposlenih.

Pri učinkovitem optimiranju pa mora biti v ospredju dolgoročno strateško planiranje, dosegljiva tehnologija, ki omogoča spremljanje pomembnih podatkov in informacij, skozi to se mora povečati tudi učinkovitost izpolnjevanja davčnih obveznosti. Vse troje pa se mora redno pregledovati oziroma iskati vedno nove priložnosti, ki omogočajo lažje izpolnjevanje davčnih obveznosti (Hansen, maj 2004, str. 25).

Pogoji za optimiranje davčnih obveznosti

Eden od mikroekonomskih pogojev stabilnega, nekonfliktnega in racionalnega optimiranja davčnih obveznosti je tudi urejenost poslovanja davčnega zavezanca, pri tem pa bi moral izpolnjevati naslednjih deset davčnih zapovedi oziroma pogojev (Kokotec–Novak, 2006, str. 20–21):

- 1. izvajaj samo dovoljeno dejavnost:*
 - dejavnost mora biti vpisana v ustreznih register,
 - za opravljanje dejavnosti naj bo izdana ugotovitvena odločba, da so izpolnjeni pogoji za njeno opravljanje,
 - dejavnost je potrebno izvajati na organiziran in predpisan način;
- 2. o poslovanju si zagotovi potrebne in ustrezne knjigovodske evidence:*
 - urejena knjigovodska evidenca je možna le, če je urejeno samo poslovanje,
 - uredi organizacijo dela v podjetju,
 - sistematično uredi knjigovodske listine in njihovo kroženje v gospodarskem subjektu,
 - opredeli pristojnosti in odgovornosti;
- 3. posluj tako, da si jasno opredeliš poslovne, davčne in finančne cilje:*
 - vsaka dejavnost zahteva specifične evidence, zato je potrebno urediti nadzor nad vsebino plačil (komu, kaj, kdaj, zakaj),
 - poslovne in davčne cilje podredi finančnim ciljem,
 - vsako dejavnost usmeri k profitabilnosti;
- 4. posle sklepaj preudarno in šele potem, ko spoznaš partnerja:*

- pred sklenitvijo posla se prepričaj, kdo je partner in ali mu je moč zaupati,
 - blago naj se ne izroča brez potrdil,
 - preveri, komu je bilo blago v resnici predano,
 - vsak posel naj spremlja ustrezna dokumentacija o naročilu, podpisana s strani pooblaščenih oseb;
5. *loči privatne stroške od poslovnih:*
- stvari, ki so v lasti podjetja, niso osebna lastnina družbenikov ali delničarjev,
 - loči dokumente o poslovnih in zasebnih zadevah,
 - osebnih dokumentov ne hrani v službenih prostorih,
 - službene dokumente ne hrani v zasebnih prostorih;
6. *skrbi za pravilno knjigovodsko dokumentacijo o poslovanju:*
- knjigovodska listina mora biti verodostojen zapis poslovnega dogodka,
 - knjigovodska listina je verodostojna, če je v originalu,
 - knjigovodska listina mora biti na obstojnem papirju in pisana z obstojnim tiskom,
 - obvezno preveri vsako poslovno listino pred vnosom med poslovne dokumente, kot da bo že jutri sporna na sodišču;
7. *razen dobrega knjigovodje in davčnega svetovalca potrebuješ tudi lastno znanje o finančnem in davčnem poslovanju:*
- če davčni svetovalec govori drugače kot management, sporazumevanje ne bo usklajeno,
 - dober knjigovodja bo koristen le, če management sam razume osnove knjigovodstva in davčnih obračunov,
 - prvi korak k poznavanju knjigovodstva in davkov je pozitiven in odgovoren pristop do davkov in računovodstva;
8. *ne poslušaj z naglico in od primera do primera:*
- poslovnež, ki nima časa za svoje knjigovodstvo, finance in davke, dela zastonj,
 - kdor hiti, običajno ne pride do cilja,
 - odločitve glede ustvarjanja novih poslovnih razmerij naj ne potekajo na pamet, temveč naj bodo predmet načrtovanja in pričakovane donosnosti,
 - poslovni načrt je osnova za spremljavo donosa in likvidnosti;
9. *ne zamujaj z davčnimi obračuni in plačili davka:*
- načrtovanje zajema tudi rokovnik za oddajo davčnih obračunov,
 - načrtovanje zajema načrt zagotovitve sredstev za plačilo davčnih obveznosti,
 - plačilo davka s posojilom je rentabilnejše kot neplačilo, saj so davčne obresti ter kazni bistveno dražje od posojilnih obresti;
10. *ne poskušaj goljufati pri davkih:*
- izkoristi vse možnosti optimiranja davčnih obveznosti, ki ti jih nudi zakonodaja,
 - podlaga za izdelavo davčnih obračunov so knjigovodske evidence,
 - prilagajanje davčne osnove brez zakonskih možnosti se nikoli ne izide.

Spoštovanje zgoraj navedenih zapovedi vodi do optimizacije davčne osnove in s tem tudi davčnih obveznosti.

7.2 Metode zmanjševanja davčne osnove

Med dovoljene metode zniževanja dobička oziroma t. i. davčne olajšave spadajo stopnja amortizacije, prispevki v humanitarne namene in stroški zalog.

Amortizacija

Podjetje oziroma podjetnik je pri izboru in načinu amortizacije omejen z omejitvami pri priznavanju stroškov amortizacije v davčnem obračunu. Najvišje letne amortizacijske stopnje in pa način amortiziranja so predpisane v Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO–2. Ta priznava samo enakomerno časovno amortiziranje in pa navedene amortizacijske stopnje.

Gradbenik, d.o.o. in Gradbenik, s.p., te omejitve upoštevata in amortizirata vsa sredstva po najvišjih dovoljenih stopnjah in po enakomernem časovnem amortiziranju. Glede na to, da se podjetji ukvarjata s proizvodnjo svežega betona in gradbeništvom bi lahko uporabila funkcionalno metodo amortiziranja, kar bi pa pomenilo manjše stroške amortizacije in pa posledično večji dobiček. Prav tako bi lahko za nekatera osnovna sredstva uporabila nižje stopnje amortizacije, kot jih sicer. Posledica višjih stopenj amortizacije je tudi ta, da lahko podjetje, ki hitreje amortizira sredstva, te tudi hitreje zamenjuje. Pri tem pa mora paziti na to, da od prodaje mine najmanj tri leta oziroma, da sredstvo ne proda prej kot v treh letih po letu, v katerem je izkoristil davčno olajšavo (49. člen ZDDPO–1–UPB2). Tako podjetje amortizira računalniško opremo in drobni inventar po 50 %, ostalo opremo in vozila pa po 25 %. Avtočrpalki pa po 12,48 % letni stopnji. Glede na to, da na primer avtočrpalka lahko dela tja do 20 ali celo 40 let, bi jo lahko amortizirali na 20 let in ne na osem let, kot sedaj, pri čemer se pričakuje, da bo črpalka verjetno po dvajsetih letih uporabe prodana oziroma zamenjana z novo. Oba Gradbenika skušata s stopnjami amortizacije zmanjšati višino prihodkov in s tem znižati davčno osnovo in posledično tudi njuno obdavčitev.

Ravno pri amortizaciji se pojavlja pojem odloženih davkov, saj se poslovna amortizacija lahko razlikuje od davčne. Posledica tega so terjatve za odloženi davek (v primeru, da je poslovna amortizacija višja od davčno dovoljene) ali obveznosti za odloženi davek (v primeru, da je poslovna amortizacija nižja od davčno priznane). V prvem primeru je knjigovodska vrednost osnovnega sredstva konec vsakega poslovnega leta manjša od njegove davčne vrednosti. V drugem primeru pa je davčna vrednost večja od knjigovodske vrednosti (Starašinič, 2007, str. 74–76).

Izplačila v humanitarne in ostale namene

Ta način zniževanja davčne osnove ni velik, je pa vseeno dobrodošel. Podjetje mora pri tem paziti, da je društvo ali druga ustanova registrirana za tovrstno dejavnost. Priznana olajšava, po ZDDPO–2, je v višini 0,3 % ustvarjenih prihodkov in dodatnih 0,2 % za donacije tistim prostovoljnim društvom, ki so ustanovljena za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Po ZDDPO–1–UPB2 pa je znašala ta olajšava le 0,3% ustvarjenih prihodkov.

Sliši se malo, lahko pa je to dovolj velik znesek, da podjetju ni treba plačati davka na dobiček. Na primer, pri 735 milijonih tolarjev oziroma 3,07 milijonov eurov prihodkov, znaša ta olajšava skupaj 3.675.000,00 tolarjev oziroma 15.335,50 eura, kar je kar veliko.

Vrednotenje zalog

Metoda vrednotenja zalog pomembno vpliva na višino dobička. Gradbenika sta se odločila za metodo FIFO, ki jo priporočajo Slovenski računovodski standardi (SRS) 4. Davčna pa prizna odhodke v višini izbrane metode vrednotenja zalog, vendar pa ji moramo razkriti vrednostni učinek spremembe metode.

Zaloga gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje

Eden od začasnih načinov zmanjševanja davčne osnove je tudi zmanjšanje zaloge gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje, kajti razlika med začetnim stanjem in končnim stanjem obeh zalog zmanjšuje višino doseženih prihodkov in s tem tudi obdavčljivo osnovo. Seveda pa ima tak ukrep kratek rok trajanja, saj zaloge ne moremo vsako leto zmanjševati, ampak jo moramo kdaj tudi povečati. V skrajni sili je to priročen dovoljen ukrep, ki se ga poslužuje veliko število podjetij, posebej še tista, ki imajo visoki obe zalogi.

7.3 Metode povečevanja davčne osnove

Do sedaj sem predstavila metode, ki se uporabljajo za zniževanje davčne osnove, sedaj pa bom predstavila nekaj metod za povečevanje prihodkov oziroma skrivanja izgube. Tako bom predstavila donacije, usredstvene lastne proizvode in storitve.

Donacije

Z njimi ne mislim tiste, ki jih podjetje da, ampak tiste, ki jih podjetje dobi. Na primer, direktor, ki je hkrati tudi lastnik podjetja, da podjetju denar, in sicer na podlagi sklenjene kreditne pogodbe. Ko se na koncu leta izkaže izguba, se sklene donacijsko pogodbo, s katero se odpove delu denarja, ki ga je dal podjetju preko kredita. Na tak način se povečajo prihodki,

ki skrijejo izgubo, pa še izboljša se kreditna sposobnost podjetja, to pa je zelo pomembno pri najemanju kreditov in leasingov. Donacije po zakonu niso obdavčene in so kot take zelo primerne za skrivanje izgube podjetja ter za zmanjšanje umetno ustvarjene zadolženosti podjetja, je pa to eden od načinov prelevitve izgube v dobiček.

Zaloga gotovih izdelkov in nedokončane proizvodnje

Pri prikrivanju izgube pomagajo tudi zaloge, kajti njihovo povišanje poveča tudi skupne prihodke in s tem zmanjša izgubo, vendar pa pri tem ne smemo pretiravati, saj lahko postane preveč očitno, kaj hočemo s tem prijemom doseči. Prav tako jih ne smemo vsako leto le povečevati, ampak morajo nihati, kar pomeni, da jih enkrat povečujemo, drugič zmanjšujemo. Taka taktika ni nikoli sporna, saj vsak ve, da zaloge ne morejo biti konec vsakega leta enake začetnim zalogam.

Usredstveni lastni proizvodi in storitve

Ena od taktik za povečevanje prihodkov in s tem zniževanje izgube so tudi usredstveni lastni proizvodi in storitve, pri tem pa je pomembno, da imamo vse dobavnice in prevoznice za uporabljeno delo in proizvode. Ta taktika je primerna predvsem za tista podjetja, ki kaj gradijo, prenavljajo ali ki lahko kako drugače uporabljajo svoje lastne izdelke. Pomembno pa je, da to spada v okvir standardne dejavnosti, kar pomeni, da se to izvaja v okviru prevladujoče dejavnosti podjetja. Na primer, če se podjetje pretežno ukvarja s proizvodnjo svežega betona, bo za usredstvene lastne proizvode lažje uporabilo sveži beton kot pa betonske izdelke, ki jih izdeluje relativno malo, glede na proizvedeno količino betona. Ta beton lahko uporabi za izgradnjo betonarne in pripadajočih objektov, pri čemer ne mislim, da pa se ostalih izdelkov ne more uporabiti za usredstvene lastne proizvode, samo malo težko je recimo škarpnike in cvetlična korita knjižiti med izgradnjo betonarne, kajti to so izdelki, za katere se ve, kam sodijo in kje se morajo nahajati. Predvsem pa se jih vidi, kje stojijo oziroma kje bi morali stati. Pri usredstvenih lastnih storitvah pa je mišljeno predvsem delo, ki ga zaposleni opravijo pri izgradnji betonarne. Pri tem moramo voditi evidenco, kateri zaposleni so delali, datum, koliko ur so delali in kaj so delali. Od nas samih je odvisno, po koliko vrednotimo uro njihovega dela, ne smemo pa preveč odstopati od siceršnjih urnih postavk. Podjetje uporablja to metodo za povečevanje prihodkov, že zaradi tega, ker se še vedno dograjuje novo betonarna ter pripadajoče objekte, ki jih zahtevajo standardi Evropske unije za področje gradbeništva. V letu 2006 se še niso pričela dela na novi proizvodni hali in zato ni bilo v tem letu realiziranih nič usredstvenih lastnih proizvodov in storitev.

Kalo materiala in izdelkov

Preden pa vknjižimo material in izdelke v kalo, se moramo prepričati o maksimalnem še davčno priznanem odstotku kala, da nimamo ob inšpekciji težav. Dobro je, da imamo, saj kar se nanaša na izdelke, pripravljen nek prostor, kamor odlagamo neustrezne proizvode, pa čeprav jih v resnici uporabljamo za zasipanje pri gradnji ali kot tampon ali pa ga brezplačno dajemo strankam, ki prosijo za take izdelke. Maksimalen odstotek kala je v gradbeništvu en procent, kar pomeni, da en procent celotne količine nabavljenega cementa predstavlja kalo. Moramo pa vedeti, da če uveljavljamo en procent materiala, ne moremo tudi en procent proizvodov, kajti domneva se, da če odpišemo kot kalo en procent cementa, iz tega procenta nismo mogli narediti ničesar. Lahko pa podjetje odpiše samo en procent celotne količine izdelanih izdelkov. V tem primeru je podjetje na slabšem, saj na tak način odpiše manj materiala, kot bi ga drugače. Gradbenika upoštevata kalo, saj je vedno nekaj izdelkov popolnoma neuporabnih. Enako velja tudi za beton, ki pa ga v takih primerih uporabljata kot tampon ali pa za utrditev podlage pri gradnji betonarne in ostalih objektov.

Odpisi obveznosti do dobaviteljev

Pri zmanjševanju izgube pridejo prav tudi odpisi zastarelih obveznosti do dobaviteljev. To lahko podjetje naredi, če so odpisane obveznosti zastarane in jih ne terjajo. V tem primeru taki odpisi povečujejo prihodke in zmanjšujejo naše obveznosti. Gradbenika odpisujeta tiste obveznosti, ki jih ne terjajo in ki so hkrati zakonsko zastarane.

7.4 Model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik

7.4.1 Model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik na podlagi praktičnega primera

Za izdelavo modela optimiranja davčne osnove potrebujemo dve ravni obdavčitve, in sicer (Kermat, 2004, str. 59):

1. raven: obdavčitev v okviru opravljanja dejavnosti ali podjetja;
2. raven: skupna obdavčitev lastnika.

Za primerjavo bom vzela obdavčitev Gradbenika, d.o.o. kot enoosebne kapitalske družbe in Gradbenika, s.p. kot samostojnega podjetnika. Pri primerjavi bom uporabljala podatke iz predhodnih poglavij.

Tabela 9: Model optimiranja davčne osnove med samostojnim podjetnikom in enoosebno družbo z omejeno odgovornostjo.

POSTAVKA	SAMOSTOJNI PODJETNIK	ENOSEBNA D.O.O.
višina ugotovljene obdavčljive osnove v skladu z davčnim obračunom za l. 2006 v SIT (EUR)	7.151.950 SIT (29.845 eurov)	4.171.161 SIT (17.406 eurov)
davčna stopnja oziroma dohodninski razred	41 %	25 %
znesek dohodnine oziroma davka od dohodka pravnih oseb	2.393.007 SIT (9.986 eurov)	1.042.790 SIT (4.351 eurov)
izplačilo dobička v bruto višini	–	1.500.000 SIT (6.259 eurov)
stopnja obdavčitve in znesek davka	–	20 % 300.000 SIT (1.252 eurov)
olajšave pri dohodnini	splošna: 604.330 SIT (2.522 eurov); 2 % olajšava: 126.763 SIT (529 eurov)	ne
znesek po poplačilu davkov	4.578.539 SIT (19.106 eurov)	4.328.371 SIT (18.062 eurov)
skupna stopnja obdavčitve	35,99 %	23,68 %

Vir: Lasten izračun.

Zgornja tabela nam pokaže, kako sta obdavčena tako podjetnik kot lastnik oziroma družbenik enoosebne d.o.o.. Zopet se je pokazala veliko večja obdavčitev zasebnika, ki je znašala kar 35,99 % ob sicer različni davčni osnovi izračunani na podlagi davčnega obračuna (razlika se je pojavila pri samostojnem podjetniku, ki je prejemal plačo, ki pa ni davčno priznan strošek). Pri družbi pa je skupna obdavčitev le 23,68 %. Pri slednji sem upoštevala tako obdavčitev družbe kot obdavčitev družbenika ob izplačilu dobička. Pri tako visoki obdavčitvi podjetnika pa mora slednji premisliti ali se mu še splača biti podjetnik, ali pa je bolje ustanoviti enoosebno družbo. Ta obdavčitev pa bo v letu 2007 še višja, saj se je z ZDoh–2 spremenila dohodninska lestvica, in sicer iz petih v tri razrede. S tako velikim dobičkom pa bi prišel v zadnji, tretji razred, kjer je 41 % obdavčitev. Vendar za preoblikovanje ni dovolj upoštevati samo davčnih vidikov, čeprav so ti odločilni, upoštevati mora še druge dejavnike. Pri tem pa mora upoštevati naslednje razlike med obema pravnima oblikama.

Tabela 10: Razlike med samostojnim podjetnikom in družbo z omejeno odgovornostjo.

SAMOSTOJNI PODJETNIK	DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO
na trgu trajno opravlja dejavnost, katere namen je pridobivanje dobička	na trgu trajno opravlja dejavnost, katere namen je pridobivanje dobička
vpis v Poslovni register Slovenije pri AJPES-u	vpis v sodni register
ustanovitvenega kapitala ni	potreben ustanovitveni kapital
za obveznosti iz poslovanja odgovarja z vsem svojim premoženjem	za obveznosti iz poslovanja odgovarja le s premoženjem družbe
ni potreben poseben TRR, lahko se uporablja osebni TRR	potrebno odprtje posebnega TRR-ja
obvezni pologi gotovine na TRR najmanj enkrat mesečno	obvezno poslovanje preko TRR
prosto razpolaganje z gotovino, možni nedokumentirani dvigi gotovine za potrebe gospodinjstva	ni prostega razpolaganja z gotovino, vsi pologi in dvigi na TRR so strogo dokumentirani

Vir: <http://www.podjetniski-portal.si/content.aspx?docid=1307&rootnodeid=5>, 18.8.2007.

Vsak podjetnik mora ugotoviti, kaj želi imeti in čemu se je pripravljen odpovedati (npr. nedokumentiranim dvigom gotovine za potrebe gospodinjstva).

7.4.2 Točka preloma obdavčitve dobička

Zgoraj predstavljen model je izračunan za proučevano podjetje, ki je imelo takšno višino dobička. Že v tem primeru se je izkazalo, da je boljše biti organiziran kot družba z omejeno odgovornostjo namesto samostojni podjetnik posameznik.

Zanimivo pa bo ugotoviti, pri kateri višini dobička se izkaže ta prednost. Tvrsten izračun pa je bolj splošno uporabljiv, vendar pa je ob tem potrebno upoštevati naslednje predpostavke in omejitve:

- samostojni podjetnik posameznik pri dohodnini upošteva splošno olajšavo, ki velja za leto 2007, to je 2.800 eurov ter znesek plačanih prispevkov za socialno varnost – 3.396 eurov, spreminja se le višina ugotovljene obdavčljive osnove za leto 2007;
- pri samostojnem podjetnik se bo uporabila dohodninska lestvica, ki velja za leto 2007;
- lastnik enoosebne družbe z omejeno odgovornostjo si izplača del dobička v višini vsakokratne višine obdavčljive osnove;
- pri družbi z omejeno odgovornostjo velja 20 % obdavčitev pri izplačilu dela nerazporejenega dobička lastniku;

- o za obdavčljivo osnovo bom uporabila različne odstotne vrednosti povprečne letne bruto plače zaposlenih v Sloveniji (v nadaljevanju: PLBP) za leto 2006, ki je znašala 3.487.620 tolarjev oziroma 14.553,60 eura.

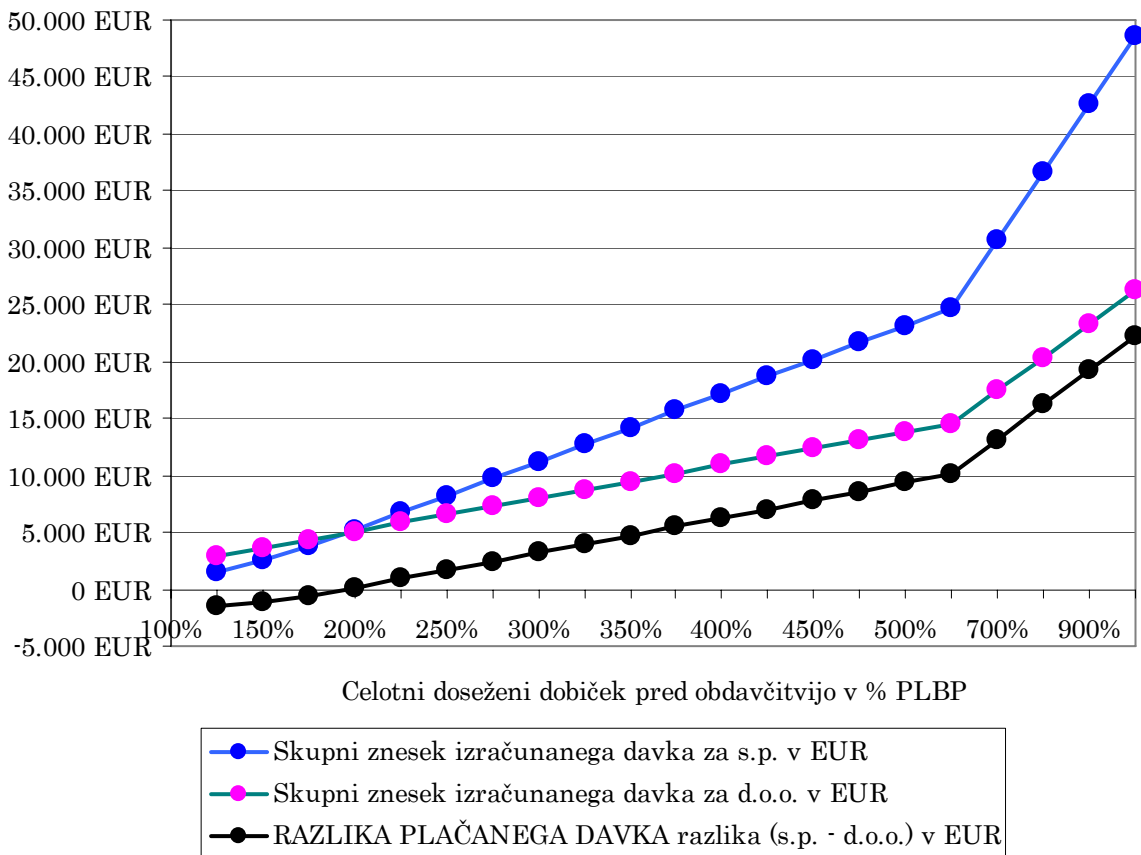
Tabela 11: Razlike med obdavčitvijo samostojnega podjetnika in lastnikom družbe z omejeno odgovornostjo.

Celotni doseženi dobiček pred obdavčitvijo		Skupni znesek izračunanega davka za s.p. v EUR	Skupni znesek izračunanega davka za d.o.o. v EUR	RAZLIKA PLAČANEGA DAVKA	
% PLBP	znesek v EUR			razlika (s.p. - d.o.o.) v EUR	razlika v %
100 %	14.553,60	1.508,55	2.910,72	-1.402,17	-9,63
125 %	18.192,00	2.490,92	3.638,40	-1.147,48	-6,31
150 %	21.830,40	3.758,10	4.366,08	-607,98	-2,79
175 %	25.468,80	5.249,85	5.093,76	156,09	0,61
200 %	29.107,20	6.741,59	5.821,44	920,15	3,16
225 %	32.745,60	8.233,34	6.549,12	1.684,22	5,14
250 %	36.384,00	9.725,08	7.276,80	2.448,28	6,73
275 %	40.022,40	11.216,82	8.004,48	3.212,34	8,03
300 %	43.660,80	12.708,57	8.732,16	3.976,41	9,11
325 %	47.299,20	14.200,31	9.459,84	4.740,47	10,02
350 %	50.937,60	15.692,06	10.187,52	5.504,54	10,81
375 %	54.576,00	17.183,80	10.915,20	6.268,60	11,49
400 %	58.214,40	18.675,54	11.642,88	7.032,66	12,08
425 %	61.852,80	20.167,29	12.370,56	7.796,73	12,61
450 %	65.491,20	21.659,03	13.098,24	8.560,79	13,07
475 %	69.129,60	23.150,78	13.825,92	9.324,86	13,49
500 %	72.768,00	24.642,52	14.553,60	10.088,92	13,86
600 %	87.321,60	30.609,50	17.464,32	13.145,18	15,05
700 %	101.875,20	36.576,47	20.375,04	16.201,43	15,90
800 %	116.428,80	42.543,45	23.285,76	19.257,69	16,54
900 %	130.982,40	48.510,42	26.196,48	22.313,94	17,04

Vir: Lastni izračun, prirejen po Ilič, 2003.

Zgornja tabela nam pokaže, kje je točka preloma, kjer se izenačita obdavčitev samostojnega podjetnika in lastnika družbe. Pod to točko, ki je blizu 170 % PLBP, je davčno optimalneje biti podjetnik kot pa družbenik. Nad to točko pa je ravno obratno, bolje je biti organiziran kot družba z omejeno odgovornostjo in si izplačevati dobiček, kot pa biti samostojni podjetnik, ki je obdavčen po progresivni dohodninski lestvici. Ta prelom je lepo viden na spodnji sliki, ki grafično prikazuje skupno višino izračunanega davka za s.p. in družbo, pri različnih višinah PLBP.

Slika 5: Prikaz skupne višine izračunanega davka za s.p. in d.o.o. in njune razlike..

Grafični in tabelarni prikaz obdavčitve podjetnika in družbenika nam pove naslednje:

- dobiček v višini 25.400 eurov prinaša davčno nevtralnost glede izbire pravne oblike podjetja, saj se tukaj izenači obdavčitev podjetnika z obdavčitvijo družbenika v družbi z omejeno odgovornostjo;
- samostojni podjetniki so, če imajo dobiček višji od 25.400 eurov, bolj obdavčeni, ker je njihova obdavčitev vezana na progresivno dohodninsko lestvico;
- če je njihov dobiček vsako leto bolj raste, je bolje, da se preoblikujejo v družbo z omejeno odgovornostjo, kjer je manjša obdavčitev;
- družbenik v družbi z omejeno odgovornostjo se mora zavedati, da pri nizkem dobičku izgublja svoj dohodek zaradi visoke obdavčitve;
- pri visokih dobičkih pa je obdavčitev manjša kot pri podjetniku.

7.5 Uporabnost modela

Prikazan prvi del modela optimizacije ima številne omejitve, najpomembnejša pa je ta, da je narejen na podlagi zakonodaje, ki je veljala za davčne obračune za leto 2006, kar pomeni, da so le delno upoštevani novi ZDDPO-2, ZDoh-2 in ZDavP-2. Model je zasnovan na

predpostavki, da je podjetnik vodil dvostavno knjigovodstvo in ni normiranec. Drugi del modela pa že upošteva davčna pravila, ki bodo veljala za obračun dohodnine in davka od dohodka iz dejavnosti za leto 2007. Pri izbiri pravne oblike pa morajo podjetniki ali bodoči podjetniki upoštevati poleg davčnih tudi druge vidike (finančni, poslovni, itd.) (Goolsbee, 1997). Za preoblikovanje podjetnika v kapitalsko družbo pa mora slednji dobro poznati davčne posledice tega preoblikovanja, ki so zapisane tako v ZDDPO–2 kot tudi v ZDoh–2 in ZDavP–2 in na tak način izkoristiti morebitne davčne ugodnosti pri prenosu sredstev. Po ustanovitvi podjetja ali po začetku opravljanja dejavnosti oziroma po preoblikovanju pa morajo zasledovati dolgoročne davčne cilje, ki so čim manjše davčne obveznosti in čim manjši stroški pri izpolnjevanju zahtevanih evidenc za davčne namene (Graham, 2003, str. 1075–1129).

8 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pravijo, da je vsak začetek težak in imajo prav. S to razliko, da je tudi obstanek težak in postaja vse težji. Nihče ne ve, ali mu bodo sprejete odločitve pomagale rasti ali pa ga bodo spravile v propad. Tako je v vsakdanjem življenju in tako je tudi v poslovnem svetu. Vendar je slednji veliko bolj občutljiv na veliko število različnih dejavnikov, od davčne zakonodaje, politike zaposlovanja, velikosti birokracije do globalnih in podnebnih gibanj. Vse to pa mora tisti, ki se odloča o samostojni podjetniški poti, vzeti na znanje in upoštevati. Najbolj ranljivi so ravno začetniki, ki se v tem hitro spreminjajočem poslovnem svetu težko znajdejo in lahko nevede zaidejo v hude težave. Najprej se morajo odločiti, kaj bodo sploh počeli in nato v kateri pravnoorganizacijski obliki bodo to izvrševali. Malo lažje je za tiste, ki so že ali podjetniki ali družbeniki, pa bi se radi preoblikovali. Ti pa morajo še posebej paziti na davčne posledice morebitnega preoblikovanja, saj je to lahko zelo drago in ogrožajoče za nadaljnje poslovanje.

Magistrsko delo je namenjeno obojim in predstavlja hiter povzetek aktualne zakonodaje in računovodenja. Osredotočeno je predvsem na, v Sloveniji, dve najpogostejši in najbolj priljubljeni pravnoorganizacijski obliki, in sicer na samostojnega podjetnika posameznika in na družbo z omejeno odgovornostjo. Obe obliki imata tako prednosti kot slabosti. Prednosti samostojnega podjetnika so enostavnost poslovanja in računovodenja, ob izpolnjevanju pogojev iz ZGD–1 in ZDoh–2 in ni potrebno imeti ustanovitvenega kapitala. Največja slabost pa je njegovo odgovarjanje za obveznosti družbe z vsem premoženjem, tudi osebnim. Ta pomanjkljivost je odpravljena pri družbi z omejeno odgovornostjo, pri kateri pa je potreben minimalni ustanovitveni kapital, ni prostega razpolaganja z gotovino, kot je to mogoče pri samostojnem podjetniku, pa tudi poslovanje in računovodenje je zapletenejše.

Magistrsko delo je imelo več ciljev, ki sem jih poskušala doseči. Prvi je bil preučiti značilnosti posameznih pravnih oblik gospodarskih subjektov in dileme pri odločanju za posamezno

obliko. Tako sem na kratko predstavila posamezno pravno obliko, najprej pa sem jih razdelila v tri skupine in sicer na osebne in kapitalske družbe ter na samostojnega podjetnika posameznika (3. člen ZGD-1). Naslednja cilja sta bila proučitev obdavčitve gospodarskih družb z davkom od dohodkov pravnih oseb in zasebnikov z davkom od dohodka iz dejavnosti. Pri obeh sem najprej predstavila ZDDPO-2 in ZDoh-2, njune značilnosti in razvoj obdavčenja. Eden izmed ciljev je bil tudi predstavitev tistih davkov, ki so skupni vsem gospodarskim subjektom. Mednje sodijo davek na izplačane plače in prispevki za socialno varnost. Po tej kratki predstavitvi relevantne zakonodaje pa sem prešla na izdelavo praktične primerjave obdavčitve tako družbe z omejeno odgovornostjo kot tudi podjetnika posameznika. Pri tem pa sem prišla do zanimivih zaključkov. Večji podjetniki so veliko bolj obdavčeni z davkom od dohodka iz dejavnosti kot podjetniki. Vzrok je v progresivni dohodninski lestvici, ki veliko bolj obdavčuje višje davčne osnove, kot pri pravnih osebah, kjer velja enaka stopnja, ne glede na višino davčne osnove. V konkretnem primeru je bila obdavčitev podjetnika kar 35,99 %, družbe pa le 23,68 %, in sicer ob enaki višini obdavčljive osnove in enaki višini davčnih olajšav v njunih davčnih obračunih. V magistrskem delu sem si zastavila cilj, da zasnujem model optimiranja davčne osnove s primerjavo pravnih oblik. Predstavljena primerjava in iz nje izpeljan model pa ima omejitve, in sicer predpostavljam, da podjetnik vodi knjige po sistemu dvostavnega knjigovodstva in ni normiranec, pri družbi pa predpostavljam, da je enoosebna.

Hipoteza magistrskega dela je bila, da je pri velikem podjetniku posamezniku, z davčnega vidika, ugodneje, če se preoblikuje v enoosebno kapitalsko družbo, to je družbo z omejeno odgovornostjo. To hipotezo sem skozi raziskovanje relevantne literature in prikazom praktičnega primera na družbi in podjetniku iz gradbeništva tudi dokazala. Pokazala se je velika razlika med obdavčitvijo enako uspešnega podjetnika in družbe, ki bo v letošnjem letu in v prihodnosti še naraščala (primerjava je narejena na podlagi podatkov in zakonodaje, ki je veljala za sestavitev davčnih obračunov za leto 2006). Vzrok je v padanju obdavčitve pravnih oseb in hkratnem zmanjševanju števila dohodninskih razredov, ki so osnova za obdavčitev podjetnikov posameznikov in zaradi tega ti hitreje napredujejo v najvišje dohodninske razrede. Na koncu je odločitev o ustanovitvi novega podjetja ali firme oziroma o preoblikovanju v rokah samega podjetnika oziroma družbenika oziroma lastnika ali direktorja. Odločiti se morata za tisto varianto, ki prinaša čim manj negativnih davčnih posledic in ki je čim manj zapletena. Oba pa imata v mislih dolgoročno rast in razvoj svojega podjetja in sta zato odgovorna ne samo za svoj obstoj, pač pa tudi za obstoj svojih zaposlenih in njihovih družin. To je tudi razlog, da se podjetniki neradi preoblikujejo v družbe, saj jim sprememba načina vodenja in predvsem poslovanja povzroča velike probleme, saj morajo sedaj še posebej paziti na spremembe in trenutno veljavno davčno zakonodajo.

Osnovni cilj vsakega podjetja je doseganje dobička. V tem okviru pa je pomen optimiranja davčne osnove v ohranitvi in povečanju doseženega dobička, to pa lahko dosežemo s pravilnim in dobrim poznavanjem hitro spreminjajoče se zakonodaje.

Dolgoročni vidik davčnega optimiranja je bogatitev gospodarske družbe oziroma podjetja in šele na to lastnika kapitala. Kratkoročni vidik pa predstavlja le bogatitev lastnikov kapitala.

Cilj optimiranja davčne osnove je zakonito izogibanje plačilu več davka, kot je potrebno oziroma njegovi preložitvi na kasnejše obdobje (Battersby, 2002). S tem podjetje doseže zadržanje dobička, ki ga nato nameni za reinvestiranje. To je bistvo dobrega finančnega poslovanja vsakega podjetja posebej. Ali kot pravi Holman (Holman, 2000, Birmingham Business Journal) je dobra poslovna politika tista, ki vključuje tudi dobro davčno politiko z davčnim optimiranjem in obratno, in kot taka je ključ do zdrave rasti in razvoja podjetja ali dejavnosti.

SLOVAR TUJIH IZRAZOV

accounting profit – računovodski dobiček
assembly – skupščina
balance sheet – bilanca stanja
bankruptcy – stečaj
business entity – gospodarski subjekt
business rate – davek od dohodka iz dejavnosti
capital gains – kapitalski dobički
capital losses – kapitalske izgube
commercial company – gospodarska družba
company's books / accounts – poslovne knjige
comparable uncontrolled price method – CUP – metoda primerljivih prostih cen
contract of partnership – družbena pogodba
cost plus method – CPM – metoda dodatka na stroške
debt enforcement – prisilna poravnava
deductible temporary differences – odbitne začasne razlike
deferred tax – odloženi davek
dormant partnership – tiha družba (t.d.)
elimination of double taxation – odprava dvojne obdavčitve
earning before interest and taxes – EBIT – dobiček pred finančnimi odhodki in davki
general partner – komplementar
income statement – izkaz poslovnega izida
income tax – dohodnina
joint-stock company, public limited company – delniška družba (d.d.)
limited liability company – družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.)
limited partner – komanditist
limited partnership – komanditna družba (k.d.)
management – uprava
non-gainful employment – nepridobitna dejavnost
non-resident – nerezident
partnership limited by shares, partnership with stockholders, limited partnership with share capital – komanditna delniška družba (k.d.d.)
permanent differences – stalne razlike
permanent differences in taxation – stalne razlike
private unlimited company – družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.)
profit split method – PSM – metoda porazdelitve dobička
resale price method – RPM – preprodajnih cen
single-entry bookkeeping – enostavno knjigovodstvo

Societas Europaea – evropska delniška družba (SE)
sole trader, independent contractor, independent entrepreneur – samostojni podjetnik
posameznik (s.p.)
supervisory board – nadzorni svet
tax avoidance – davčno zaobidenje
tax base – davčna osnova
tax evasion – izognitev davkom
tax fraud – utaja davkov
tax rate – davčna stopnja
taxable income – davčni prihodki
taxable profit / income – obdavčljiv dobiček
taxable temporary differences – obdavčljive začasne razlike
temporary differences – začasne razlike
transactional net margin method – TNMM – metoda stopnje čistega dobička
transfer prices – transferne cene
trial balance – bruto bilanca podjetja / zaključni list

LITERATURA

1. BARLIČ Kristina: *Plače*. Obrtnik: Obrtnikov Svetovalec. Ljubljana: Obrtna zbornica Slovenije, št. 7–8/2007, letnik XXXVI, 2007. str. 135–140.
2. BASLE Andreja: *Kdaj je espe smiselno preoblikovati v družbo z omejeno odgovornostjo*. Finance, Ljubljana, št. 110, torek 12.06.2007, str. 18–19.
3. BATTERSBY Mark E.: *Tax planning with a difference*. [<http://www.signindustry.com/management/articles/2002-11-30-MB-TaxPlanning.php3>] 1.8.2007
4. DROBEŽ Mateja, KORBAR Jasna, MACAROL B.: *Dvostavno knjigovodstvo zasebnikov s štiri in več mestnim kontnim načrtom*. Ljubljana: Studio Macarol, 2003. 188 str.
5. GALIČ Jasna: *Obdavčitev pravnih oseb: Novosti in spremembe ZDDPO-2*. Davčno finančni svetovalec, Maribor, št. 3, letnik 1, 2007. [URL: <http://www.revijakapital.com/dfs/clanki.php?idclanka=30>]
6. GALLEGO Isabel: *The application of the interperiod tax allocation method in the Spanish firms*. Managerial Auditing Journal. Vol. 20, No. 2, 2005. Page 145–170.
7. GLAS Miroslav, PŠENIČNY Viljem: *Podjetništvo – izziv za 21. stoletje*. Uvodnik. Ljubljana: Gea College, 2000. 498 str.
8. GOOLSBEE Austan: *Taxes, organizational form, and the deadweight loss of corporate income tax*. NBER Working paper series. Working paper no. 6173. Cambridge: National Bureau of Economics Research, September 1997. 16 str.
9. GRAHAM John R.: *Taxes and corporate finance: A review*. Review of Financial Studies. Oxford: Oxford Studies. Vol. 16, Issue 4, Winter 2003. Page 1075–1129.
10. HANSEN Fay: *Best practices in tax planning*. Business finance magazine. Loveland: Penton. May 2004. Page 25. [URL: <http://www.businessfinancemag.com/magazine/archives/article.html?articleID=14207>]
11. HIENG Romana: *Odložene terjatve za davek*. IKS, Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, št. 1–2/07, letnik XXXIV, 2007. str. 92–94.
12. HIENG Romana: *Odložene obveznosti za davek*. IKS, Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, št. 1–2/07, letnik XXXIV, 2007. str. 120–126.
13. HIENG Romana: *Računovodsko obravnavanje davka od dohodkov (dobička) pravnih oseb*. IKS, Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, št. 11/05, letnik XXXII, 2005. str. 125–134.
14. HOČEVAR Marko, Glažar T. et al.: *Praktični vodič po računovodstvu*. Ljubljana: Verlag Dashöfer, št. 2/2007.
15. HOLMAN Robert L: *Financial and tax planning key to business' success*. Birmingham Business Journal. Birmingham: Birmingham Business Journal, 24 January 2000. [URL: <http://birmingham.bizjournals.com/birmingham/stories/2000/01/24/focus4.html>]
16. HOLT B.: *Besteuerung und unternehmerische Entscheidungsprozesse*. Gabler Verlag, Wiesbaden, 2001, 185 str.

17. ILIČ Stojan: *Obdavčitev fizične osebe glede na pravno–organizacijsko obliko podjetja*. Specialistično delo. Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta, 2003.
18. JUVAN Mojca: *Posebnosti davčnih poročil samostojnega podjetnika posameznika in komuniciranje z davčno upravo*. Specialistično delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, maj 2007. 76 str.
19. KERMAT Sonja: *Vliv pravne oblike davčnega zavezanca na obdavčitev*. Specialistično delo. Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta, 2004. 74 str.
20. KODRIČ Matjaž: *Odloženi davki v letu 2007 v skladu s SRS (2006)*. Gradivo za seminar. Portorož, april 2007.
21. KODRIČ Matjaž: *Praktikum dohodek iz dejavnosti*. Gradivo za seminar. Maribor: Davčna hiša Bilans d.o.o., 2006. 325 str.
22. KODRIČ Matjaž: *Davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, za leto 2006 (na praktični način)*. Gradivo za seminar. Maribor: Davčna hiša Bilans d.o.o., februar 2007. 50 str.
23. KOKOTEC–NOVAK Majda: *Povezanost davčnih poročil s poslovnimi poročili gospodarskih subjektov*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, maj 2005. 138 str.
24. KOKOTEC–NOVAK Majda: *Davčno optimiranje pri poslovnih funkcijah*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, januar 2006. 24 str.
25. KONTARŠČAK Kristijan Anton: *Slovenija – davčna oaza ?!*. Davčno finančni svetovalec, Maribor, št. 1, letnik 1, 2007.
[URL: <http://www.revijakapital.com/dfs/clanki.php?idclanka=5>]
26. KRANJEC M.: *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo, 2003. str.243.
27. KUKEC Bojan: *Veliki pravni priročnik za podjetnike*. Ljubljana: Arkadija, 2005. 599 str.
28. MEŽNAR Drago: *Podjetniško pravo s temeljnimi pravnimi pojmi*. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2000. 376 str.
29. MEŽNAR Drago: *Podjetniško pravo: pravna ureditev organiziranja in opravljanja podjetništva*. Kranj: Moderna organizacija, 2006. 301 str.
30. MIHELIN Mateja: *Celovita ocena podjetja Kovinotehna MKI, d.o.o.*. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 46. str.
31. PERNARČIČ Tina: *Optimiranje davka od dobička oziroma davka od dohodka pravnih oseb*. Diplomsko delo. Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta, 2005. 40 str.
32. PLESKO George A.: *Corporate tax avoidance and the properties of corporate earnings*. National Tax Journal. Vol. LVII, No. 3, September 2004. Page 729–737.
33. POUTZIOURIS Panikkos, et. al.: *Evidence on the tax and investment affairs of small firms*. Journal of Small business and Enterprise Development, Vol. 6, No. 1, 1999. Page 7–25.
34. RECEK Darko: *Davčni in računovodski vidik preoblikovanja samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo*. Specialistično delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, marec 2007. 84 str.

35. RUS Matej: *Davki in podjetniška rast*. Zbornik 23. posvetovanja o dejavnosti inoviranja. Maribor: PODIM, 19. – 20. november 2002. 79–103. str.
36. SLEMROD Joel: *The economics of corporate tax selfishness*. National Tax Journal. Vol. LVII, No. 4, December 2004. Page 877–899.
37. STARAŠINIČ Simona: *Davčno optimiranje pri trgovanju z nepremičninami med povezanimi osebami*. Specialistično delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2007. 83 str
38. ŠIMUNACI BOŠKIN Tamara: *Računovodski načini povečevanja dobička – analiza stanja v Sloveniji*. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2005. 96 str.
39. ŠPES Damijan, ŽUŽEK ROPPA Mira: *Optimizacija poslovnih učinkov gospodarskih subjektov skozi davčni vidik*. Maribor: Davčna hiša Bilans d.o.o., 2006. 215 str.
40. ŠUBIC Petra: *Pasti, ki prežijo na samostojne podjetnike*. Finance, Ljubljana, št. 110, torek 12.06.2007, str. 18–19.
41. TURK Ivan: *Pojmovnik računovodstva, financ in revizije*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 2002. 1082 str.
42. VIRC Karmen et al.: *Slovar ekonomskih izrazov*. Novo mesto: Ekonomska šola, Višja strokovna šola, 2003. 100 str.
43. Wacker W., Siebold S., Makus O.: *Steuerrecht fuer Betriebswirte*. Erich Schmidt Verlag, Bielefeld, 2000.
44. WEISBACH David A.: *Corporate tax avoidance*. National tax association. 96th Annual conference on taxation. 2003. Page 9–15.
45. YEAGER Chris: *Planning eases tax burden*. Cincinnati Business Courier. 26. February 2001. [URL: <http://cincinnati.bizjournals.com/cincinnati/stories/2001/02/26/focus1.html>]
46. ZUPANČIČ Vera: *Knjigovodstvo po SRS 39 in obdavčitev zasebnikov*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, april 2004. 452 str.
47. ZUPANČIČ Vera: *Letno poročilo in obdavčitev dohodka iz dejavnosti zasebnikov za leto 2006*. IKS, Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, št. 4/07, letnik XXXIV, 2007. str. 135–186.
48. ŽUŽEK ROPPA Mira: *Davčna reforma – 1. poteza (spremembe ZDOH–2 in ZDDPO–2)*. Gradivo za seminar. Ljubljana: Davčna hiša Bilans d.o.o., november – december 2006. 67 str.
49. ŽUŽEK ROPPA Mira: *Izdelava obračuna davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2006 (na praktični način)*. Gradivo za seminar. Ljubljana: Davčna hiša Bilans d.o.o., februar 2007. 50 str.
50. ŽUŽEK ROPPA Mira, ŠPES Damijan: *Pričakovane novosti pri administriranju na področju DDV in aktualni utrinki DDPO v letu 2007*. Gradivo za seminar. Ljubljana: Davčna hiša Bilans d.o.o., junij 2007. 47 str.
51. ŽURAN Mihaela: *Odloženi davki*. Študijsko gradivo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, marec 2006. 41 str.

VIRI

1. Bilanca stanja 2006. Trebnje: Gradbenik, d.o.o., 2007.
2. Izkaz poslovnega izida 2006. Trebnje: Gradbenik, d.o.o., 2007.
3. *Informacija o poslovanju gospodarskih družb in zadrug v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: AJPES, maj 2007. 41 str.
4. *Informacija o poslovanju samostojnih podjetnikov posameznikov v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: AJPES, maj 2007. 30 str.
5. *Od ideje do podjetja*. 2006. 76 str.
[<http://www.podjetniski-portal.si/content.aspx?nodeid=178&rootnodeid=22>]
6. *Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007*. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, april 2007. 29 str.
7. *Poročilo o razvoju 2007*. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, maj 2007. 226 str.
8. *Poslovanje gradbeništva in IGM v letu 2006*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala, julij 2007. 33. str. 5 pril.
9. *Pravilnik o obrazcu za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, za leto 2006*.(Uradni list RS št. 10/07).
10. *Razlike med samostojnim podjetnikom in družbo z omejeno odgovornostjo*. [<http://www.podjetniski-portal.si/content.aspx?docid=1307&rootnodeid=5>] 18.8.2007.
11. Slovenski računovodski standardi (SRS 2006) (Uradni list RS št. 118/2005 z vsemi stališči in pojasnili).
12. Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo (Uredba) (Uradni list št. 140/06).
13. Zakon o davku na izplačane plače (ZDIP-UPB2) (Uradni list št. 21/06).
14. Zakon o davčnem postopku (ZDavP-2) (Uradni list RS št. 117/06).
15. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2) (Uradni list RS št. 117/06).
16. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1-UPB2) (Uradni list RS št. 33/06).
17. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1B) (Uradni list RS št. 108/05).
18. Zakon o dohodnini (ZDoh-2) (Uradni list RS št. 117/2006).
19. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) (Uradni list RS št. 42/06).
20. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1-UPB4) (Uradni list št. 109/06, 112/06, 114/06).
21. Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV-C-UPB) (Uradni list RS št. 81/00, 97/01).
22. Zbirni podatki Poslovnega registra Slovenije (PRS) o številu poslovnih subjektov v PRS po stanju na dan 31. 12. 2006. Ljubljana: AJPES, julij 2007. 23 str.

PRILOGE

Priloga 1: Bilanca stanja podjetja GRADBENIK d.o.o. na dan 31.12.2006.

		Postavka	Zneski v 000 SIT	V EUR brez cent.
		SREDSTVA	1.197.882	4.998.673
A.		DOLGOROČNA SREDSTVA	933.835	3.896.824
	I.	Neopredmetena sredstva in dolgoročne AČR	24.675	102.967
	1.	Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	24.675	102.967
	II.	Opredmetena osnovna sredstva	909.160	3.793.857
	1.	Zemljišče	62.102	259.147
	2.	Zgradbe	65.905	275.016
	3.	Proizvajalne naprave in stroji	0	0
	4.	Druge naprave in oprema, drobni inventar, večletni nasadi	554.867	2.315.419
	5.	Osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	226.286	944.275
B.		KRATKOROČNA SREDSTVA	264.047	1.101.849
	I.	Zaloge	19.717	82.278
	1.	Material	3.412	14.238
	2.	Nedokončana proizvodnja in proizvodi	16.305	68.040
	II.	Poslovne terjatve	211.250	881.531
	a)	Kratkoročne poslovne terjatve	211.250	881.531
	1.	Kratkoročne terjatve do kupcev	139.355	581.518
	2.	Druge kratkoročne poslovne terjatve	71.895	300.013
	III.	Dobroimetja pri bankah, čeki in gotovina	33.080	138.040
		OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.197.882	4.998.673
A.		KAPITAL	287.942	1.201.561
	I.	Vpoklicani kapital	159.962	667.510
	1.	Osnovni kapital	159.962	667.510
	II.	Kapitalske rezerve	80	334
	III.	Rezerve iz dobička	6.075	25.350
	IV.	Preneseni čisti dobiček / čista izguba	17.881	74.616
	V.	Čisti dobiček / izguba iz poslovanja	103.944	433.751
	VI.	Prevrednotovalni popravki kapitala	0	0
B.		REZERVACIJE	40.000	166.917
C.		DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	869.940	3.630.195
	a)	Dolgoročne obveznosti	710.517	2.964.935
	1.	Dolgoročne finančne obveznosti do bank	362.014	1.510.658
	2.	Dolg. finančne in poslovne obveznosti do podjetij v skupini	0	0
	3.	Druge dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	348.503	1.454.277
	b)	Kratkoročne obveznosti	159.423	665.260
	1.	Kratkoročne finančne obveznosti do bank	24.367	101.681
	2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	124.399	519.108
	3.	Druge kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	10.657	44.471

Priloga 2: Izkaz poslovnega izida podjetja GRADBENIK d.o.o. za obdobje od 1.1. do 31.12.2006.

		Postavka	Zneski v 000 SIT	V EUR brez centov
A.		ČISTI PRIHODKI IZ PRODAJE	712.581	2.973.548
	I.	Čisti prihodki od prodaje prizv. in stor.na domačem trgu	665.342	2.776.423
	II.	Čisti prihodki od prodaje blaga in mat.na tujem trgu	47.239	197.125
B.		SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG	0	0
C.		USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI	0	0
D.		SUBVENCije, DOTACIJE, REGRESI, KOMPENZ.	0	0
E.		DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	17.542	73.201
F.		KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA	730.123	3.046.749
G.		POSLOVNI ODHODKI	610.623	2.548.085
	I.	Stroški blaga, materiala in storitev	510.049	2.128.397
	1	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala	161.038	672.000
	2	Stroški porabljenega materiala	213.067	889.113
	3	Stroški storitev	135.944	567.284
	II.	Stroški dela	52.421	218.749
	1	Stroški plač	39.415	164.476
	2	Stroški pokojninskih in drugih zavarovanj	6.352	26.506
	3	Drugi stroški dela	6.654	27.767
	III.	Odpisi vrednosti	48.144	200.901
	1	Amortizacija	47.017	196.198
	2	Prevrednotovalni poslovni odhodki	1.127	4.703
	IV.	Drugi poslovni odhodki	9	38
H.		DOBIČEK/IZGUBA IZ POSLOVANJA	119.500	498.664
I.		FINANČNI PRIHODKI	155	647
	I.	Finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev	155	647
J.		FINANČNI ODHODKI	14.261	59.510
	I.	Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	14.261	59.510
K.		ČISTI DOBIČEK/IZGUBA IZ REDNEGA DELOV.	105.394	439.801
L.		IZREDNI PRIHODKI	5.190	21.658
	I.	Drugi izredni prihodki	5.190	21.658
M.		IZREDNI ODHODKI	126	526
	II.	Drugi odhodki	126	526
N.		DOBIČEK/IZGUBA ZUNAJ REDNEGA DELOV.	5.064	21.132
O.		CELOTNI DOBIČEK/IZGUBA	110.458	460.933
P.		DAVKI SKUPAJ	1.043	4.352
R.		ČISTI DOBIČEK/IZGUBA OBRAČ. OBDOBJA	109.415	456.581
		Število mesecev poslovanja	12	

Priloga 3: Bilanca stanja GRADBENIK s.p. na dan 31.12.2006.

Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR brez centov
SREDSTVA	1.197.883.129	4.998.677.721
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	933.834.833	3.896.823.706
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva in AČR	24.675.237	102.967.939
II. Opredmetena osnovna sredstva	909.159.596	3.793.855.767
III. Dolgoročne finančne naložbe	0	0
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	264.048.296	1.101.854.014
I. Zaloge	19.717.255	82.278.647
II. Poslovne terjatve	211.250.837	881.534.122
a) Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
b) Kratkoročne poslovne terjatve	211.250.837	881.534.122
III. Kratkoročne finančne naložbe	0	0
IV. Dobroimetja pri bankah, čeki in gotovina	33.080.204	138.041.245
C. AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0	0
D. TERJATVE DO PODJETNIKA	0	0
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	1.197.883.129	4.998.677.721
A. PODJETNIKOV KAPITAL	287.942.072	1.201.560.975
B. REZERVACIJE	40.000.000	166.917.042
C. FINANČNE IN POSLOVNE OBVEZNOSTI	869.941.057	3.630.199.704
a) Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	710.516.938	2.964.934.644
– dolgoročne finančne obveznosti	710.516.938	2.964.934.644
– dolgoročne poslovne obveznosti	0	0
b) Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	159.424.119	665.265.060
– kratkoročne finančne obveznosti	24.367.323	101.683.037
– kratkoročne poslovne obveznosti	135.056.796	563.582.023
D. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	0	0

Priloga 4: Izkaz poslovnega izida GRADBENIK s.p. za obdobje od 01.01. do 31.12.2006.

	Postavka	Znesek v SIT brez stotinov	Znesek v EUR brez centov
A.	ČISTI PRIHODKI IZ PRODAJE	712.580.492	2.973.546
B.	+/-SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG	0	
C.	+USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI	0	
D.	+DRUGI POSLOVNI PRIHODKI	17.542.109	73.202
E.	KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA	730.122.601	3.046.748
F.	POSLOVNI ODHODKI	610.621.712	2.548.079
I.	Stroški blaga, materiala in storitev	510.862.219	2.131.790
II.	Stroški dela	51.607.035	215.352
III.	Odpisi vrednosti	48.143.722	200.900
	Amortizacija	47.017.212	196.199
	Prevrednotovalni posl.odh. pri neopr. in opred.OS	1.126.510	4.701
	Prevrednotovalni posl.odhodki pri obratnih sredstvih	0	0
IV.	Prispevki za socialno varnost zasebnika	813.817	3.396
V.	Drugi stroški	8.736	36
G.	DOBIČEK ali IZGUBA IZ POSLOVANJA	119.500.889	498.668
H.	FINANČNI PRIHODKI	154.589	645
I.	FINANČNI ODHODKI	14.261.035	59.510
J.	Finančni odhodki za obresti in drugi	14.261.035	59.510
K.	Drugi finančni odhodki	0	0
L.	OSTALI PRIHODKI	5.189.839	21.657
M.	OSTALI ODHODKI	126.232	527
N.	PODJETNIKOV DOHODEK	110.458.050	460.933
O.	NEGATIVNI POSLOVNI IZID	0	0
	Število mesecev poslovanja	12	